

Suomalaisten rahapelaaminen 2023

Rahapelaaminen vähentynyt, peliongelma yleistynyt ja suhtautuminen pelaamiseen muuttunut

PÄÄLÖYDÖKSET

- 70 % vastaajista oli pelannut rahapelejä 12 viime kuukauden aikana.
- 4,2 % vastaajista oli pelannut vähintään kohtalaisen riskin tasolla ja 9,0 % oli pelannut alhaisen riskin tasolla 12 viime kuukauden aikana.
- 2,2 % pelaajista kulutti puolet (50 %) rahapelaamisen kokonaiskulutuksesta.
- Tavallisimmin koetut rahapelihaitat olivat tunnetason häiriöitä (6 %) ja taloudellisia häiriöitä (6 %).
- 20 % vastaajista kertoi, että vähintään yhdellä läheisellä oli ollut ongelmallista rahapelaamista.
- Sekä naisten että miesten suhtautuminen rahapelaamiseen oli kielteisen puolella. Naisten suhtautuminen on ollut kielteistä jatkaisena tutkimusajankohtana, kun taas miesten asenteet ovat vaihdelleet eri vuosina.

Rahapelejä pelanneiden osuus väheni kaikissa täysi-ikäisten ikäryhmissä vuodesta 2019 vuoteen 2023. Rahapelaaminen on muuttunut entistä satunnaisemmaksi. Vuonna 2023 vastaajat pelasivat tyypillisimmin harvemmin kuin kerran kuukaudessa. Nettipelaaminen oli yleisintä 45–59-vuotiailla. Nettipelaaminen yleistyi 45–74-vuotiailla, mutta nuorten aikuisten nettipelaaminen väheni.

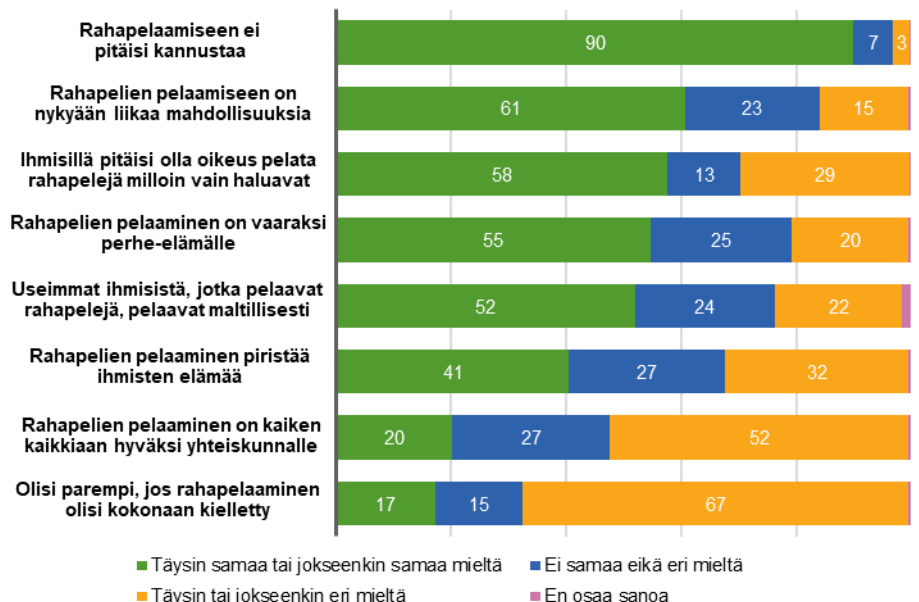
Veikkauksen tarjoamien rahapelien pelaaminen väheni. Vaikka ulkomaisten nettipelien pelaamisen määrässä ei vuonna 2023 tapahtunut muutosta verrattuna vuoteen 2019, on niiden pelaaminen lisääntynyt pidemmällä ajanjaksolla. Pafin (Ålands Penningautomatförening) nettipelien pelaaminen yleistyi vuonna 2023, palaten vuoden 2015 tasolle.

Kohtalaisen riskin tai ongelmapelaamisen tasolla pelasi neljä prosenttia vastaajista. Vuosi 2023 poikkeaa aiemmista mittauskerroista, jolloin vastaava osuus on ollut noin kolmen prosentin tasolla. Vakavuudeltaan eritasoiset peliongelmat olivat selvästi yleisempiä miehillä kuin naisilla. Vähintään kohtalaisen riskin tasolla pelaavien miesten osuus oli korkeampi vuonna 2023 kuin aiempina mittauskerroina.

Rahapelaamiseen liittyvät asenteet muuttuivat myönteisemmiksi 45–59- ja 60–74-vuotiailla, mutta muissa ikäryhmissä ne muuttuivat kielteisemmiksi. Valtaosa vastaajista katsoi vuonna 2023, ettei rahapelien pelaamiseen pitäisi kannustaa ja enemmistö oli sitä mieltä, että rahapelaamiseen on liikaa mahdollisuuksia (kuvio 1).

Suomalaisten rahapelaaminen -tutkimuksessa tarkastellaan 15–74-vuotiaiden suomalaisten rahapelaamista, rahapeliongelmia ja rahapelaamiseen liittyviä asenteita ja mielipiteitä. Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) suunnitteli ja toteutti tutkimuksen sosiaali- ja terveysministeriön (STM) toimeksiannosta. Vuoden 2023 aineisto kerättiin verkko- ja postikyselyn sekä puhelinhaastattelun yhdistelmänä. Tutkimukseen osallistui yhteensä 5 977 henkilöä ja vastausprosentti oli 36,9.

Kuvio 1. Rahapelaamiseen liittyvät yksittäiset asenneväittämät, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuonna 2023 (%)

Tanja Grönroos

etunimi.sukunimi@thl.fi

Anne Salonen

etunimi.sukunimi@thl.fi

Tiina Latvala

etunimi.sukunimi@thl.fi

Jukka Kontto

etunimi.sukunimi@thl.fi

Heli Hagfors

etunimi.sukunimi@thl.fi

Sisällysluettelo

Tutkimuksen tausta.....	3
Rahapelaaminen	3
Rahapelaamisen yleisyys	3
Rahapelaamisen useus	4
Pelattujen rahapelityyppien määrä.....	5
Rahapelaamisen kanava	5
Yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavien rahapeliin pelaaminen	6
Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolinen rahapelaaminen	7
Yleisimmät pelatut pelityypit ikäryhmittäin	9
Rahapelaamiseen käytetyt rahamäärät.....	10
Syy rahapelaamiseen	11
Alaikäisten rahapelaaminen ja sen mahdollistaminen	12
Kokemukset rahapelaamisen hallintavälineistä	12
Rahapeliongelma ja rahapelihaitat pelaajan näkökulmasta	13
Erityyppiset rahapelihaitat	13
Rahapeliongelma ja riskitason pelaaminen.....	14
Kokemus oman rahapelaamisen ongelmallisuudesta	16
Rahapeliongelman vakavuus pelaamiseen osallistumisen mukaan	16
Rahapelaamisen koetut hyödyt ja haitat	19
Läheisen rahapeliongelma.....	20
Vastaajat, joilla oli ollut ongelmallisesti pelaavia läheisiä	20
Läheisen rahapeliongelman aiheuttamat haitat vastaajalle	21
Rahapelaamiseen liittyvät asenteet ja mielipiteet	21
Rahapelaamiseen liittyvät asenteet.....	21
Mielipiteet rahapelitoiminnan ohjaamisesta, valvonnasta ja sääntelystä	24
Mielipiteet rahapelaamisen yksinoikeusjärjestelmästä	24
Mielipiteet ongelmapelaamisen vakavuudesta	25
Mielipiteet rahapeliautomaattien sijoittamisesta pelisaleihin	26
Mielipiteet rahapeliyhtiöiden mainonnasta.....	27
Mielipiteet rahapelaamisen rajoittamisesta	28
Käsitteet ja määritelmät.....	30
Kirjallisuus	32
Laatuseloste	35
Liitetaulukot	47

Suomalaisten rahapelaaminen -väestötutkimus

Poikittaistutkimukset kerättiin vuosina 2003, 2007, 2011, 2015, 2019 ja 2023. Vuoden 2003 aineisto jätettiin pois tarkastelusta.

Viimeisin tiedonkeruu oli syksyllä 2023.

Tutkimuksen kohteena olivat 15–74-vuotiaat Manner-Suomessa asuvat henkilöt, joiden äidinkieli on suomi, ruotsi tai saame.

Systemaattinen satunnaisotanta 16 250 henkilöä, joista vastanneita oli 5 977 (36,9 %).

Vuoden 2023 aineisto kerättiin verkko- ja postikyselyn yhdistelmänä sekä puhelinhaastatteluin. Aikaisempina vuosina käytettiin vain puhelinhaastatteluja.

Aineisto on painotettu iän, sukupuolen, alueen ja kaupunki-maaseutu-luokituksen mukaan.

Vastaajaryhmittäiset tarkastelut: sukupuoli, ikä ja tulot.

Rahapelaaminen

Rahapelaamisella viitataan sellaisten pelien pelaamiseen, joissa pelin voitto tai tappio on rahaa tai rahan arvoinen. Rahapelejä voi pelata myös internetissä.

Erilaisia rahapelityyppejä ovat esimerkiksi lotto, raha-automaattipelit, raaputusarvat ja vedonlyöntipelit.

Arpajaislaki määrittelee rahapelit toiminnaksi, johon osallistutaan vastiketta vastaan ja jossa osallistuja voi saada kokonaan tai osittain sattumaan perustuvan rahavoiton.

Rahapelejä eivät ole video-, konsoli-, tietokone- ja mobiilipelit tai muut sellaiset digitaaliset pelit, joita ei pelata rahasta tai rahapanoksilla.

Tutkimuksen tausta

Suomalaisten rahapelaaminen 2023 -väestötutkimuksessa tarkastellaan 15–74-vuotiaiden Manner-Suomessa asuvien suomalaisten rahapelaamista, rahapeli-ongelmia sekä rahapelaamista koskevia mielipiteitä ja asenteita. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) vastasi tutkimuksen suunnittelusta ja toteutuksesta. Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on tutkimuksen toimeksiantaja ja rahoittaja (arpajaislaki 52 §). Tilastokeskus toteutti tutkimuksen tiedonkeruun 7.9.–10.12.2023.

Tiedonkeruu vaihtui vuonna 2023 puhelinhaastatteluista verkko- ja postikyselyn yhdistelmään. Menetelmämuutoksen arvioimiseksi osa aineistosta kerättiin edelleen puhelinhaastatteluin. Verkko- ja postikyselyn vastaajilla korostui internetissä pelaaminen ja suurempi alhaisella riskitasolla pelaavien määrä. Menetelmämuutoksen arvioinnista löytyy lisätietoa sivuilta 41–43.

Tilastoraportin tutkimustulokset on esitetty vuoden 2023 osalta yhdistetyllä aineistolla, joka sisältää sekä verkko- ja postikyselyn että puhelinhaastatteluiden vastaukset. Tutkimukseen osallistui yhteensä 5 977 henkilöä ja vastausprosentti oli 36,9. Verkko- ja postikyselyn yhdistelmässä (35,7 %) vastausaktiivisuus oli alhaisempi kuin puhelinhaastattelussa (50,7 %).

Rahapelaaminen

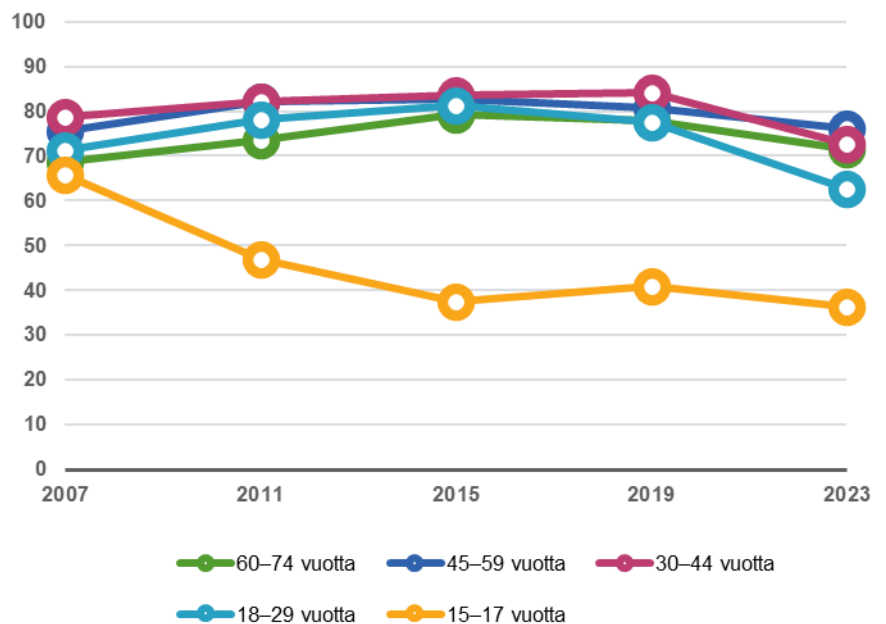
Rahapelaamisella viitataan sellaisten pelien pelaamiseen, joissa pelin voitto tai tappio on rahaa tai rahan arvoinen. Näitä pelejä ovat esimerkiksi lotto, raha-automaattipelit, raaputusarvat ja vedonlyöntipelit. Rahapelejä voi pelata myös internetissä. Henkilöt, jotka olivat pelanneet vähintään yhtä rahapelityyppiä, määriteltiin rahapelaajiksi.

Rahapelaamisen yleisyys

Vuonna 2023 vastaajista 70 prosenttia oli pelannut vähintään yhtä rahapelityyppiä 12 viime kuukauden aikana (naiset 65 %; miehet 75 %) (liitetaulukko 1). Tämä tarkoittaa väestötasolla noin 2 524 000 Manner-Suomessa asuvaa henkilöä.

Rahapelaajien osuus väheni vuodesta 2019 (78 %) vuoteen 2023. Vähenemistä tapahtui niin naisilla kuin miehillä, täysi-ikäisten ikäryhmissä sekä kaikissa tuloluokissa (kuvio 2). Rahapelaajien osuus on vähentynyt myös verrattuna vuoteen 2007 (73 %). Osuus on vähentynyt miehillä, alle 45-vuotiailla ja kaikissa tuloluokissa.

Kuvio 2. Rahapeliä pelaamisen yleisyys 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista ikäryhmittäin vuosina 2007–2023 (%)

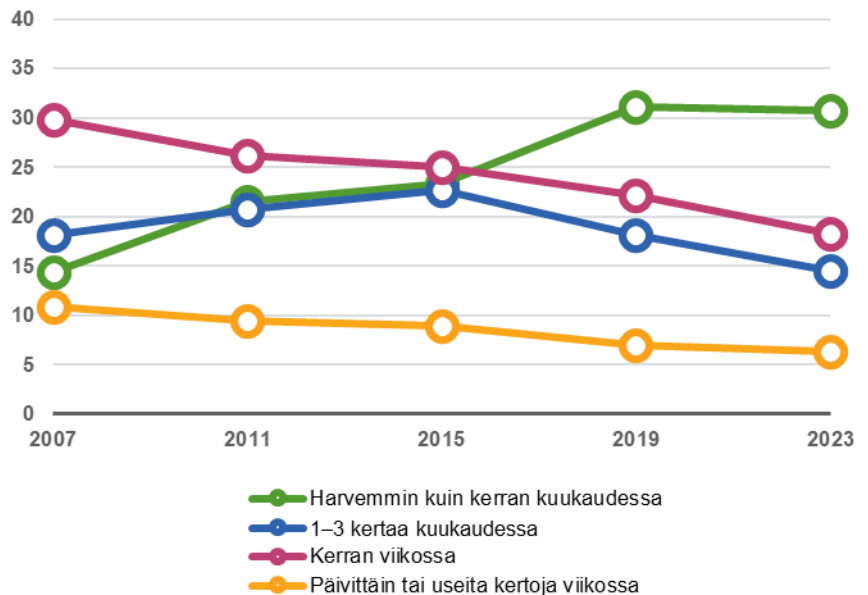
Vuonna 2023 vastaajilta kysyttiin ensimmäistä kertaa näkemyksiä omassa rahapelaamisessa tapahtuneista viimeaikaisista muutoksista: ”Ajattele rahapelaamistasi viimeksi kuluneen kuukauden aikana ja vertaa sitä vuoden takaiseen pelaamiseesi. Verrattuna vuoden takaiseen, onko pelaamisesi: vähentynyt, pysynyt ennallaan vai lisääntynyt?”. Selvä enemmistö (70 %) pelaajista koki, että omassa pelaamisessa ei ole tapahtunut muutosta. Toisaalta joka neljäs (26 %) oli sitä mieltä, että oma pelaaminen on vähentynyt. Vain pieni osa (3 %) pelaajista koki oman pelaamisen lisääntyneen.

Vastaajilta kysyttiin rahapelaamisesta myös koko elämän aikajänteellä tarkasteltuna. Vuonna 2023 valtaosa vastaajista (92 %) kertoi pelanneensa rahapelejä jossain vaiheessa elämäänsä (naiset 90 %; miehet 95 %). Vuonna 2019 vastaava osuus oli hieman suurempi (95 %). Tämä havaittiin sekä naisten (93 %) että miesten (96 %) osalta.

Rahapelaamisen useus

Vuonna 2023 lähes kolmannes vastaajista (31 %) pelasi rahapelejä harvemmin kuin kuukausittain (kuvio 3; liitetaulukot 2–5). Näin oli sekä naisilla (36 %) että miehillä (26 %). Aina vuoteen 2015 asti suomalaiset pelasivat yleisimmin kerran viikossa. Vuonna 2023 hieman alle viidennes (18 %) vastaajista pelasi kerran viikossa. Miehillä pelaaminen kerran viikossa (23 %) oli lähes yhtä yleistä kuin pelaaminen harvemmin kuin kuukausittain. Naisilla kerran viikossa pelaavien osuus oli selvästi alhaisempi (14 %) kuin miehillä.

Kuvio 3. Rahapelaamisen useus 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

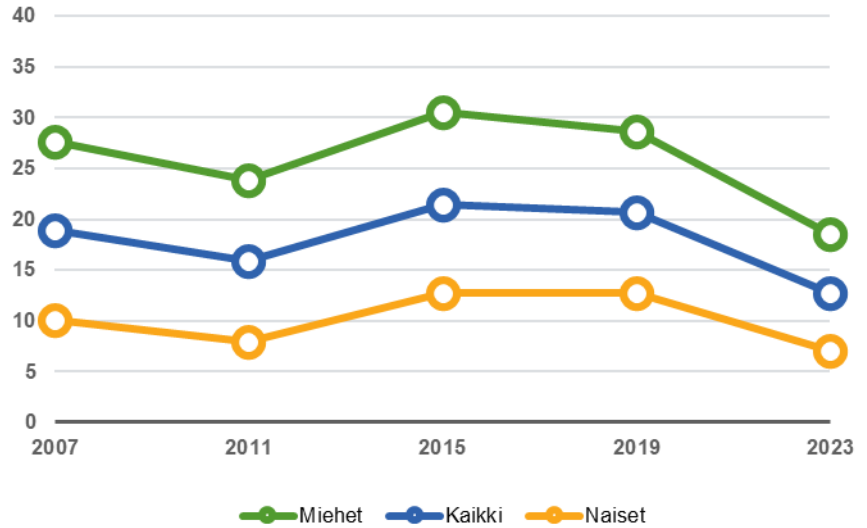
Rahapelaaminen kerran viikossa ja 1–3 kertaa kuukaudessa väheni vuodesta 2019 vuoteen 2023, kun taas pelaaminen päivittäin tai lähes päivittäin ja harvemmin kuin kuukausittain pysyi jokseenkin samana. Nämä muutokset olivat samansuuntaisia naisilla ja miehillä. Ikäryhmittäin tarkasteltuna pelaaminen kerran viikossa väheni kaikissa täysi-ikäisten ikäryhmissä, kun taas 1–3 kertaa kuukaudessa tapahtuva pelaaminen väheni vain 18–44-vuotiailla. Lisäksi pelaaminen harvemmin kuin kuukausittain väheni 18–29-vuotiailla ja pelaaminen päivittäin tai lähes päivittäin väheni 30–44-vuotiailla.

Rahapelaaminen harvemmin kuin kuukausittain on lisääntynyt vuodesta 2007 vuoteen 2023, kun taas pelaaminen tätä useammin on vähentynyt. Nämä muutokset olivat samansuuntaisia naisilla ja miehillä ja lähes kaikissa ikäryhmissä, paitsi 45–74-vuotiailla, joilla pelaaminen päivittäin tai lähes päivittäin sekä 1–3 kertaa kuukaudessa on pysynyt jokseenkin samana.

Pelattujen rahapelityyppien määrä

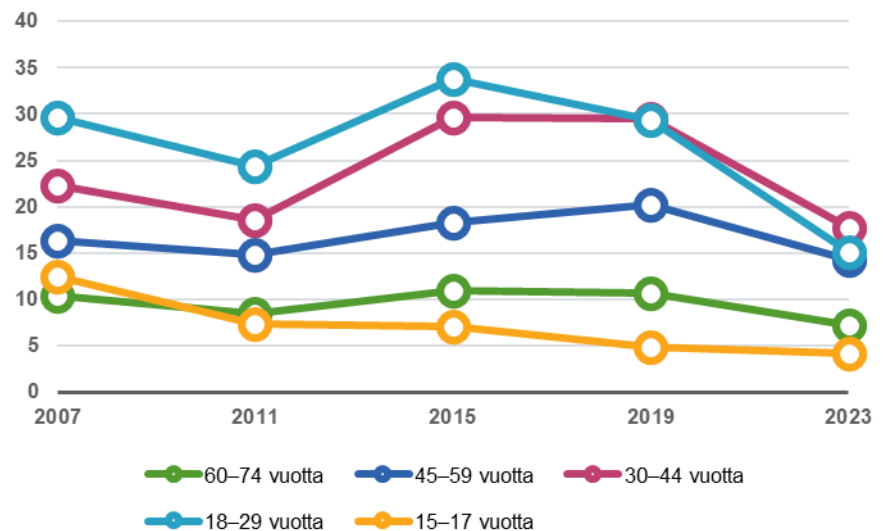
Vastaajista 13 prosenttia oli pelannut vähintään neljää eri rahapelityyppiä 12 viime kuukauden aikana vuonna 2023 (kuvio 4; liitetaulukko 6). Miehistä lähes viidennes (19 %) oli pelannut vähintään neljää eri pelityyppiä, kun taas vastaava osuus naisista oli seitsemän prosenttia.

Kuvio 4. Vähintään neljää pelityyppiä pelanneet 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023

Vähintään neljää eri pelityyppiä pelanneiden osuus väheni vuodesta 2019 (21 %) vuoteen 2023. Tämä havaittiin kaikissa muissa vastaajaryhmissä paitsi 15–17-vuotiailla (kuvio 5). Vähintään neljää eri pelityyppiä pelanneiden osuus on vähentynyt myös vuodesta 2007 (19 %) vuoteen 2023. Samansuuntaiset muutokset nähtiin kaikissa muissa vastaajaryhmissä paitsi 45–59-vuotiailla.

Kuvio 5. Vähintään neljää pelityyppiä pelanneet 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista ikäryhmittäin vuosina 2007–2023 (%)

Rahapelaamisen kanava

Vuonna 2023 lähes joka kolmas (30 %) vastaaja pelasi vain internetissä, kun taas noin joka kuudes (14 %) vastaaja pelasi sekä internetissä että kivijalassa. Vain kivijalassa pelasi noin joka neljäs (24 %) vastaaja. Kivijalkapelaamisella tarkoitetaan rahapelien pelaamista muualla kuin internetissä kuten esimerkiksi peliyhteisön pelipisteissä (kasino, pelisalit jne.) sekä pelien jälleenmyyjien tiloissa (kioskit, ruokakaupat, ravintolat jne.).

Rahapelaamisen kanava

Rahapelaaminen on mahdollista Suomessa niin sanotusti kivijalassa, mutta myös internetissä joko tietokoneella tai mobiililaitteilla.

Kivijalkapelaamisella tarkoitetaan rahapeliä pelaamista muualla kuin internetissä kuten esimerkiksi peliyhteisön pelipisteissä (kasino, pelisalit jne.) sekä pelien jälleenmyyjien tiloissa (kioskit, ruokakaupat, ravintolat jne.).

Veikkauksella on yksi kasino ja se sijaitsee Helsingissä. Toinen kasino sijaitsi aiemmin Tampereella (avattu 15.12.2021), mutta se suljettiin 9.12.2023. Kasino oli toiminnassa vielä Suomalaisten rahapelaaminen 2023 -väestötutkimuksen aineiston keruun aikana.

Yleistä huomioitavaa

Veikkauksella on yksinoikeus rahapeliä toimeenpanoon Manner-Suomessa.

Paf (Ålands Penningautomatförening) vastaa rahapeliä toimeenpanosta Ahvenanmaalla, jossa sillä on yksinoikeus. Paf toimeenpanee rahapelejä internetissä, mutta myös Suomen ja Ruotsin/Viron laivoilla.

Ulkomaisten peliyhtiöiden pelien pelaaminen tapahtuu pääosin internetissä.

Pafin tai ulkomaisten pelintarjoajien pelien pelaamista ei ole lainsäädännössämme kielletty.

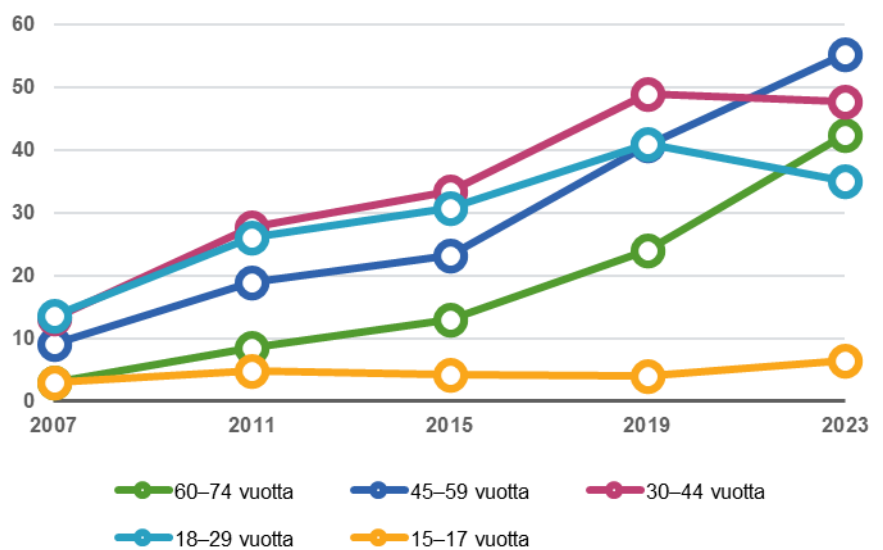
Lisäksi suomalaiset pelaavat yksityistä rahapeliä tai korttipeliä rahapanoksina.

Vuonna 2023 vastaajista 44 prosenttia oli pelannut internetissä 12 viime kuukauden aikana (naiset 36 %; miehet 52 %) (liitetaulukko 7). Nettipelaajien osuus kasvoi verrattuna vuoteen 2019 (37 %). Tämä havaittiin naisilla ja miehillä, 45–74-vuotiailla sekä kaikissa tuloiluokissa (kuvio 6). Sen sijaan 18–29-vuotiailla nettipelaamisen osuus väheni.

Nettipelaajien osuus on kasvanut myös verrattuna vuoteen 2007 (9 %). Tämä havaittiin naisilla ja miehillä, täysi-ikäisillä ja kaikissa tuloiluokissa.

Rahapelaamisen kanavaa koskevissa tuloksissa on syytä huomioida, että vuoden 2023 kyselyssä tehty menetelmämuutos vaikutti hieman pelaamisen kanavaa koskeviin tuloksiin. Vain internetissä pelanneita oli enemmän verkko- ja postikyselyssä kuin puhelinhaastattelussa. Vain kivijalassa pelanneita oli puolestaan enemmän puhelinhaastattelussa. Menetelmämuutoksen vaikutusten arvioinnista tuloksiin löytyy tarkemmin sivuilta 41–43.

Kuvio 6. Internetissä rahapelejä 12 viime kuukauden aikana pelanneet, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista ikäryhmittäin vuosina 2007–2023 (%)

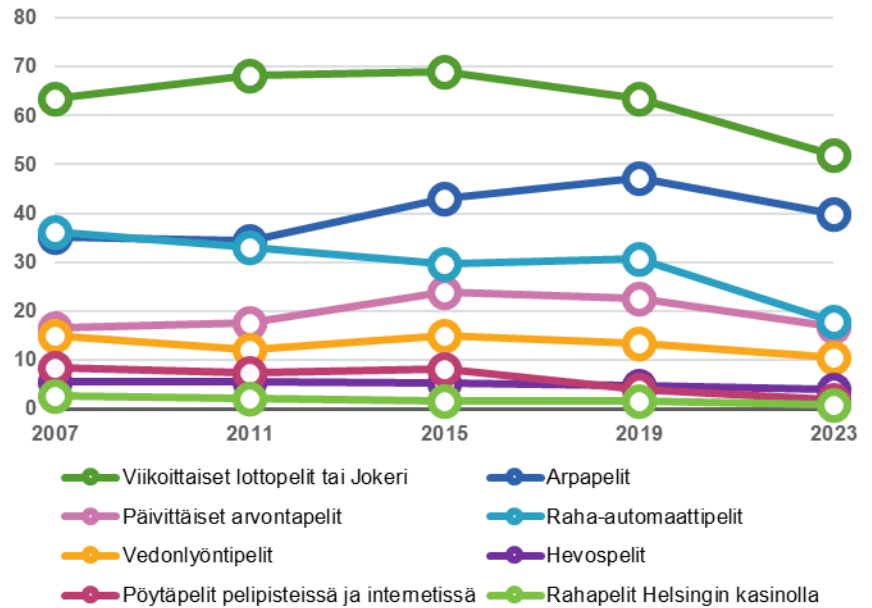

Yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavien rahapeliä pelaaminen

Yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavilla rahapeleillä tarkoitetaan Veikkaus Oy:n pelejä. Vuoteen 2016 saakka vastaavia rahapelejä tarjosi kolme peliyhteisöä, jotka olivat Raha-automaattiyhdistys (RAY), Fintoto ja Veikkaus. Vuonna 2023 vastaajista 68 prosenttia (noin 2 447 000 henkilöä) oli pelannut vähintään yhtä Veikkauksen rahapeliä 12 viime kuukauden aikana (naiset 64 %; miehet 72 %) (liitetaulukko 8).

Yleisimmin pelatut pelityypit vuonna 2023 olivat lottopelit tai Jokeri (52 %), arpapelit (40 %), raha-automaattipelit muualla kuin kasinolla (18 %) ja päivittäiset arvontapelit (17 %) (kuvio 7; liitetaulukko 8–9). Nämä edellä mainitut pelityypit ovat olleet neljän yleisimmin pelatun pelityypin joukossa vuodesta 2007. Lähes jokaisen Veikkauksen pelityypin pelaaminen oli yleisempää miehillä kuin naisilla. Ainoa poikkeus oli Veikkauksen arpapelit, joita naiset pelasivat yleisemmin kuin miehet. Sekä miehillä että naisilla kaksi yleisimmin pelattua Veikkauksen rahapeliä oli lottopelit tai Jokeri sekä arpapelit. Naisilla kolmanneksi yleisin pelityyppi oli päivittäiset arvontapelit, kun taas miehillä se oli raha-automaattipelit muualla kuin kasinolla.

Kaikkien Veikkauksen pelityyppien pelaaminen väheni verrattuna niin vuoteen 2019 kuin vuoteen 2007. Poikkeuksena oli kuitenkin arpapelit, joiden pelaamisen on lisääntynyt ja päivittäiset arvontapelit, joiden pelaaminen ei ole muuttunut vuodesta 2007 vuoteen 2023.

Kuvio 7. Veikkauksen tarjoamien rahapelien pelaaminen 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolinen rahapelaaminen

Vuonna 2023 vastaajista 15 prosenttia oli pelannut yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tarjottavia rahapelejä 12 viime kuukauden aikana (liitetaulukko 10). Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuoliseen rahapelaamiseen sisältyivät Pafin ja ulkomaisten tarjoajien nettirahapelit, mutta myös Pafin rahapelit laivoilla ja yksityinen vedonlyönti tai korttipeli rahapansin. Edellä mainittujen lisäksi Pafin tai ulkomaisten tarjoajien pelit pelipisteissä tai pelisaleissa lukeutuivat yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisiin peleihin, mutta niitä pelejä pelasivat vain hyvin harvat. Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia rahapelejä pelanneiden osuudet olivat selvästi suurempia miehillä (22 %) kuin naisilla (9 %) ja yleisintä alle 45-vuotiaiden ikäryhmissä.

Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tarjottavat nettirahapelit

Rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisen rahapelaamisen keskiössä on erityisesti internetissä pelattavat rahapelit. Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia nettirahapelejä pelasi seitsemän prosenttia (n = 346) vastaajista vuonna 2023 (väestötasolla noin 251 000 henkilöä). Tämä osuus sisälsi Pafin ja ulkomaisten pelintarjoajien nettipelejä pelanneet. Miehistä selvästi suurempi osuus (12 %) pelasi yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia nettipelejä kuin naisista (2 %) (liitetaulukko 11). Ikäryhmittäin tarkasteltuna 18–29-vuotiaiden (15 %) ja 30–44-vuotiaiden (10 %) osuudet yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia nettipelejä pelanneista oli selvästi suurempia kuin muilla ikäryhmillä. Joka kymmenes (10 %, n = 34) yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten nettipelien pelaaja pelasi ainoastaan niitä. Tämä tarkoittaa väestötasolla noin 26 000 Manner-Suomessa asuvaa henkilöä.

Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia nettirahapelejä pelanneiden osuus ei muuttunut vuodesta 2019 vuoteen 2023 (liitetaulukko 11). Poikkeuksena oli kuitenkin 45–59-vuotiaat sekä alimmassa tuloluokassa olevat, joilla järjestelmän ulkopuolisten nettipelien pelaaminen lisääntyi. Niiden järjestelmän ulkopuolisten nettipelejä pelanneiden osuus, jotka olivat pelanneet ainoastaan järjestelmän ulkopuolisia nettirahapelejä, kasvoi kahdesta prosentista kymmeneen prosenttiin. Pidemmällä ajanjaksolla tarkasteltuna eli vuodesta 2007 vuoteen 2023 yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia nettirahapelejä pelanneiden osuus on lisääntynyt. Kasvua havaittiin niin naisilla kuin miehillä, 18–59-vuotiailla sekä kaikissa muissa paitsi ylimmässä tuloluokassa.

Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia nettirahapelejä pelanneilla oli vuonna 2023 keskimäärin 3,9 Veikkauksen ulkopuolista pelitiliä (95 % luottamusväli 2,95–4,85, mediaani

Vuoden 2023 tilastossa huomioitavaa

Rahapelien valikoima ja tarjonta muuttuu jatkuvasti: uusia pelejä tulee markkinoille ja vanhoja saattaa poistua markkinoilta.

Pelitarjonnan muuttumisen takia eri pelityyppien pelaamista on kartoitettu hieman eri tavalla eri vuosina. Ajallisen vertailukelpoisuuden mahdollistamiseksi joitain pelityyppejä on yhdistetty tätä tilastoraporttia varten.

Pelikehittelyn seurauksena myös saman pelityypin ominaisuudet, ja näin ollen myös pelien haitallisuus, ovat saattaneet muuttua vuosien 2007 ja 2023 välillä.

2). Kolmanneksella (33 %) heistä oli kolme pelitiliä tai enemmän. Tavallisimmin yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tarjottavista pelityypeistä pelattiin seuraavia rahapelejä: raha-automaattipelit (48 %), vedonlyöntipelit (39 %) ja pokeri (23 %). Kolmen yleisimmin pelatun järjestelmän ulkopuolisen nettirahapelin pelaaminen pysyi suunnilleen samalla tasolla vuosien 2019 ja 2023 välillä. Huomion arvoista kuitenkin on, että ”jotain muita pelejä” -kategoriaan kuuluvia pelejä pelanneiden osuus lähes kolminkertaistui samassa ajassa. Pelitilien määrässä ei tapahtunut ajallista muutosta.

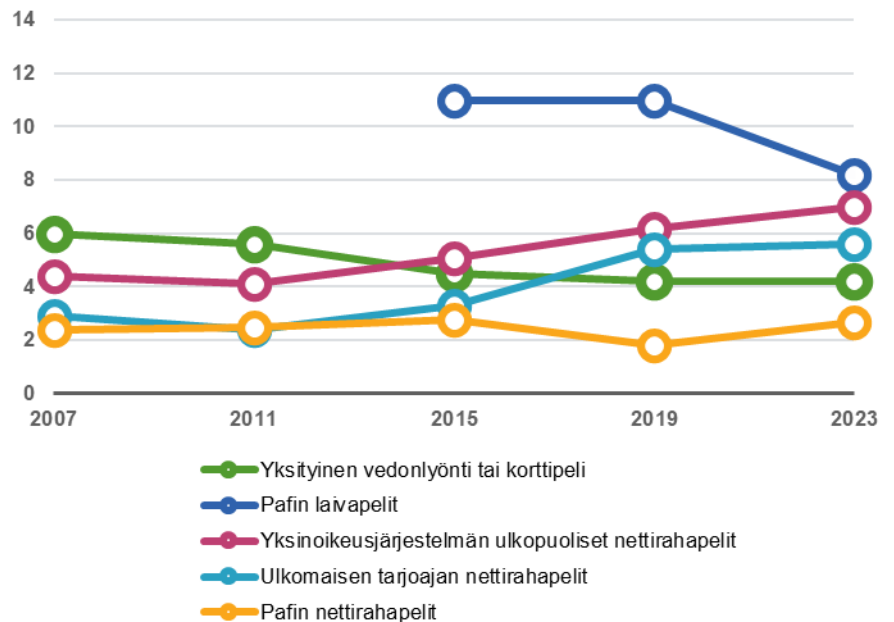
Ulkomaisten pelintarjoajien nettirahapelit

Ulkomaisten pelintarjoajien nettirahapelejä pelasi kuusi prosenttia vastaajista vuonna 2023 (liitetaulukko 10). Vastaava osuus oli selvästi suurempi miehillä (10 %) kuin naisilla (2 %). Ikäryhmittäin tarkasteltuna ulkomaisten pelintarjoajien nettirahapelejä pelanneiden osuus oli korkeampi 18–29-vuotiailla (13 %) ja 30–44-vuotiailla (8 %) kuin muilla ikäryhmillä. Ulkomaisten pelintarjoajien nettirahapelin pelaaminen ei muuttunut verrattuna vuoteen 2019, mutta verrattuna vuoteen 2007 niiden pelaaminen on lisääntynyt (kuvio 8; liitetaulukko 12).

Pafin tarjoamat nettirahapelit

Pafin nettirahapelejä pelasi kolme prosenttia vastaajista vuonna 2023 (liitetaulukko 10). Miehillä (4 %) vastaava osuus oli suurempi kuin naisilla (1 %). Ikäryhmittäin tarkasteltuna Pafin nettirahapelejä pelanneiden osuus oli hieman suurempi 18–29-vuotiailla (5 %) ja 30–44-vuotiailla (4 %) kuin muilla ikäryhmillä. Pafin nettipelejä pelanneiden osuus lisääntyi verrattuna vuoteen 2019, mutta verrattuna vuoteen 2007 osuus ei ole muuttunut (kuvio 8; liitetaulukko 12).

Kuvio 8. Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolinen rahapelaaminen 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Pafin laivoilla tarjottavat pelit

Pafin laivapelin pelaamisesta on kysytty vasta vuodesta 2015 alkaen. Vuonna 2023 Pafin laivalla tarjottavia pelejä pelasi kahdeksan prosenttia vastaajista (liitetaulukko 10). Pafin laivalla tarjottavien pelien pelaaminen oli yleisempää miehillä (10 %) kuin naisilla (6 %). Ikäryhmittäin tarkasteltuna näiden pelien pelaaminen oli yleisintä 18–29-vuotiailla. Pafin laivalla tarjottavia pelejä pelanneiden osuus väheni vuodesta 2019 vuoteen 2023 (kuvio 8; liitetaulukko 12).

Rahapelaamisen ikäraja

1.10.2010 alkaen rahapelaamisen ikäraja on ollut 18 vuotta, ja rahapeliautomaattien osalta siirtymäajan myötä 1.7.2011 alkaen. Aikaisemmin ikäraja oli 15 vuotta.

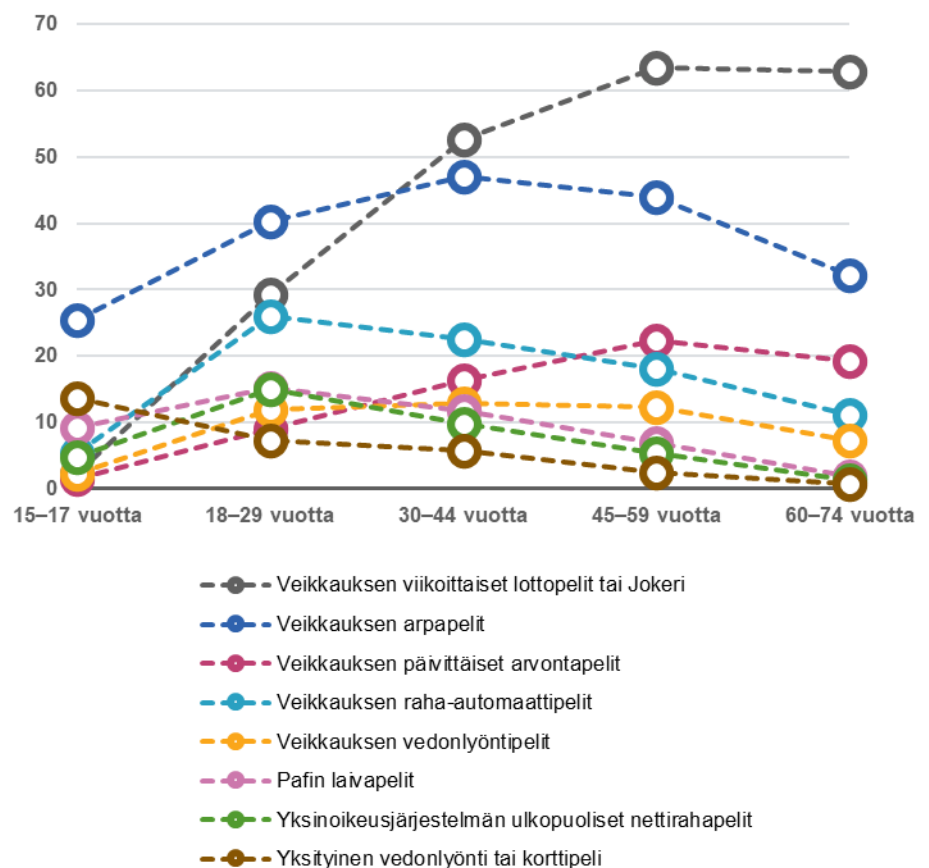
Yksityinen vedonlyönti tai korttipelit rahapanoksin

Yksityistä vedonlyöntiä tai korttipeliä rahapanoksin pelasi neljä prosenttia vastaajista vuonna 2023 (liitetaulukko 10). Tämä osuus oli miehillä selvästi suurempi (8 %) kuin naisilla (1 %). Yksityistä vedonlyöntiä tai korttipeliä pelanneiden osuus oli selvästi korkeampi 15–17-vuotiailla (14 %) kuin muilla ikäryhmillä. Yksityistä vedonlyöntiä tai korttipeliä pelanneiden osuus ei muuttunut vuodesta 2019 vuoteen 2023, mutta verrattuna vuoteen 2007 osuus on vähentynyt (kuvio 8; liitetaulukko 12).

Yleisimmät pelatut pelityypit ikäryhmittäin

Vuonna 2023 Veikkauksen lottopelit tai Jokeri olivat yleisimmin pelattu pelityyppi kaikissa muissa täysi-ikäisten ikäryhmissä paitsi 18–29-vuotiailla (kuvio 9). Tässä ikäryhmässä Veikkauksen arpapelit olivat yleisimmin pelattu pelityyppi. Veikkauksen arpapelit olivat suosituja kaikissa ikäryhmissä, mutta erityisesti 18–59-vuotiailla. 18–59-vuotiaat pelasivat muita ikäryhmiä useammin myös vedonlyöntipelejä. Veikkauksen rahapeliautomaatit muualla kuin kasinolla ja Pafin laivalla tarjottavien pelien pelaaminen korostuivat erityisesti 18–29-vuotiaiden ikäryhmässä, kun taas yksityinen vedonlyönti tai korttipeli rahapanoksin korostui 15–17-vuotiailla. Tarkastelussa oli mukana yksinoikeusjärjestelmän ja sen ulkopuolella tarjottavat rahapelit.

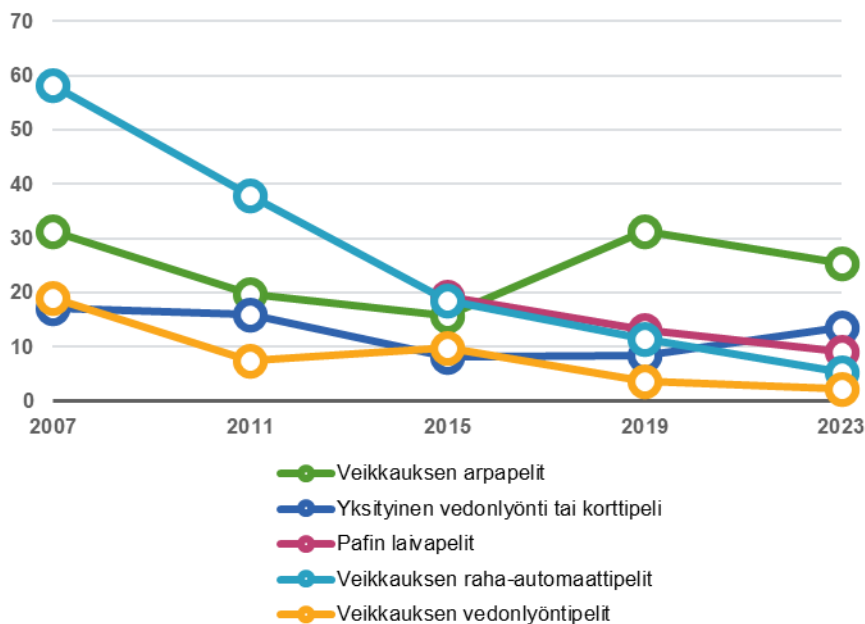
Kuvio 9. Yleisimmät pelatut rahapelityypit ikäryhmittäin, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista ikäryhmittäin vuonna 2023 (%)

Vuonna 2023 jopa 37 prosenttia 15–17-vuotiaista vastaajista oli pelannut rahapelejä 12 viime kuukauden aikana, vaikka rahapelaamisen ikäraja Suomessa on 18 vuotta (liitetaulukko 1). Yleisimmät 15–17-vuotiaiden vastaajien pelamat rahapelityypit olivat Veikkauksen arpapelit (26 %), yksityinen vedonlyönti tai korttipeli (14 %), Pafin laivapelit (9 %), Veikkauksen raha-automaattipelit muualla kuin kasinolla (5 %), Veikkauksen vedonlyönti (2 %) ja Veikkauksen viikoittaiset lottopelit (2 %) (kuvio 10; liitetaulukot 13). Tarkastelussa oli mukana yksinoikeusjärjestelmän ja sen ulkopuolella tarjottavat rahapelit. Näistä yleisimmin pelatuista pelityypeistä vain Veikkauksen raha-automaattipelien pelaaminen

väheni vuodesta 2019 vuoteen 2023 (kuvio 10). Muiden pelityyppien pelaaminen ei muuttunut. Sen sijaan Veikkauksen raha-automaattipelien, Veikkauksen vedonlyöntipelien ja Veikkauksen viikoittaisten lottopelien pelaaminen on vähentynyt verrattuna vuoteen 2007. Myös Pafin laivapelien pelaaminen on vähentynyt verrattuna vuoteen 2015, jolloin sitä kysyttiin ensimmäisen kerran.

Kuvio 10. Viisi yleisintä 15–17-vuotiaiden pelaamaa rahapelityyppiä, osuus 15–17-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%).

Rahapelikulutuksen tarkastelussa huomioitavaa

Arvio rahapelaamiseen käytetystä rahamäärästä sisältää kaikenlaisen rahapelaamisen.

Pelaajat aliarvioivat tyypillisesti pelaamiseen käyttämänsä rahamäärän. Tämä on havaittu erityisesti heillä, joilla on rahapelaamiseen liittyviä ongelmia ja/tai jotka käyttävät pelaamiseen paljon rahaa.

Vastaajat, jotka eivät osaa sanoa tai jättävät kokonaan vastaamatta rahapelikulutuskysymykseen, ovat usein paljon pelaavia.

Yhden poikkeavan suuren euromäärän ilmoittaneen vastaajan sisällyttäminen tuloksiin suhteellisen pienessä vastaajajoukossa vaikuttaa osuuksiin huomattavasti verrattuna tuloksiin, joissa kyseinen vastaaja on jätetty pois.

Vuoden 2019 aineistoissa oli yksi poikkeava havainto, ja se korvattiin saman tutkimuksen toiseksi suurimmalla arvolla. Vuoden 2023 aineistossa korvauksia ei tehty.

Rahapeli-ilmiöön liittyy olennaisesti, että osa henkilöistä pelaa muihin verrattuna suurilla euromäärillä.

Rahapelaamiseen käytetyt rahamäärät

Rahapelaamiseen käytetyt rahamäärät kaikilla vastaajilla

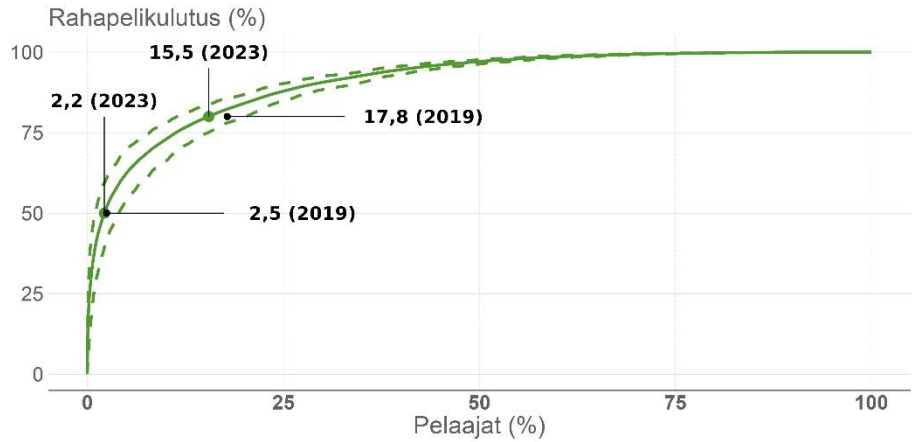
Vuonna 2023 vastaajilta, jotka olivat pelanneet rahapelejä 12 viime kuukauden aikana (70 %; n = 4 204), pyydettiin arviota pelaamiseen käytetystä rahamäärästä. Arvio jäi puuttuvaksi 129 vastaajalla. Rahapeleihin käytettiin keskimäärin yhden viikon aikana 12,2 euroa (liitetaulukko 14). Miehet (18,3 €) käyttivät rahaa pelaamiseen selvästi enemmän kuin naiset (5,0 €). Pelaamiseen käytetyt rahamäärät pysyivät jokseenkin samana vuodesta 2019 vuoteen 2023.

Keskimäärin yhden viikon aikana pelaamiseen käytetty rahamäärä vuonna 2023 vaihteli selvästi pelaamisen useuden mukaan. Päivittäin tai lähes päivittäin pelaavat käyttivät rahapeleihin keskimäärin 73 euroa, kun taas vastaava määrä kerran viikossa pelaavilla oli 13 euroa ja 1–3 kertaa kuukaudessa pelaavilla 7 euroa. Harvemmin kuin kuukausittain pelaavat sen sijaan käyttivät keskimäärin rahapeleihin viikon aikana 1,4 euroa.

Kuukausittaista rahapelikulutusta tarkasteltiin tarkemmin vastaajaryhmittäin. Nämä tiedot löytyvät liitetaulukosta 15.

Rahapelaamisen kokonaiskulutuksen jakautuminen

Vuonna 2023 pelaajista 2,2 prosenttia kulutti puolet (50 %) rahapelaamisen kokonaiskulutuksesta (kuvio 11). Tämä tarkoittaa sitä, että kaikista rahapelejä vuonna 2023 pelanneista 2 524 000 Manner-Suomessa asuvasta henkilöstä 54 000 henkilöä kulutti puolet sen vuoden kokonaiskulutuksesta. Lisäksi 15,5 prosenttia pelaajista kulutti 80 prosenttia rahapelaamisen kokonaiskulutuksesta. Näissä osuuksissa ei tapahtunut muutosta vuodesta 2019 vuoteen 2023.

Kuvio 11. Rahapelaamisen kokonaiskulutuksen kumuloituminen pelaajilla ja 95 %:n luottamusvälit vuosina 2019 ja 2023 (%)

Rahapelikulutuksen kertymisestä rahapeliongelman vakavuuden mukaan löytyy lisätietoa sivuilta 18–19.

Rahapelaamiseen käytetyt rahamäärät pelintarjoajan mukaan

Sen jälkeen, kun pelaajat olivat kertoneet arvionsa rahapelaamiseen käytetystä rahamäärästä, heiltä tiedusteltiin tarkemmin arviota siitä, kuinka suuri euromäärä rahapelikulutuksesta tuli Veikkauksen rahapeleistä. Niiden pelaajien osalta, jotka eivät ilmoittaneet Veikkauksen rahapeleistä tulevaa euromäärää ja jotka eivät olleet pelanneet yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia pelejä, oletettiin kaiken rahapelikulutuksen tulevan Veikkauksen rahapeleistä. Vastaavasti pelaajat, jotka eivät ilmoittaneet Veikkauksen rahapeleistä tulevaa euromäärää ja jotka eivät olleet pelanneet Veikkauksen pelejä, oletettiin kaiken rahapelikulutuksen tulevan yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelta. Arvio jäi puuttumaan 136 vastaajalta. Vuonna 2023 kaikkien pelaajien kulutuksesta 66,4 prosenttia tuli Veikkauksen peleistä ja 33,6 prosenttia tuli yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisista peleistä (liitetaulukko 16).

Vastaajista 44 prosenttia (n = 2 650) pelasi rahapelejä internetissä. Heistä osa pelasi ainoastaan internetissä ja osa myös netin ulkopuolella. Nettipelaajien osalta 63,9 prosenttia rahapelikulutuksesta tuli Veikkauksen peleistä, kun taas 36,1 prosenttia tuli yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisista peleistä.

Sekä kaikkien pelaajien että nettipelaajien rahapelikulutuksesta suurin osa tuli siis Veikkauksen peleistä. Sen sijaan niiden vastaajien osalta, jotka pelasivat yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia pelejä (15 %; n = 794), 40,6 prosenttia kulutuksesta tuli Veikkauksen peleistä ja 59,4 prosenttia yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisista peleistä.

Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia rahapelejä internetissä pelanneita oli seitsemän prosenttia (n = 346) vastaajista. Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten nettirahapelaajien osalta Veikkauksen osuus oli 35,0 prosenttia ja yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten pelien osuus 65,0 prosenttia. Näissä osuuksissa ei tapahtunut muutosta vuodesta 2019 vuoteen 2023.

Vuosina 2019 ja 2023 vastaajat saivat ilmoittaa oman rahapelikulutuksensa haluamansa pelaamistiheyden (viikko, kuukausi tai vuosi) mukaan. Aiempina vuosina rahapelikulutusta oli tiedusteltu hieman eri tavalla (mm. suppeampi aikajänne ja kysymystapa), minkä vuoksi tässä tilastoraportissa rahapelikulutuksesta ei tehdä aikavertailuja vuosien 2007, 2011 ja 2015 osalta.

Syy rahapelaamiseen

Rahan voittaminen oli yli puolella (53 %) vastaajista pääasiallinen syy pelata rahapelejä vuonna 2023 (liitetaulukko 17). Noin neljännes (26 %) vastaajista pelasi jännityksen, mielihyvän tai hauskuuden takia. Nämä olivat yleisimmät syyt rahapelaamiselle sekä naisilla

Keskeisiä pelirajoituksia vuoden 2017 järjestelmämuutoksen jälkeen

2017

RAY, Fintoto ja Veikkaus yhdistyvät Veikkaus Oy:ksi. Veikkaus Oy:n uusi ja valikoimaltaan runsas nettipelisivusto aukeaa.

Pelitulit (RAY, Fintoto ja Veikkaus) yhdistetään Veikkaus Oy:n nettipelisivustolle.

Pelien tappiorajat, rahansiirtorajat, peliaikamuistutin ja mahdollisuus pelikieltoon.

2019

Hajasijoitettujen rahapeliautomaattien vähentäminen alkoi.

2020

Rahapeliautomaatit ja pelipisteet (ml. pelisalit) suljetaan ja nettirahapelien tappiorajaa lasketaan väliaikaisesti COVID-19-pandemian seurauksena.

2021

Pakollinen tunnistautuminen ja tappiorajat rahapeliautomaatteihin.

Pitkäviedon tunnistautuminen ja ostoraja.

2022

Kaikkea rahapelaamista koskeva vuositappioraja.

2023

Pakollinen tunnistautuminen laajenee kuponkipeleihin.

Maksuliikenne-estojen käyttöönotto järjestelmän ulkopuolisen tarjonnan ja markkinoinnin rajoittamiseksi.

2024

Raaputusarvat/pahviarvat tunnistautumisen piiriin.

että miehillä. Pelaaminen jännityksen, mielihyvän tai hauskuuden takia korostui jonkin verran enemmän miehillä (27 %) kuin naisilla (24 %).

Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia nettirahapelejä pelanneiden (7 %, n = 346) pääasiallisia syitä rahapelaamiseen tarkasteltiin erikseen vertailun vuoksi. Heillä pääasiallisin syy pelata rahapelejä oli jännitys, mielihyvä ja hauskuus (43 %) ja toiseksi yleisin rahan voittaminen (41 %). Kolmanneksi yleisin syy oli taitojen kehittäminen, kilpaileminen, itsensä kokeminen hyväksi tai taitavaksi (3 %). Nämä edellä mainitut syyt olivat syitä pelata rahapelejä ylipäättään, eivätkä välttämättä syitä pelata juuri yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia nettirahapelejä. Tältä pelaajaryhmältä kysyttiin avokysymyksellä tarkempia syitä nimenomaan yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten nettipelien pelaamiselle. Yleisimmin toistuneet syyt olivat laajempi pelivalikoima (30 %) sekä paremmat kertoimet tai palautusprosentit (29 %). Hauskanpito ja jännitys mainittiin vain pienessä osassa (4 %) vastauksia. Lisäksi osassa vastauksista (6 %) esitettiin kritiikkiä yksinoikeusjärjestelmälle ja kerrottiin, että pelataan yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia nettipelejä, koska ei haluta pelata Veikkauksen pelejä.

Alaikäisten rahapelaaminen ja sen mahdollistaminen

Vuonna 2023 vastaajilta tiedusteltiin ensimmäistä kertaa tapoja, joilla täysi-ikäinen henkilö on mahdollistanut alle 18-vuotiaan henkilön rahapelaamisen. Tätä kysyttiin erikseen täysi-ikäisiltä ja alaikäisiltä vastaajilta. Täysi-ikäisistä vastaajista kuusi prosenttia (n = 336) oli jollain tavalla mahdollistanut alaikäisen rahapelaamisen. Yleisimmät tavat mahdollistaa rahapelaaminen olivat rahapelin antaminen lahjaksi alaikäiselle (4 %) ja rahapelin pelaaminen yhdessä alaikäisen kanssa (3 %). Muut ilmoitetut tavat olivat hyvin harvinaisia.

Vuonna 2023 alaikäisten, eli 15–17-vuotiaiden, näkemyksiä tiedusteltiin niiltä vastaajilta, jotka olivat pelanneet rahapelejä 12 viime kuukauden aikana (37 %, n=85). Heistä yli puolet (56 %, n = 35) ilmoitti, että täysi-ikäinen oli jollain tavalla mahdollistanut hänen rahapelaamisensa. Yleisimmät tavat olivat joko rahapelin saaminen lahjaksi täysi-ikäiseltä (43 %) tai täysi-ikäinen oli ostanut rahapelin alaikäisen puolesta (29 %). Lisäksi yli kymmenes (11 %) alaikäisistä oli pelannut jotain rahapeliä yhdessä täysi-ikäisen kanssa. Muut ilmoitetut tavat olivat hyvin harvinaisia. Hieman alle neljännes (24 %, n=15) rahapelejä pelanneista alaikäisistä jätti kokonaan vastaamatta tähän kysymykseen.

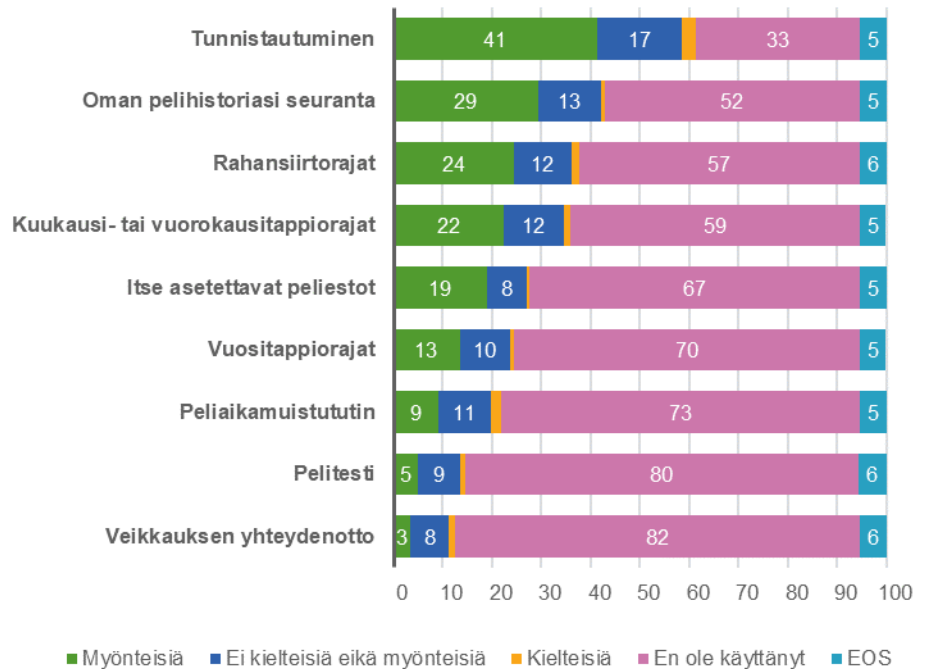
Kokemukset rahapelaamisen hallintavälineistä

Veikkaus tarjoaa asiakkailleen oman rahapelaamisen hallintaan tarkoitettuja välineitä, joista osa on lakisääteisiä ja pakollisia. Vuonna 2023 näistä hallintavälineistä kysyttiin kokemuksia niiltä vastaajilta, jotka olivat pelanneet rahapelejä 12 viime kuukauden aikana (kuvio 12).

Eniten myönteisiä kokemuksia oli tunnistautumisesta (41 %). Lisäksi myönteisiä kokemuksia oli erityisesti seuraavista välineistä: oman pelihistorian seuranta (29 %), rahansiirtorajat (24 %), kuukausi- tai vuorokausitappiorajat (22 %) ja itse asetettavat peliestot (19 %). Kielteisiä kokemuksia oli erityisen vähän. Niitä oli kaikista eniten tunnistautumista kohtaan (3 %).

Niiltä pelaajilta (7 %, n = 303), joilla oli ollut kielteisiä kokemuksia rahapelaamisen hallintavälineistä, kysyttiin tarkemmin, että mistä nämä kielteiset kokemukset pääasiassa johtuivat. Näistä pelaajista 19 prosenttia koki, että välineet eivät ole tarpeeksi rajoittavia, 45 prosenttia koki, että ne ovat liian rajoittavia tai häiritseviä ja 15 prosenttia koki, että välineet ovat liian hankalia käyttää. Lisäksi 22 prosenttia koki, että kielteiset kokemukset johtuivat jostain muusta syystä.

Kuvio 12. Kokemukset Veikkauksen tarjoamista rahapelaamisen hallintavälineistä, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

Rahapeliongelma ja rahapelihaitat pelaajan näkökulmasta

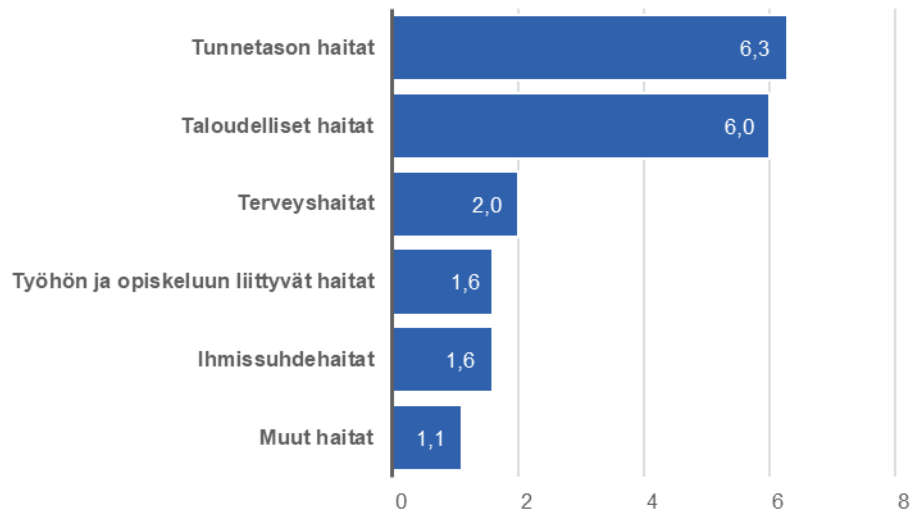
Vuonna 2023 vakavuudeltaan eri asteisen rahapeliongelman ja/tai riskialttiin pelaamisen mittaamisessa arvioinnissa käytettiin Problem Gambling Severity Index (PGSI) -mittaria. PGSI-mittari on ollut mukana vuodesta 2011 alkaen. Mukana on nyt myös rahapelaamisesta aiheutuvia haittoja kartoittava mittari. Rahapelihaittoja koskevat kysymykset kysyttiin ainoastaan verkko- ja postikyselyn vastaajilta.

Erityyppiset rahapelihaitat

Rahapelihaittojen tarkastelu pohjautuu Australiassa kehitettyyn haittaviitekehukseen (Langham ym. 2016). Rahapelihaitat voidaan jakaa kuuteen luokkaan, jotka ovat terveyshaitat, taloudelliset haitat, työhön ja opiskeluun liittyvät haitat, tunnetason haitat, ihmissuhdehaitat ja muut haitat. Short Gambling Harms Screen (SGHS-10) -mittarissa tarkastellaan kymmentä rahapelihaittaa, jotka vaihtelevat niin vakavuudeltaan kuin kestoltaan (Browne ym. 2018). Siinä kartoitetaan taloudellisia haittoja (viisi haittaa), tunnetason haittoja (neljä haittaa) ja ihmissuhdehaittoja (yksi haitta). SGHS-18-mittarissa puolestaan tarkastellaan haittoja kaikista kuudesta luokasta (jokaisesta luokasta kolme haittaa; Latvala ym. 2021). Tutkimukseen valitut kysymykset olivat SGHS-10- ja SGHS-18-mittareista.

Tulokset esitetään edellä mainittujen mittareiden avulla kuuden haittatekijän mukaan luokiteltuna. Verkko- ja postikyselyn vastaajista joka kymmenes (9,8 %) oli kokenut vähintään yhden rahapelihaitan 12 viime kuukauden aikana (liitetaulukko 18). Tämä tarkoittaa noin 352 000 henkilöä. Vähintään kaksi rahapelihaittaa oli kokenut 4,5 prosenttia vastaajista. Miehillä rahapelihaittojen kokeminen oli yleisempää kuin naisilla. Rahapelihaittojen kokeminen oli yleisintä 18–44-vuotiailla.

Kuvio 13. Vähintään yhden rahapelihaitan kokeneet haittakategorioiden 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuonna 2023 (% , SGHS-10 & SGHS-18)

Tavallisimmat haitat olivat tunnetason haittoja (6,3 %) ja taloudellisia haittoja (6,0 %) (kuvio 13; liitetaulukko 19). Tavallisimmat tunnetason haitat liittyivät siihen, että henkilö kaatoi rahapelaamistaan (4,0 %) tai tunsu epäonnistuneensa (2,4 %). Taloudellisissa haitoissa korostui erityisesti viikoittaisen käyttörahan määrän väheneminen (3,8 %) ja vapaa-aikaan, kuten ravintolassa syömiseen, elokuvissa käyntiin tai muuhun harrastamiseen, käytävissä olevan rahamäärän väheneminen (2,4 %).

Haittaseurannan mittarit

Vastaajan oman rahapelaamisen ongelmallisuutta on kartoitettu Problem Gambling Severity Index (PGSI) -mittarilla. Sitä on käytetty tässä tutkimuksessa vuodesta 2011 alkaen.

PGSI:n tulokset soveltuvat parhaiten rahapeliongelman yleisyyden vertailuun esimerkiksi eri Pohjoismaissa.

South Oaks Gambling Screen (SOGS) -mittaria käytettiin vuoteen 2019 asti. Lisätietoa mittareista löytyy sivulta 45.

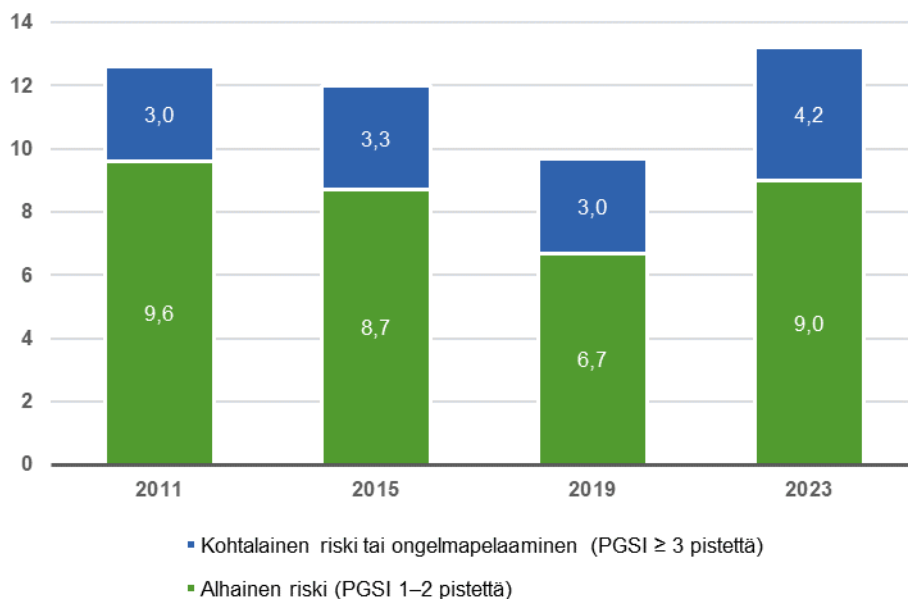
Vuonna 2023 rahapelaamisesta aiheutuneita haittoja tarkasteltiin myös Harms Checklist -mittarin lyhyillä versioilla (SGHS-10 & SGHS-18).

Rahapeliongelma ja riskitason pelaaminen

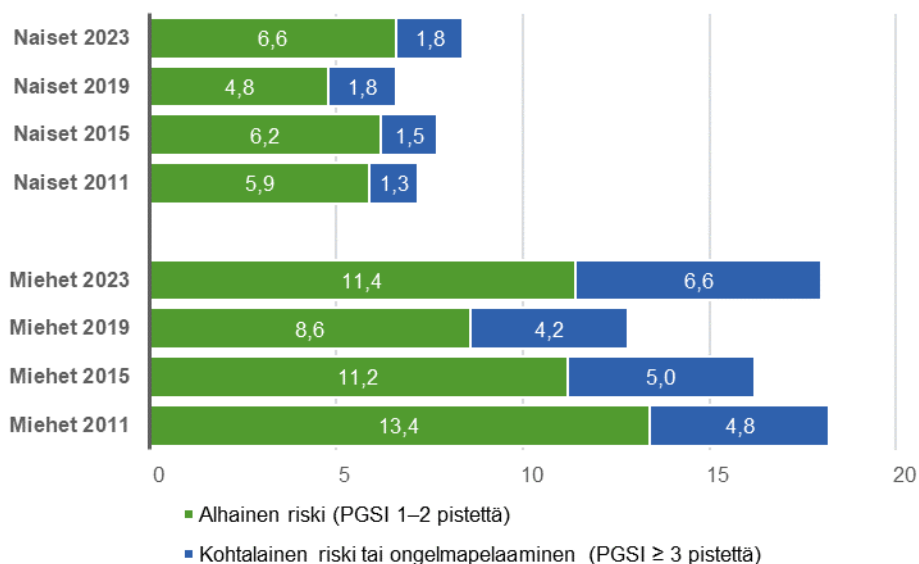
Yhdeksän kysymystä sisältävää Problem Gambling Severity Index (PGSI) -mittaria käytettiin vakavuudeltaan eri asteisen rahapeliongelman ja/tai riskialttiin pelaamisen mittaamisessa (Ferris & Wynne 2001; Wynne 2003; Currie ym. 2013; liitetaulukot 20–27). PGSI-mittarissa pelaaminen luokitellaan kokonaispisteiden pohjalta ongelman vakavuutta kuvaaviin alaryhmiin seuraavalla tavalla: pelaaminen ilman ongelmia (PGSI-pisteet 0), alhaisen riskitason pelaaminen (PGSI-pisteet 1–2), kohtalaisen riskitason pelaaminen (PGSI-pisteet 3–7) ja ongelmapelaaminen (PGSI-pisteet ≥ 8). Alhaisen riskitason pelaaminen on peliongelman lievempi muoto, kun taas kohtalaisen riskitason pelaaminen ja ongelmapelaaminen ovat rahapeliongelman vakavampia muotoja. Tässä luvussa rahapeliongelmaa tarkastellaan yhdistettynä alaryhmänä siten, että kohtalaisen riskin ja ongelmapelaamisen tasolla pelaaminen on yhdistetty (PGSI-pisteet ≥ 3).

Vuonna 2023 vastaajista 4,2 prosenttia (noin 151 000) pelasi kohtalaisen riskin tai ongelmapelaamisen tasolla (kuvio 14; liitetaulukko 20). Miehistä vähintään kohtalaisen riskin tasolla pelasi 6,6 prosenttia, kun taas vastaava osuus naisista oli 1,8 prosenttia. Vähintään kohtalaisen riskin tasolla pelaaminen oli yleisintä 18–44-vuotiailla (liitetaulukko 24).

Lisäksi alhaisen riskin tasolla pelasi 9,0 prosenttia vastaajista (noin 325 000 henkilöä) (naiset 6,6 %; miehet 11,4 %) (kuvio 14–15; liitetaulukko 20). Vastaajista hieman yli puolet (56 %) pelasi ilman rahapeliongelmaa.

Kuvio 14. Rahapeliongelman vakavuus 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011–2023 (%)

Vähintään kohtalaisen riskin tasolla pelaaminen lisääntyi vuodesta 2019 vuoteen 2023 (kuvio 14–15; liitetaulukko 24). Tämä havaittiin miehillä ja 30–44-vuotiailla. Myös alhaisella riskitasolla pelaaminen lisääntyi (liitetaulukko 20). Alhaisella riskitasolla pelaaminen lisääntyi sekä naisilla että miehillä.

Kuvio 15. Rahapeliongelmiensa vakavuus 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011–2023 sukupuolittain (%)

Vähintään kohtalaisen riskin tasolla pelaaminen on lisääntynyt myös vuodesta 2011 vuoteen 2023 (liitetaulukko 24 & 20). Alhaisen riskitason pelaaminen on vähentynyt miehillä, kun taas pelaaminen vähintään kohtalaisen riskin tasolla on yleistynyt. Vähintään kohtalaisen riskin tasolla pelaaminen yleistyi myös 30–44-vuotiailla.

Tavoiteltavaa on, että pelaamiseen ei liity ongelmia (PGSI = 0). Pelaaminen ilman ongelmia kuitenkin väheni vuodesta 2019 vuoteen 2023 (liitetaulukko 27). Tämä havaittiin kaikissa muissa vastaajaryhmissä paitsi 15–17-vuotiailla, joilla vastaava osuus ei muuttunut. Pelaaminen ilman ongelmia on vähentynyt myös verrattuna vuoteen 2011. Muutos havaittiin sekä naisilla että miehillä, kaikissa täysi-ikäisten ikäryhmässä sekä kaikissa tuloluokissa.

Yksityiskohtaisemmat tulokset rahapeliongelman vakavuudesta löytyvät liitetaulukoista 20–27. Vuoden 2023 tuloksia tulkittaessa on syytä huomioida, että menetelmämuutoksen vaikutusta ei voida luotettavasti arvioida, mikäli PGSI-pisteet ovat kahdeksan tai sitä enemmän. Lisäksi alhaisen riskitason pelaamista koskeissa tuloksissa menetelmämuutos vaikutti hieman tuloksiin. Alhaisella riskitasolla pelaavien osuus oli suurempi verkko- ja postikyselyyn vastanneiden joukossa kuin puhelinhaastatteluun vastanneissa. Menetelmämuutoksen vaikutuksen arvioinnista tuloksiin kerrotaan tarkemmin sivuilla 41–43.

Kokemus oman rahapelaamisen ongelmallisuudesta

Vastaajan omaa näkemystä rahapelaamisen ongelmallisuudesta tarkasteltiin vuosina 2011, 2015, 2019 ja 2023 yksittäisellä PGSI-mittarin kysymyksellä. Vuonna 2023 vastaajista 4,2 prosenttia (naiset 2,0 %; miehet 6,4 %) oli kokenut oman rahapelaamisensa ongelmana vähintään joskus 12 viime kuukauden aikana. Oman rahapelaamisen ongelmalliseksi kokeneiden osuus lisääntyi verrattuna vuoteen 2019 (3,1 %) ja vuoteen 2011 (2,1 %).

Vuonna 2023 vastaajilta kysyttiin myös, että onko heistä joskus elämänsä aikana tuntunut siltä, että rahapelaaminen saattaisi olla heille ongelma. Vastaajista 5,8 prosenttia koki, että rahapelaaminen on ollut jossain vaiheessa elämää ongelma (naiset 2,8 %; miehet 8,9 %). Vastaava osuus oli korkeampi 18–29-vuotiailla (8,2 %) ja 30–44-vuotiailla (9,1 %) kuin muilla ikäryhmillä.

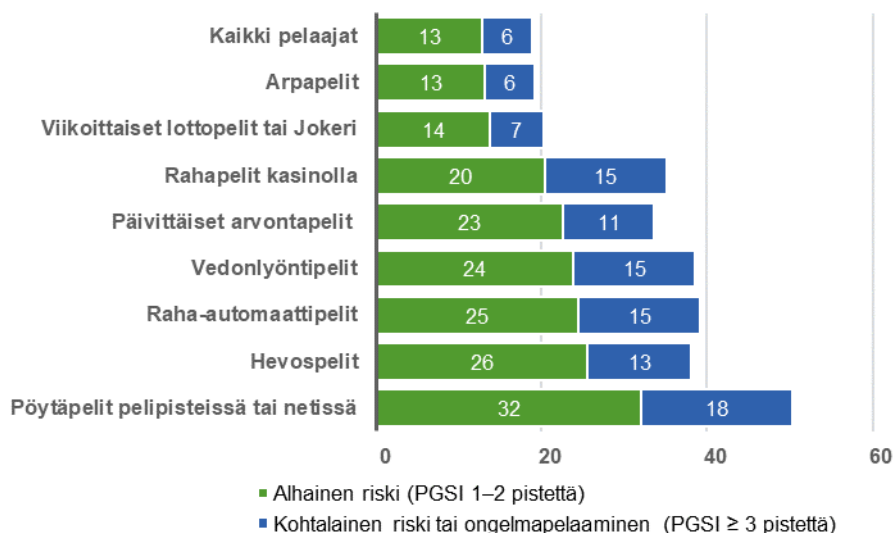
Rahapeliongelman vakavuus pelaamiseen osallistumisen mukaan

Rahapeliongelman vakavuutta tarkasteltiin pelaamisen osallistumisen mukaan huomioiden rahapelaamisen useus, pelattujen rahapelityyppien määrä ja rahapelaamisen kanava. Miten useammin ja mitä useampia pelityyppejä henkilö pelasi, sitä enemmän hän koki vakavuudeltaan eritasoisia ongelmia (liitetaulukko 28).

Päivittäin tai lähes päivittäin ja vähintään neljää eri pelityyppiä pelaavilla oli selkeästi eniten vakavuudeltaan eritasoisia rahapeliongelmia. Tosin myös niillä pelaajilla, jotka pelasivat yhdestä kolmeen kertaan kuukaudessa ja vähintään kolmea eri rahapelityyppiä, alhaisen riskitason pelaaminen oli yleisempää kuin pelaajilla keskimäärin. Henkilöillä, jotka pelasivat sekä internetissä että kivijalassa, oli eniten vakavuudeltaan eritasoisia rahapeliongelmia. Vain internetissä pelanneilla oli enemmän ongelmia kuin vain kivijalassa pelanneilla.

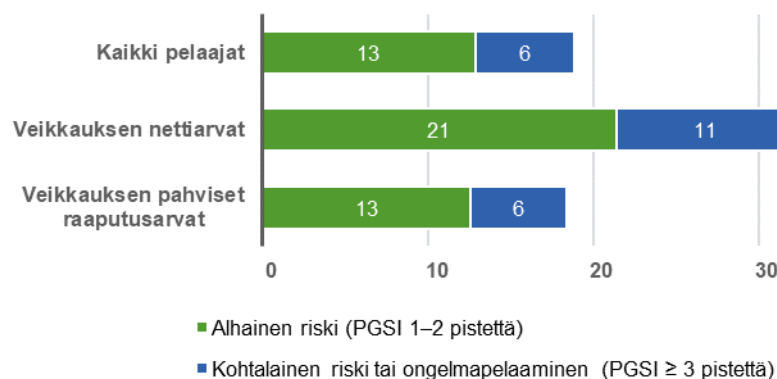
Pöytäpelejä Veikkauksen nettisivuilla tai sen pelipisteissä pelanneilla oli useammin alhaisen riskitason ja vähintään kohtalaisen riskitason pelaamista kuin muita pelityyppejä pelanneilla (kuvio 16; liitetaulukko 29). He pelasivat myös useampaa pelityyppiä kuin muut pelaajat. Tarkastelussa oli mukana vain yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavat pelityypit.

Kuvio 16. Rahapeliongelman yleisyys Veikkauksen tarjoamia eri pelityyppejä pelanneiden mukaan, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

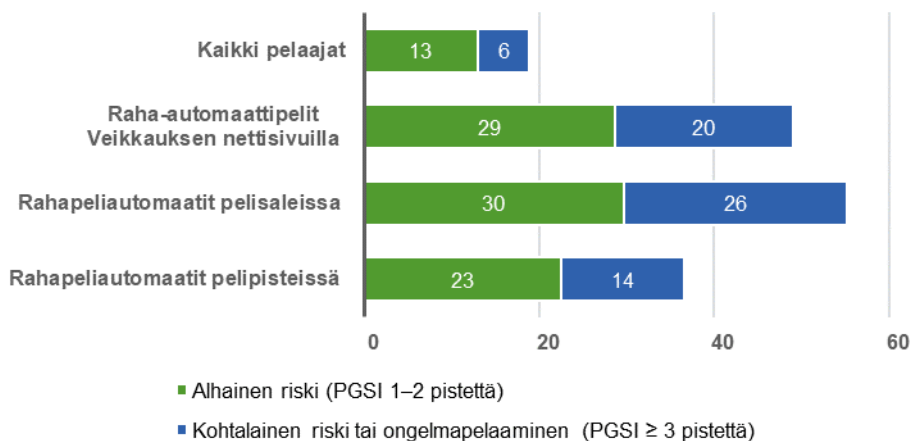
Pelaajilla, jotka pelasivat Veikkauksen nettiarpoja, vakavuudeltaan eritasoiset rahapeliongelmat olivat selvästi yleisempiä kuin niillä, jotka pelasivat Veikkauksen pahvisia raaputusarpoja (kuvio 17).

Kuvio 17. Rahapeliongelman yleisyys Veikkauksen pahvi- ja internetarpoja pelaavilla, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

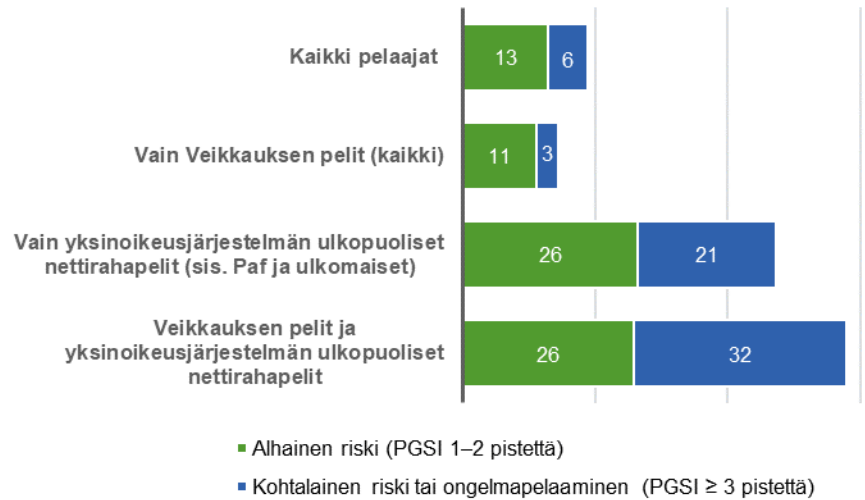
Raha-automaattipelejä Veikkauksen nettisivuilla tai sen pelisaleissa pelanneilla vakavuudeltaan eritasoiset rahapeliongelmat olivat selvästi yleisempiä kuin pelaajilla, jotka olivat pelanneet rahapeliautomaatteja pelipisteissä (sis. ruokakaupat, kioskit, huoltoasemat jne.) (kuvio 18).

Kuvio 18. Rahapeliongelman yleisyys Veikkauksen raha-automaattipelien pelaamisen mukaan eri ympäristöissä, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

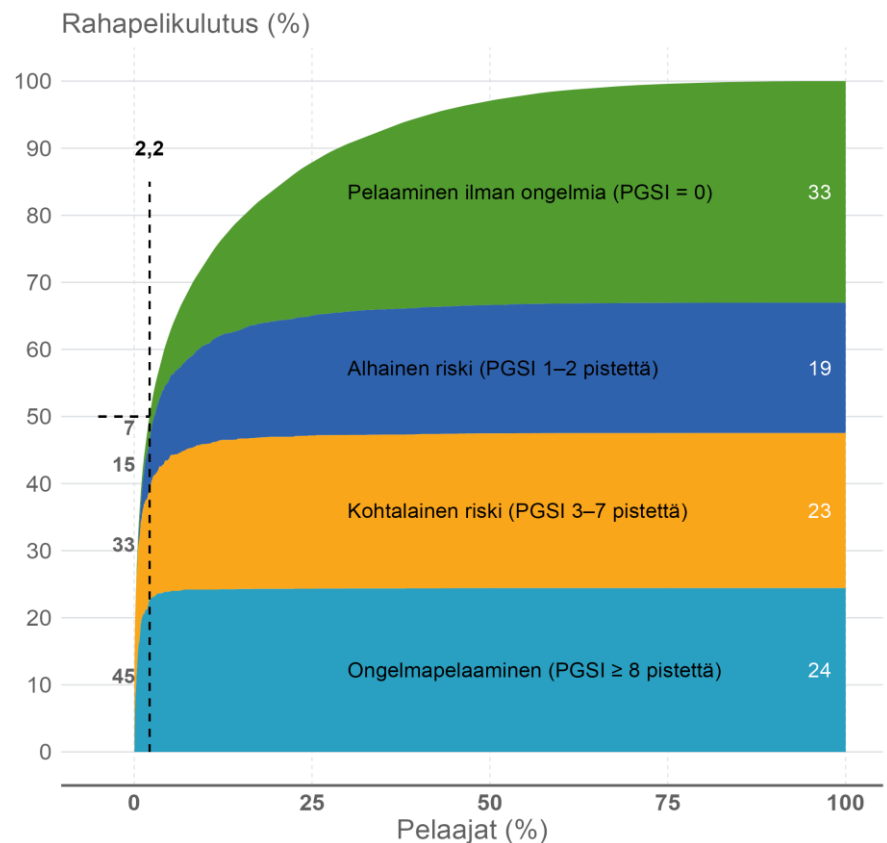
Pelaajilla, jotka olivat pelanneet vain Veikkauksen pelejä, vakavuudeltaan eritasoiset rahapeliongelmat olivat vähäisempiä kuin muilla pelaajilla (kuvio 19; liitetaulukko 30). Vähintään kohtalaisella riskitasolla pelaaminen oli kaikista yleisintä sekä Veikkauksen että yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia nettipelejä pelanneilla.

Kuvio 19. Rahapeliongelman yleisyys Veikkauksen pelejä ja yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia nettirahapelejä pelanneilla, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

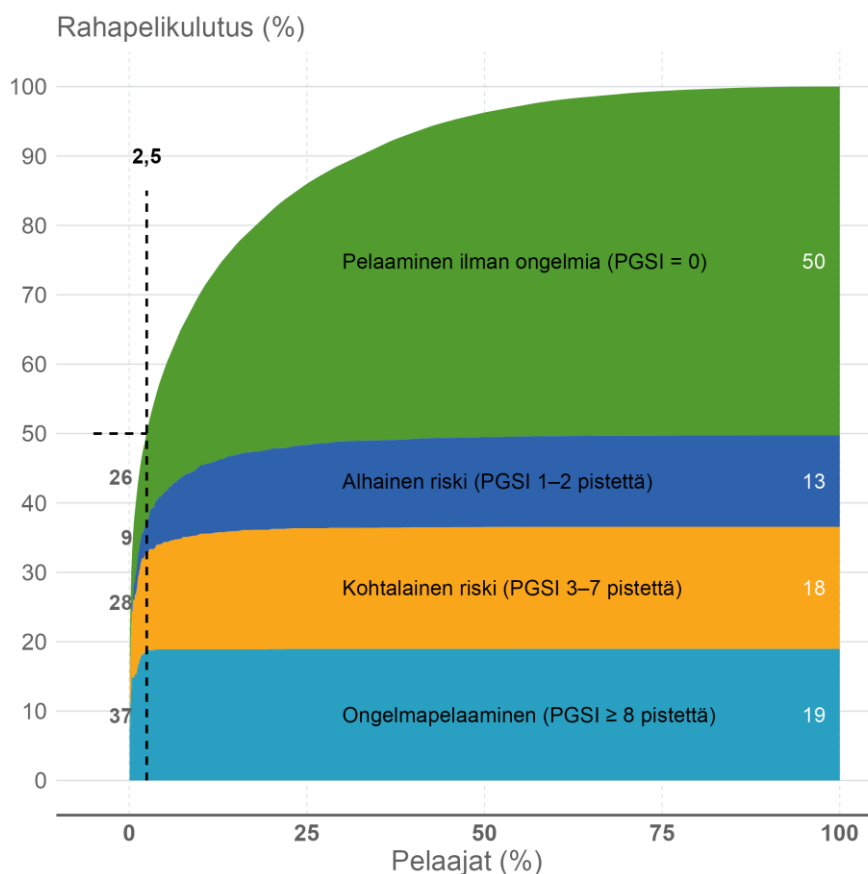

Rahapelikulutuksen kertymistä tarkasteltiin suhteessa peliongelman vakavuuteen (kuvio 20). Vuonna 2023 pieni osa (2,2 %) pelaajista tuotti puolet (50 %) rahapelaamisen kokonaiskulutuksesta. Tarkempi tarkastelu osoitti, että tästä osuudesta rahapelaamisen kokonaiskulutusta 45 prosenttia tuli ongelmapelaamisen tasolla pelaavilta ja 33 prosenttia tuli kohtalaisen riskin tasolla pelaavilta. Vain seitsemän prosenttia tuli ilman ongelmia pelaavilta. Kaiken kaikkiaan rahapelaamisen kokonaiskulutuksesta 24 prosenttia tuli ongelmapelaamisen tasolla pelaavilta ja 23 prosenttia tuli kohtalaisen riskin tasolla pelaavilta. Näissä osuuksissa ei tapahtunut muutoksia vuodesta 2019 vuoteen 2023 (kuvio 21).

Kuvio 20. Rahapelikulutuksen kertyminen rahapeliongelman vakavuuden mukaan, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

Kuvio 21. Rahapelikulutuksen kertyminen rahapeliongelman vakavuuden mukaan, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2019 (%)

Rahapelaamisen koetut hyödyt ja haitat

Rahapelejä pelanneilta kysyttiin ensimmäistä kertaa vuonna 2023 näkemyksiä omaan rahapelaamiseen liittyvistä hyödyistä ja haitoista 12 viime kuukauden aikana. Kysymys oli seuraavanlainen: ”Ajattele rahapelaamisesi liittyviä hyötyjä ja haittoja viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana. Onko rahapelaamisesi ollut pääosin: Erittäin hyödyllistä, melko hyödyllistä, ei hyödyllistä eikä haitallista, melko haitallista, erittäin haitallista.”. Tätä tiedusteltiin kolmella kysymyksellä ihmissuhteisiin, terveyteen ja talouteen liittyvien hyötyjen ja haittojen osalta.

Valtaosa pelaajista koki, ettei oma rahapelaaminen ollut 12 viime kuukauden aikana ollut hyödyllistä eikä haitallista (liitetaulukko 31–33).

Ihmissuhteisiin liittyviä hyötyjä koki kuusi prosenttia pelaajista, kun taas niihin liittyviä haittoja koki kolme prosenttia pelaajista (liitetaulukko 31). Miehet (8 %) kokivat enemmän ihmissuhteisiin liittyviä hyötyjä kuin naiset (4 %). Erityisesti 15–17-vuotiaat (18 %) ja 18–29-vuotiaat (9 %) kokivat rahapelaamisensa ihmissuhteille hyödylliseksi. Vastaava osuus oli alhaisin 45–74-vuotiailla (5 %).

Terveyteen liittyviä hyötyjä koki neljä prosenttia pelaajista ja haittoja puolestaan kolme prosenttia pelaajista (liitetaulukko 32). Miehet (5 %) kokivat enemmän terveyteen liittyviä hyötyjä kuin naiset (2 %). Terveyteen liittyviä hyötyjä kokivat erityisesti 15–17-vuotiaat (10 %).

Taloudellisia hyötyjä koki viisi prosenttia pelaajista, kun taas haittoja koki 10 prosenttia pelaajista (liitetaulukko 33). Miehet (6 %) kokivat enemmän taloudellisia hyötyjä kuin naiset (3 %), mutta toisaalta miehet (13 %) kokivat myös haittoja selvästi enemmän kuin naiset (7 %). Eniten taloudellisia hyötyjä kokivat 15–17-vuotiaat (17 %). Sen sijaan taloudelliset haitat korostuivat 18–29-vuotiailla (17 %) ja 30–44-vuotiailla (13 %).

Yleistä huomioitavaa

Läheisen/läheisten ongelmallisen rahapelaamisen arviointi perustuu ai-noastaan vastaajan omaan näkemykseen.

Näkemyistä on tarkasteltu yksittäisellä kysymyksellä koskien eri perheenjäsenen (isä, äiti, veli/sisko, isovanhempi, puoliso, entinen puoliso, oma lapsi) tai vastaajalle tärkeän ystävän pelaamista.

Tarkastelun aikajännettä ei ole täsmennetty. Siten vastausten voidaan tulkita koskevan vastaajan elämää laajemmin.

Nämä luvut eivät siis ole vertailukelpoisia vastaajan omaa pelaamista 12 viime kuukauden aikana tarkastelevien vastausten kanssa.

Vuonna 2023 vastaajilta kysyttiin ensimmäisen kerran myös sitä, että onko läheisellä ollut rahapeliongelma viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana.

Läheisen rahapeliongelma

Vastaajat, joilla oli ollut ongelmallisesti pelaavia läheisiä

Vuonna 2023 noin viidennes (20 %) vastaajista (noin 733 000 henkilöä) kertoi, että yhdellä tai useammalla läheisellä oli ollut ongelmallista rahapelaamista (kuvio 22; liitetaulukko 34). Niiden vastaajien osuus, joilla oli ollut ongelmallisesti pelaavia läheisiä, pysyi samana verrattuna vuosiin 2019 ja 2007. Naisten ja 30–44-vuotiaiden vastaajien osuus, joilla oli ollut lähipiirissään ongelmallista rahapelaamista, kasvoi vuodesta 2007 vuoteen 2023.

Vuonna 2023 uudeksi vastausvaihtoehdoksi kyselylomakkeeseen lisättiin ”entisellä puolisoillasi”. Sitä koskevat tiedot eivät ole mukana eri vuosien välisessä aikavertailussa, sillä muuten luvut eivät olisi täysin vertailukelpoisia keskenään (kuvio 22; liitetaulukko 34–35 & 37).

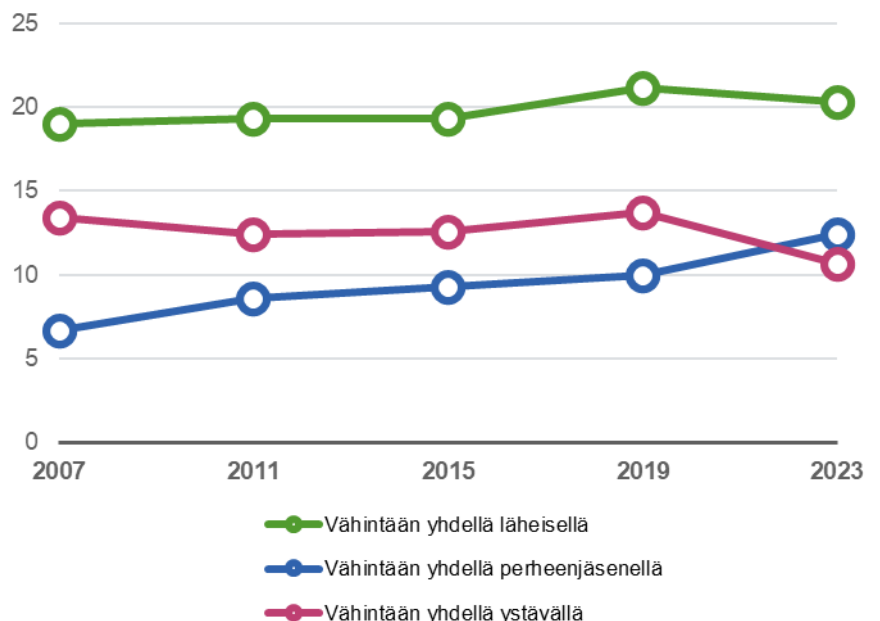
Vuonna 2023 rahapeliongelma oli tavallisimmin perheenjäsenellä (12 %) (liitetaulukko 35). Niiden vastaajien osuus, joilla oli vähintään yksi ongelmallisesti pelaava perheenjäsen, lisääntyi verrattuna vuoteen 2019. Tämä havaittiin naisilla, miehillä, 30–44-vuotiailla ja kaikissa tuloluokissa. Vastaava osuus lisääntyi myös verrattuna vuoteen 2007. Muutos havaittiin kaikissa muissa vastaajaryhmissä paitsi 15–17-vuotiailla.

Joka kymmenennellä vastaajalla (11 %) oli ollut ongelmallisesti pelaava itselle tärkeä ystävä vuonna 2023 (liitetaulukko 36). Näiden vastaajien osuus väheni verrattuna vuoteen 2019. Muutos havaittiin naisilla, miehillä, 45–74-vuotiailla sekä alimmaisessa ja keskimmaisessa tuloluokassa. Niiden vastaajien osuus, jolla oli vähintään yksi ongelmallisesti pelaava itselle tärkeä ystävä, väheni myös verrattuna vuoteen 2007. Tämä oli nähtävissä naisten, miesten, 15–17- ja 60–74-vuotiaiden sekä kaikissa tuloluokissa olevien osalta.

Vuonna 2023 perheenjäsenen rahapeliongelma oli tavallisimmin vastaajan sisaruksella (3 %), isällä (3 %) tai entisellä puolisoilla (3 %) (liitetaulukko 37). Niiden vastaajien osuus, joilla oli ongelmallisesti pelaava isä, äiti tai isovanhempi, lisääntyi verrattuna vuoteen 2019. Vuodesta 2007 vuoteen 2023 lisääntyi näiden edellä mainittujen lisäksi myös niiden vastaajien osuus, joilla oli ongelmallisesti pelaava sisarus, puoliso tai oma lapsi/lapset.

Vuonna 2023 vastaajilta kysyttiin myös tarkemmin sitä, että onko läheisellä ollut rahapeliongelmia viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana. Vastaajista kuusi prosenttia kertoi, että läheisellä oli ollut rahapeliongelmia viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana (naiset 6,4 %; miehet 5,5 %).

Kuvio 22. Vastaajat, joilla on ollut lähipiirissä ongelmallisesti rahapelejä pelaava henkilö, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Läheisen rahapeliongelman aiheuttamat haitat vastaajalle

Yleisimmät läheisen rahapeliongelman aiheuttamat haitat vastaajalle olivat tunne-elämän kuormittuneisuus (8 %) sekä huoli joko oman lapsen (2 %) tai muun läheisen terveydestä tai hyvinvoinnista (7 %) (liitetaulukko 38). Nämä olivat yleisimmät läheisen peliongelman aiheuttamat haitat myös vuosina 2015 ja 2019. Niiden vastaajien osuus, jotka kokivat huolta muun läheisen terveydestä tai hyvinvoinnista, väheni vuodesta 2019 vuoteen 2023, mutta vastaavassa osuudessa ei tapahtunut ajallista muutosta verrattuna vuoteen 2015.

Muita yleisiä haittoja olivat parisuhdeongelmat (3 %), muut ihmissuhdeongelmat, kuten erimielisyydet, eristäytyminen tai ystävyysuhteen katkeaminen (5 %), taloudelliset ongelmat, kuten maksuvaikeudet, pelilainat tai luottotietojen menetys (3 %) ja kielteiset vaikutukset terveydentilaan (3 %). Niiden vastaajien osuus, jotka kokivat parisuhdeongelmia, taloudellisia ongelmia ja kielteisiä vaikutuksia terveydentilaan, kasvoi sekä vuodesta 2019 vuoteen 2023 että vuodesta 2007 vuoteen 2023.

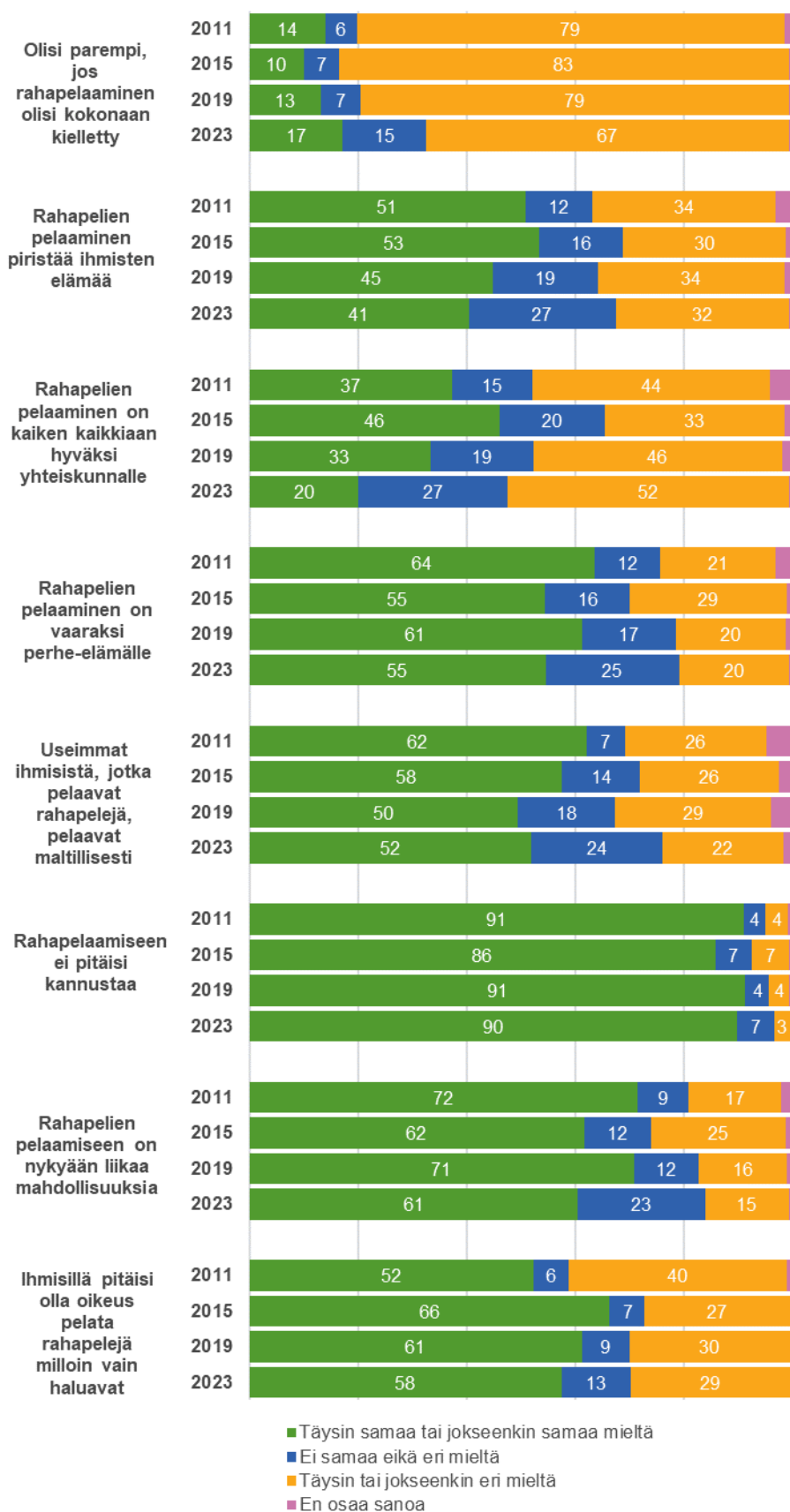
Rahapelaamiseen liittyvät asenteet ja mielipiteet

Rahapelaamiseen liittyvät asenteet

Rahapelaamiseen liittyviä asenteita tarkasteltiin Attitudes Towards Gambling Scale –mittarin kahdeksan kysymystä sisältävällä versiolla (ATGS-8; Orford ym. 2009; Wardle ym. 2011). Vastaajia pyydettiin kertomaan miten paljon samaa tai eri mieltä he olivat rahapelaamiseen liittyvän kahdeksan väittämän kanssa. Väittämien vastausasteikko oli 1–5 (1 = täysin samaa mieltä, 5 = täysin eri mieltä). Summapisteiden laskemista varten puolet väittämistä käännettiin (liitetaulukko 39; väittämät 1, 4, 6 ja 7). Pisteiden pohjalta laskettiin summapisteet, joiden mahdollinen minimi oli kahdeksan pistettä ja maksimi 40 pistettä. Summapisteet laskettiin vain niille vastaajille, jotka olivat vastanneet jokaiseen kahdeksaan kysymykseen. Summapisteiden perusteella kielteisen ja myönteisen suhtautumisen raja-arvo oli keskipiste eli 24: alle 24 pistettä kuvaa kielteistä asennetta, 24 pistettä kuvaa neutraalia asennetta ja yli 24 pistettä kuvaa myönteistä asennetta.

Yksittäisiä väittämiä tarkasteltaessa vuonna 2023 enemmistö vastaajista (90 %) koki, että rahapelaamiseen ei pitäisi kannustaa, rahapeliin pelaamiseen on nykyisin liikaa mahdollisuuksia (61 %) ja rahapeliin pelaaminen on vaaraksi perhe-elämälle (55 %) (kuviot 23; liitetaulukko 39). Toisaalta selvä enemmistö vastaajista (58 %) oli myös sitä mieltä, että ihmisillä pitäisi olla oikeus pelata rahapelejä, milloin vain haluavat.

Kuvio 23. Rahapelaamiseen liittyviä asenteita tarkastelevat kysymykset (ATGS-8), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011–2023 (%)

Yksinoikeusjärjestelmä

Yksinoikeusjärjestelmä tarkoittaa mallia, jossa kaikkien tai tiettyjen rahapeliin toimeenpanoon on annettu oikeus vain yhdelle pelinjärjestäjälle.

Suomessa Veikkaus Oy:llä on arpajaislaissa säädetty yksinoikeus rahapeliin toimeenpanoon Manner-Suomessa.

Muiden pelintarjoajien, kuten Ahvenanmaan lainsäädännön alla toimivan Pafin tai ulkomaisten pelintarjoajien, pelien pelaamista ei kuitenkaan ole lainsäädännössämme kielletty.

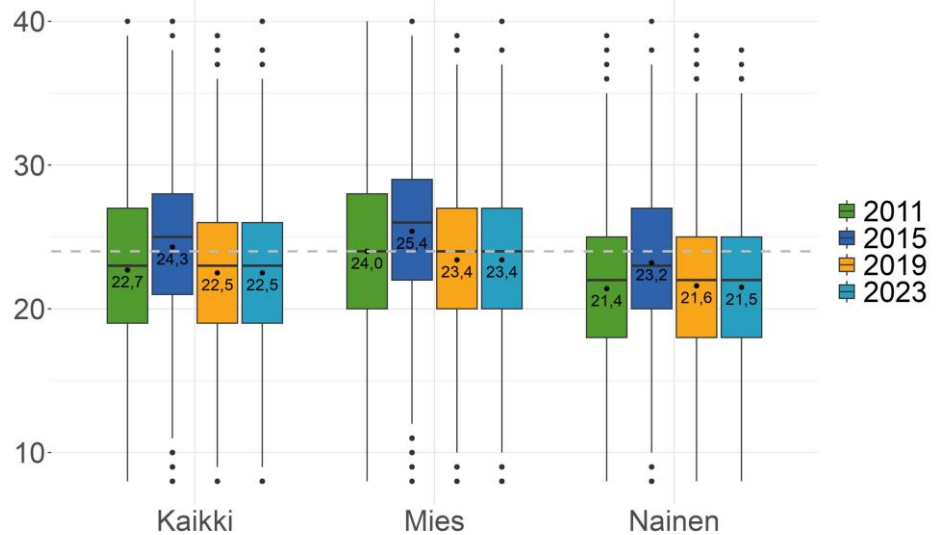
Muiden kuin Veikkaus Oy:n rahapeliin pelaamista kutsutaan yksinoikeusjärjestelmän ulkopuoliseksi rahapelaamiseksi tai offshore-rahapelaamiseksi.

Hallitusohjelman mukaan Suomen rahapelijärjestelmää uudistetaan avaten sitä lisenssimallilla kilpailulle viimeistään 1.1.2026.

Lisenssijärjestelmä tarkoittaa mallia, jossa lisenssejä (toimilupia) rahapeliin toimeenpanoon myönnetään määräajaksi tyypillisesti useille pelinjärjestäjille.

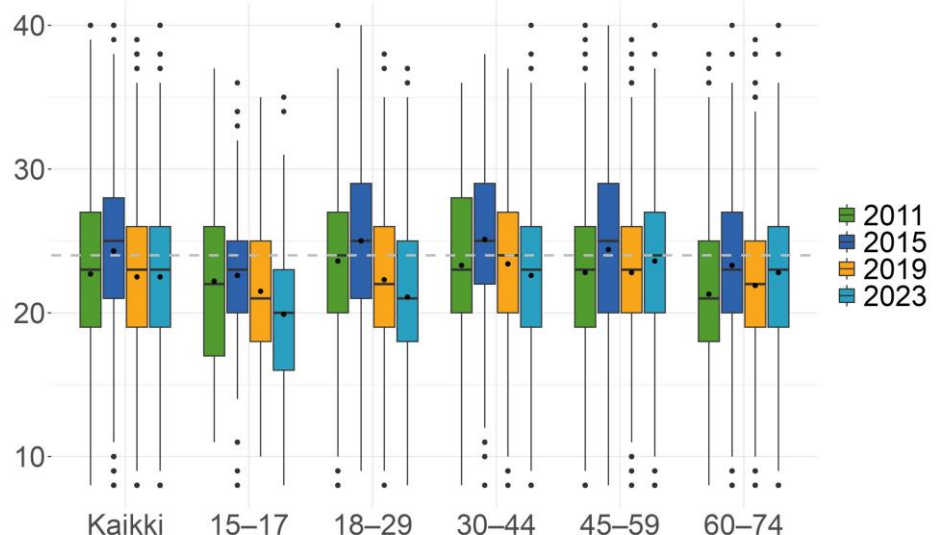
Vuonna 2023 rahapelaamiseen liittyvät asenteet olivat kielteisempiä naisilla (keskiarvo 21,5) kuin miehillä (keskiarvo 23,4) (kuvio 24; liitetaulukko 40). Ikäryhmittäin tarkasteltuna asenteet olivat kielteisen puolella kaikissa ikäryhmissä, tosin 45–59-vuotiailla ne olivat vain hieman kielteisen puolella (keskiarvo 23,6).

Kuvio 24. Rahapelaamiseen liittyvät asenteet (ATGS-8), vastaajien summapisteiden keskiarvot, mediaanit sekä ala- ja yläkvartiilit vuosina 2011–2023 sukupuolittain

Tulkinta
 >24 pistettä = myönteinen asenne
 24 pistettä = neutraali asenne (katkoviiva)
 <24 pistettä = kielteinen asenne

Kuvio 25. Rahapelaamiseen liittyvät asenteet (ATGS-8), vastaajien summapisteiden keskiarvot, mediaanit sekä ala- ja yläkvartiilit vuosina 2011–2023 ikäryhmittäin

Tulkinta
 >24 pistettä = myönteinen asenne
 24 pistettä = neutraali asenne (katkoviiva)
 <24 pistettä = kielteinen asenne

Asenteet rahapelaamista kohtaan eivät muuttuneet vuodesta 2019 vuoteen 2023 tai vuodesta 2011 vuoteen 2023. Vuonna 2015 suhtautuminen rahapelaamiseen oli kuitenkin myönteisintä. Naisten asenteet ovat olleet enimmäkseen kielteisen puolella kaikkina tarkasteluvuosina (kuvio 25; liitetaulukko 40). Miesten asenteet sen sijaan ovat vaihdelleet eri

vuosina: asenteet olivat neutraaleja vuonna 2011 (keskiarvo 24,0) ja myönteisen puolella vuonna 2015 (keskiarvo 25,4). Vuonna 2019 myös miesten asenteet muuttuivat kielteisemmiksi (keskiarvo 23,4) eikä tässä ole tapahtunut muutosta vuoteen 2023. Vanhemmissa ikäryhmissä eli 45–59- ja 60–74-vuotiaissa asenteet muuttuivat myönteisemmiksi verrattuna sekä vuoteen 2019 että vuoteen 2011 (kuvio 25; liitetaulukko 40). Muissa ikäryhmissä asenteet puolestaan muuttuivat kielteisemmiksi sekä pidemmällä että lyhyemmällä ajanjaksolla.

Mielipiteet rahapelitoiminnan ohjaamisesta, valvonnasta ja sääntelystä

Vuonna 2023 vastaajilta kysyttiin ensimmäistä kertaa mielipiteitä tärkeimmistä rahapelitoiminnan ohjaamisen, valvonnan ja sääntelyn tavoitteista. Tätä tiedusteltiin seuraavalla tavalla: ”Valtio (eduskunta, virastot, ministeriöt) ohjaa, valvoo ja sääntelee rahapelitoimintaa. Valitse 1–4 mielestäsi tärkeintä tavoitetta, johon tällä tulisi pyrkiä.”.

Kuvio 26. Mielipiteet tärkeimmistä rahapelitoiminnan ohjaamisen, valvonnan ja sääntelyn tavoitteista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuonna 2023 (%)

Vastaajista selvä enemmistö (83 %) koki, että rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäiseminen ja vähentäminen ovat tärkeimpiä tavoitteita (kuvio 26; liitetaulukko 41). Kaksi muuta erityisen tärkeäksi koettua tavoitetta olivat ilman lupaa toimivien rahapeliyhtiöiden toiminnan estäminen (53 %) ja rahapelaamiseen liittyvän rikollisuuden vähentäminen (52 %). Nämä samat tärkeimmäksi koetut tavoitteet korostuivat sekä naisilla että miehillä.

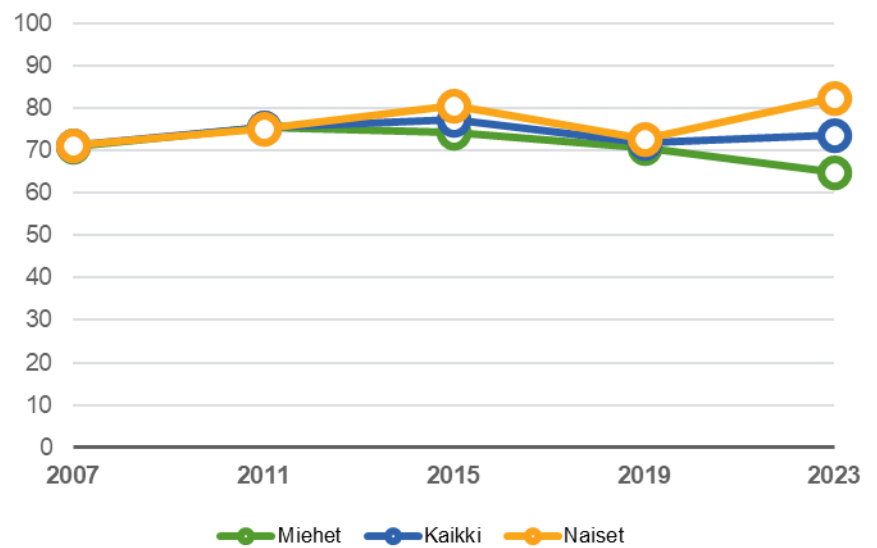
Mielipiteet rahapelaamisen yksinoikeusjärjestelmästä

Vuonna 2023 vastaajista 74 prosenttia koki, että yksinoikeusjärjestelmä on hyvä tapa rajoittaa rahapelaamisen haittoja (kuvio 27; liitetaulukko 42). Sukupuolittainen tarkastelu osoitti, että naisista selvästi suurempi osa (82 %) koki yksinoikeusjärjestelmän hyväksi tavaksi rajoittaa rahapelaamisen haittoja, kun taas miehistä näin koki 65 prosenttia. Ikäryhmittäinen tarkastelu osoitti, että erityisesti 15–17- ja 60–74-vuotiaat kokivat yksinoikeusjärjestelmän hyväksi tavaksi rajoittaa rahapelaamisen haittoja.

Niiden vastaajien osuus, jotka kokivat yksinoikeusjärjestelmän hyväksi tavaksi rajoittaa rahapelaamisen haittoja, kasvoi vuodesta 2019 vuoteen 2023. Tämä havaittiin kuitenkin vain naisilla, sillä miehillä vastaava osuus väheni. Ikäryhmittäin tarkasteltuna niiden 60–74-vuotiaiden vastaajien osuus kasvoi, jotka kokivat yksinoikeusjärjestelmän hyväksi tavaksi rajoittaa rahapelaamisen haittoja.

Niiden vastaajien osuus, jotka kokivat yksinoikeusjärjestelmän hyväksi tavaksi rajoittaa rahapelaamisen haittoja, on kasvanut myös verrattuna vuoteen 2007. On kuitenkin syytä huomioida, että vuosina 2011 ja 2015 näin kokevien osuus kasvoi, kun taas vuonna 2019 se väheni. Vuonna 2023 yksinoikeusjärjestelmän hyväksi tavaksi rajoittaa rahapelaamisen haittoja kokevien osuus oli alhaisempi kuin vuonna 2015 ja 2011. Vuoden 2007 jälkeen yksinoikeusjärjestelmän kannatus on lisääntynyt 60–74-vuotiailla ja heikentynyt 30–44-vuotiailla.

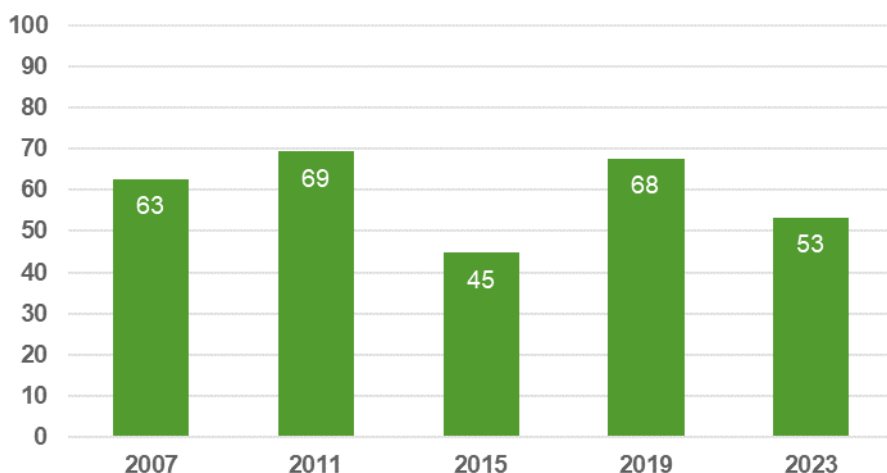
Kuvio 27. Vastaajien mielipide siitä, onko yksinoikeusjärjestelmä hyvä tapa rajoittaa rahapelaamisen haittoja, osuus samaa mieltä olevista 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

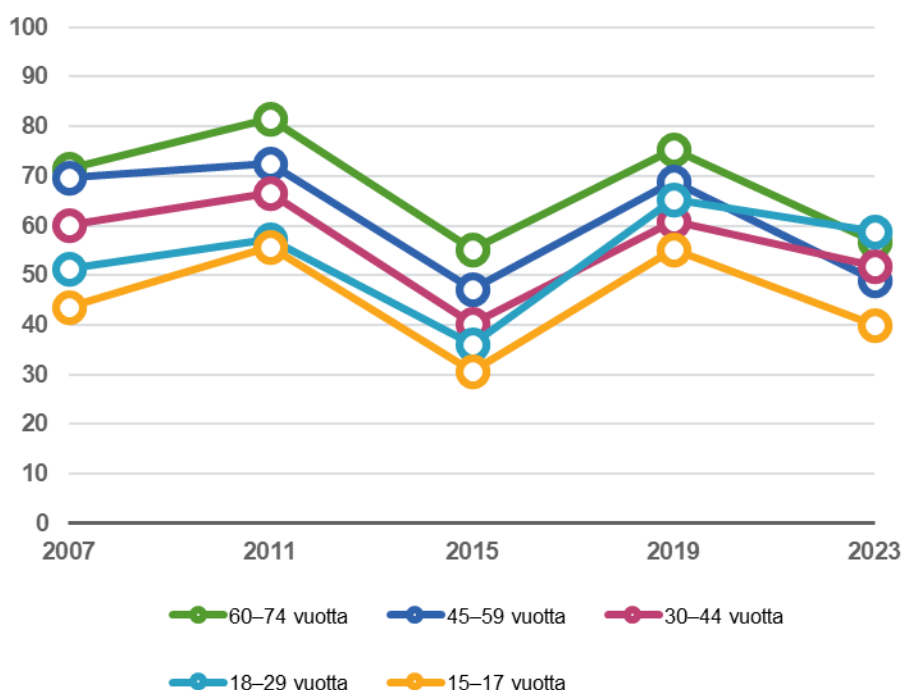
Mielipiteet ongelmapelaamisen vakavuudesta

Vuonna 2023 vastaajista hieman yli puolet (53 %) koki, että rahapelien ongelmapelaaminen on vakava ongelma Suomessa (naiset 59 %; miehet 48 %) (kuvio 28; liitetaulukko 43). Ongelmaa vakavana pitävien osuus väheni verrattuna sekä vuoteen 2019 että vuoteen 2007. Muutos on ollut kumpanakin aikavälinä samansuuntainen naisilla ja miehillä sekä lähes kaikissa ikäryhmissä (kuvio 29). Ainoa poikkeus on 18–29-vuotiaiden ikäryhmä, jossa ongelmaa vakavana pitävien osuus kasvoi vuodesta 2007 vuoteen 2023. Kuitenkin lyhyemmällä aikavälillä tarkasteltuna eli vuosien 2019 ja 2023 välillä myös tässä ikäryhmässä vastaava osuus väheni. 15–17-vuotiaiden näkemykset eivät muuttuneet vuosien 2007 ja 2023 välillä.

Kuvio 28. Vastaajien mielipide siitä, onko rahapelien ongelmapelaaminen vakava ongelma Suomessa, osuus samaa mieltä olevista 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Kuvio 29. Vastaajien mielipide siitä, onko rahapelien ongelmapelaaminen vakava ongelma Suomessa, osuus samaa mieltä olevista 15–74-vuotiaista vastaajista ikäryhmittäin vuosina 2007–2023 (%)

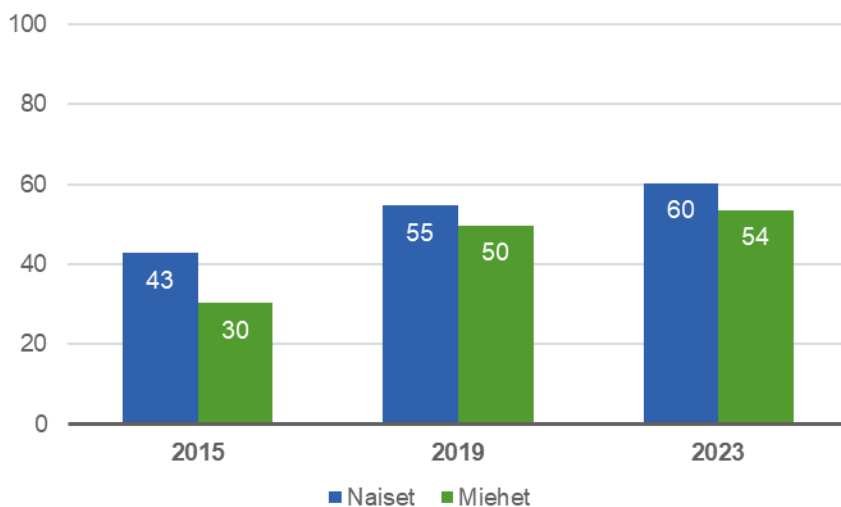

Mielipiteet rahapeliautomaattien sijoittamisesta pelisaleihin

Vuonna 2023 vastaajista 57 prosenttia kannatti rahapeliautomaattien sijoittamista erillisiin pelisaleihin (naiset 60 %; miehet 54 %) (kuvio 30; liitetaulukko 44). Vastaavasti viidenes (20 %) vastusti tätä. Vastaajista vajaa neljännes (23 %) ei kannattanut eikä vastustanut ehdotusta. Miehistä selvästi suurempi osuus (26 %) vastusti rahapeliautomaattien sijoittamista pelisaleihin kuin naisista (13 %).

Rahapeliautomaattien sijoittamista pelisaleihin kannattavien osuus lisääntyi verrattuna vuoteen 2019 (52 %) ja vuoteen 2015 (37 %). Muutos oli samansuuntainen sekä naisilla että miehillä molemmilla ajanjaksoilla.

Kuvio 30. Mielenpiteet rahapeliautomaattien sijoittamisesta erillisiin pelisaleihin, osuus ehdotusta kannattavista 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2015–2023 (%)

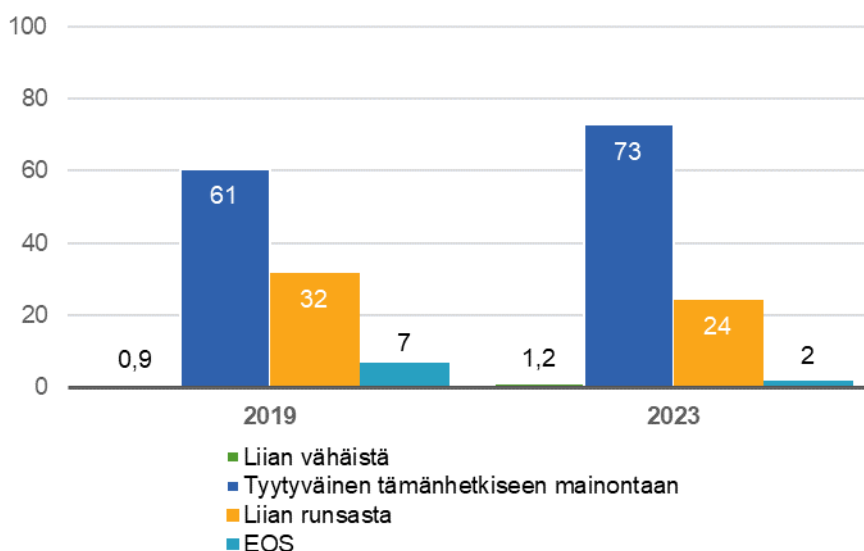

Mielenpiteet rahapeliyhtiöiden mainonnasta

Vuonna 2023 vastaajista 73 prosenttia oli tyytyväisiä rahapeliyhtiö Veikkauksen mainontaan Suomessa (kuvio 31; liitetaulukko 45). Vastaavasti vajaa neljännes (24 %) vastaajista koki, että mainonta on liian runsasta. Vain reilu prosentti (1,2 %) vastaajista oli sitä mieltä, että Veikkauksen mainonta on liian vähäistä.

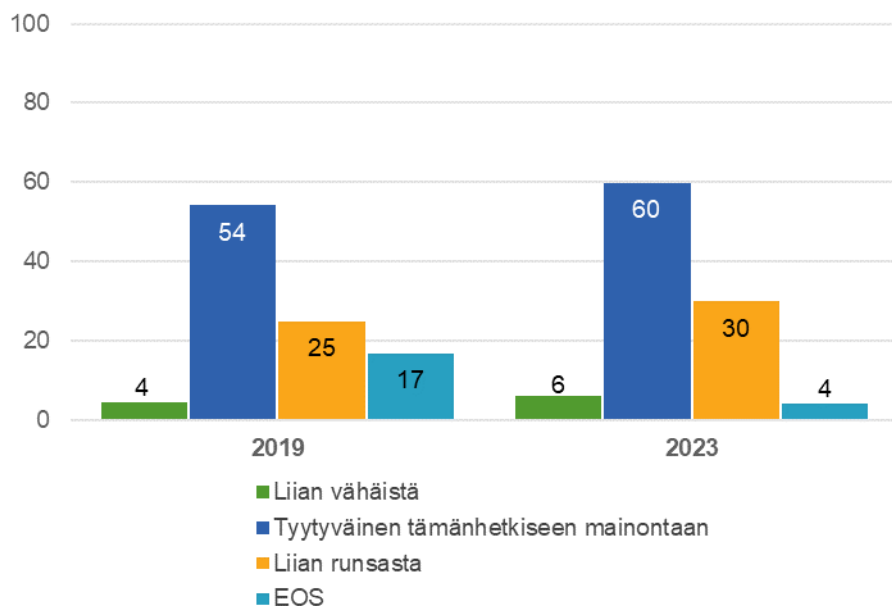
Vastaajien mielenpiteet Veikkauksen rahapelien mainonnasta muuttuivat myönteisemmiksi vuodesta 2019 vuoteen 2023. Vuonna 2019 vastaajista 61 prosenttia oli tyytyväisiä Veikkauksen mainontaan. Muutos on samansuuntainen naisilla ja miehillä.

Kuvio 31. Mielenpiteet rahapeliyhtiö Veikkauksen mainonnasta Suomessa, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2019 ja 2023 (%)

Vuonna 2023 vastaajista 60 prosenttia oli tyytyväisiä yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten rahapeliyhtiöiden mainontaan (kuvio 32; liitetaulukko 46). Vastaavasti vajaa kolmannes (30 %) oli sitä mieltä, että mainonta on liian runsasta, kun taas kuusi prosenttia vastaajista koki, että mainonta on liian vähäistä.

Kuvio 32. Mielenpitoet yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten rahapeliyhtiöiden mainonnasta Suomessa, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2019 ja 2023 (%)

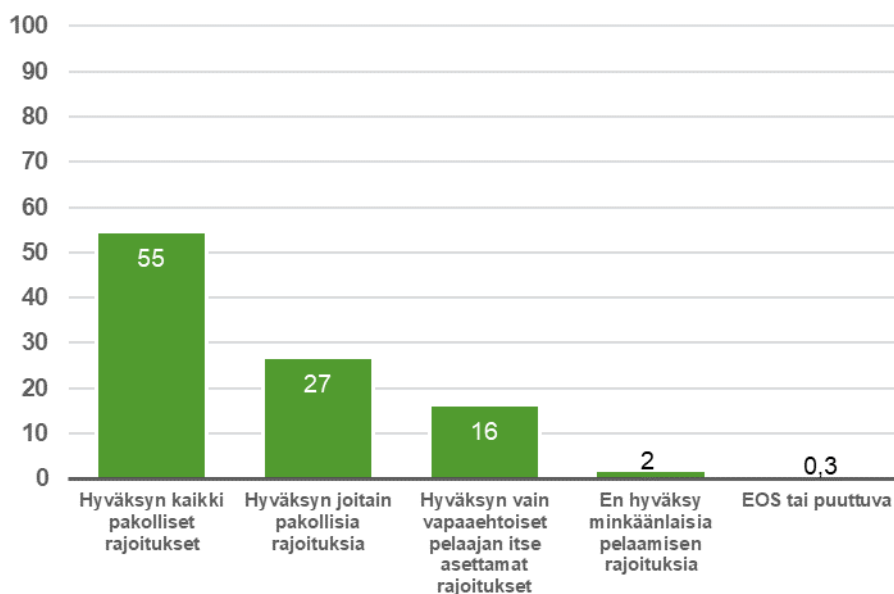

Niiden vastaajien osuus, jotka olivat tyytyväisiä mainontaan (54 %), kasvoi vuodesta 2019 vuoteen 2023. Samalla aikavälillä kasvoi myös niiden vastaajien osuus, jotka kokivat mainonnan liian runsaaksi (25 %) ja toisaalta mainonnan liian vähäiseksi (4 %). Huomionarvoista on, että vuonna 2019 reilu kuudennes (17 %) vastaajista ei osannut sanoa, kun taas vastaava osuus vuonna 2023 oli neljä prosenttia.

Mielenpitoet rahapelaamisen rajoittamisesta

Vuonna 2023 vastaajilta kysyttiin ensimmäistä kertaa näkemyksiä rahapelaamisen rajoittamisesta (kuvio 33). Kysymys oli esitetty seuraavalla tavalla: ”Rahapelaamisen rajoitteilla kuten tappiorajoilla ja rahansiirtorajoilla pyritään ehkäisemään ja vähentämään rahapelihaittoja. Mikä seuraavista vaihtoehdoista kuvaa näkemystäsi rahapelaamisen rajoittamisesta?”.

Kuvio 33. Mielenpitoet rahapelaamisen rajoittamisesta, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

Pelaajista yli puolet (55 %) kertoi hyväksyvänsä kaikki pakolliset rajoitukset ja reilu neljännes (27 %) koki hyväksyvänsä joitain pakollisia rajoituksia. Puolestaan 16 prosenttia pelaajista kertoi, että hyväksyy vain vapaaehtoiset pelaajan itse asettamat rajoitukset. Vain pieni osa (2 %) vastasi, ettei hyväksy minkäänlaisia pelaamisen rajoituksia. Naisista suurempi osa (64 %) kertoi hyväksyvänsä kaikki pakolliset rahapelaamisen rajoitukset, kun taas vastaava osuus miehillä oli 46 prosenttia. Sen sijaan miehistä selvästi suurempi osuus (21 %) hyväksyi vapaaehtoiset, pelaajan itse asettamat rajoitukset (naiset 11 %).

Käsitteet ja määritelmät

ATGS-8: Attitudes Towards Gambling Scale (ATGS-8) on mittari, jolla tarkastellaan suhtautumista rahapelaamiseen kahdeksan väittämän avulla.

Alhaisen riskitason rahapelaaminen: Alhaisen riskitason pelaaminen on rahapelaamisen ongelmallisuutta kartoittavan PGSI-mittarin yksi alaluokka. Alhaisen riskitason pelaaminen tarkoittaa pelaamista, josta aiheutuu yksittäisiä ja/tai lieviä haittoja. Rahapeliongelman vakavuuden astetta kuvaavalla jatkumolla alhaisen riskitason pelaaminen on peliongelman lievin muoto.

Kivijalkapelaaminen: Kivijalkapelaamisella tarkoitetaan rahapelien pelaamista muualla kuin internetissä, esimerkiksi Veikkauksen pelisaleissa (Pelaamo), kasinolla tai ravintoloissa, joissa tarjotaan pöytäpelejä (ruletti, blackjack, pokeri) sekä pelien jälleenmyyjien tiloissa (kioskit, ruokakaupat, ravintolat, huoltoasemat).

Kohtalaisen riskitason pelaaminen: Kohtalaisen riskitason pelaaminen on rahapelaamisen ongelmallisuutta kartoittavan PGSI-mittarin yksi alaluokka. Kohtalaisen riskitason pelaamisessa yksittäisiä haittoja aiheutuu enemmän ja ne saattavat olla vakavampia kuin alhaisen riskitason pelaamisessa, mutta kuitenkin vähemmän kuin ongelmatason pelaamisessa.

Ongelmapelaaminen: Ongelmapelaaminen on rahapelaamisen ongelmallisuutta kartoittavan PGSI-mittarin yksi alaluokka. Ongelmapelaaminen on rahapeliongelman vakava muoto. Ongelmapelaamiseen liittyy useita ja jopa vakavia kielteisiä seurauksia (esim. terveysongelmia ja talousvaikeuksia).

PAF: Ålands Penningautomatförening. PAF vastaa rahapelien toimeenpanosta Ahvenanmaalla, jossa sillä on yksinoikeus raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinotoimintaan ja vedonlyöntipelien järjestämiseen. PAF toimeenpanee rahapelejä myös Itämeren matkustaja-aluksilla, joiden kotisatama on Ahvenanmaalla.

Pelaamisen hallintavälineet: Veikkaus tarjoaa asiakkailleen oman rahapelaamisen hallintaan erilaisia välineitä, joista osa on lakisääteisiä ja pakollisia. Näitä hallintavälineitä ovat erilaiset tappio- ja rahansiirtorajat, mahdollisuus itse asetettavaan pelaamisen estoon, tunnistautuminen pelatessa, peliaikamuistutin sekä oman pelihistorian seuranta-mahdollisuus.

Pelitili: Arpajaislain (2001/1047, 4 §) mukaan pelitilillä tarkoitetaan rahapeliyhtiön rahapelejä varten pitämää pelaajan tiliä, jolle kirjataan pelitapahtumat sekä rahansiirrot pelaajan ja rahapeliyhtiön välillä.

Pelityyppi: Erilaisia rahapelityyppejä ovat esimerkiksi lotto, raha-automaattipelit, raaputusarvat ja vedonlyöntipelit.

Pelipiste: Pelipisteillä viitataan rahapelien jälleenmyyjien tiloihin (esim. kioskit, ruokakaupat, kauppakeskukset, ravintolat, huoltoasemat ja kahvilat) ja pelintarjoajien pelisaleihin (esim. Veikkauksen Pelaamo ja kasino).

Pelitali: Pelitalilla tarkoitetaan pelintarjoajan pelipaikkoja, joissa voi pelata erilaisia rahapelejä (esim. Veikkauksen pelitalit ja kasino).

PGSI: Problem Gambling Severity Index. PGSI on rahapelaamisen ongelmallisuutta kartoittava mittari, joka sisältää yhdeksän kysymystä. Suomalaisen rahapelaaminen -väestötutkimuksessa PGSI:tä on käytetty vakavuudeltaan vaihtelevan rahapeliongelman yleisyyden arvioinnissa.

Rahapelaaja: Rahapelaaja on henkilö, joka on pelannut vähintään yhtä rahapelityyppiä.

Rahapeli: Rahapeleillä viitataan pelaamiseen, joissa pelin voitto tai tappio on rahaa tai rahan arvoinen. Näitä pelejä ovat esimerkiksi lotto, raha-automaattipelit, raaputusarvat ja vedonlyöntipelit. Rahapelejä voi pelata myös internetissä. Arpajaislaki määrittelee arpajaiset eli rahapelit toiminnaksi, johon osallistutaan vastiketta vastaan ja jossa osallistuja voi saada kokonaan tai osittain sattumaan perustuvan rahavoiton.

På svenska

Huvudresultaten och tabellbilagor publiceras på svenska på webbplatsen thl.fi och i publikationsarkivet julkari.fi.

Rahapeliautomaatti: Suomessa rahapeliautomaateilla viitataan yleisesti entisen Raha-automaattiyhdistyksen, nykyisen Veikkauksen pelikoneisiin, joita on sijoitettu pelipisteisiin (kuten kauppoihin, kioskeihin, huoltoasemille, ravintoloihin), pelikasinolle ja Veikkauksen pelisaleihin. Arpajaislaissa rahapeliautomaatteja kutsutaan nimellä raha-automaatti.

Raha-automaattipeli: Raha-automaattipelillä viitataan rahapeliautomaattien tarjoamiin elektronisiin peleihin laajasti. Näitä pelejä on mahdollista pelata sekä rahapeliautomaattilla että verkon välityksellä pelintarjoajan sivustolla ja mobiilisovelluksen kautta.

Rahapelihaitta: Rahapelihaitoilla tarkoitetaan mitä tahansa toistuvan rahapelaamisen yksilölle aiheuttamia kielteisiä seurauksia, kuten merkittäviä taloudellisia tappioita, riippuvuutta tai fyysisiä tai psyykkisiä ongelmia. Näiden lisäksi myös pelaajan lähipiiri, mukaan lukien perhe- ja sosiaaliset suhteet sekä muu yhteiskunta voivat kärsiä rahapelaamisesta. Haittojen vakavuus voi vaihdella lievemmistä aina erittäin vakaviin haittoihin. Rahapelaamisen aiheuttamat haitat voivat olla lyhytkestoisia eli ilmetä ajoittain tai kroonistua eli olla pitkäkestoisia.

Rahapeliongelma: Rahapeliongelma voi olla vakavuudeltaan eri asteinen aiheuttaen pelaajalle joko yksittäisiä tai merkittäviä haittoja ja riippuvuuden oireita. Rahapeliongelman hoidosta on Käypä hoito -suositus.

Rahapeliriippuvuus: Rahapeliriippuvuus on tunnistettu toiminnalliseksi riippuvuushäiriöksi, ja sille on olemassa diagnostiset kriteerit. Suomessa on toistaiseksi käytössä WHO:n ICD-10-tautiluokitus, jonka mukaan rahapeliongelma määritellään pelihimoksi (F63.0), DSM-5-tautiluokituksessa ja ICD-11-tautiluokituksessa käytetään termiä rahapeliriippuvuus. Rahapeliongelman hoidosta on Käypä hoito -suositus.

Riskialtis rahapelaaminen: Riskialtis rahapelaaminen aiheuttaa yksittäisiä haittoja ja/tai oireita. Riskialtis pelaaminen saattaa edeltää vakava-asteisemmän rahapeliongelman kehittymistä.

SGHS-10 & SGHS-18: Short Gambling Harms Screen (SGHS-10 & SGHS-18) -mittarit, joita käytetään rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen tarkastelussa. Ne pohjautuvat pidempään, Australiassa kehitettyyn 72 eri rahapelihaittaa sisältävään rahapelihaittalistaukseen (Harms Checklist). Tässä tutkimuksessa mukana olivat kaksi mittarin lyhyempää versiota, joissa on listattu 10 ja 18 erilaista rahapelihaittaa.

Yksinoikeusjärjestelmä: Yksinoikeusjärjestelmä tarkoittaa mallia, jossa kaikkien tai tiettyjen rahapelien toimeenpanoon on annettu oikeus vain yhdelle pelinjärjestäjälle. Suomessa Veikkaus Oy:llä on arpajaislaissa säädetty yksinoikeus rahapelien toimeenpanoon Manner-Suomessa. Muiden pelintarjoajien, kuten Ahvenanmaan lainsäädännön alla toimivan Pafin tai ulkomaisten pelintarjoajien, pelien pelaamista ei kuitenkaan ole lainsäädännössämme kielletty.

Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolinen pelaaminen: Muiden kuin Veikkaus Oy:n rahapeliä pelaamista kutsutaan tällä hetkellä Suomessa yksinoikeusjärjestelmän ulkopuoliseksi rahapelaamiseksi. Myös Manner-Suomen ulkopuolinen ja offshore-rahapelaaminen ovat usein käytettyjä termejä tässä yhteydessä. Arpajaislaissa säännelty ulkopuolisten tarjoajien rahapelien pelaaminen, kuten Ahvenanmaan lainsäädännön alla toimivan Pafin tai ulkomaisten pelintarjoajien, ei ole laitonta. Muiden kuin Veikkaus Oy:n pelien tarjoaminen ja markkinointi on kuitenkin laitonta.

Taulukoissa käytetyt symbolit

.. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen

– ei yhtään havaintoa

www.thl.fi/tilastot/rahapelaaminen

Kirjallisuus

Aho P, Turja T. Suomalaisten rahapelaaminen 2007. Sosiaali- ja terveysministeriö ja Taloustutkimus. Helsinki, 2007.

Arpajaislaki 1047/2001: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011047>

Murray BC, Browne M, Rockloff M, Thorne H. (2022). Validating the short gambling harm screen against external benchmarks. *J Behav Addict.* 2022;11: 994-1001.

Berwick DM, Murphy JM, Goldman PA, Ware Jr JE, Barsky AJ, Weinstein MC. Performance of a five-item mental health screening test. *Med care.* 1991: 169–176.

Browne M, Langham E, Rawat V, Greer N, Li E, Rose J, Rockloff M, Donaldson P, Thorne H, Goodwin B, Bryden G, Best T. Assessing gambling-related harm in Victoria: A public health perspective. Victorian Responsible Gambling Foundation. Melbourne, 2016.

Browne M, Goodwin BC, Rockloff MJ. Validation of the Short Gambling Harm Screen (SGHS): A Tool for Assessment of Harms from Gambling. *J Gambl Stud.* 2018;34:499–512.

Currie SR, Casey DM, Hodgins DC. Improving the psychometric properties of the Problem Gambling Severity Index. Ottawa: Canadian Consortium for Gambling Research, 2010.

Currie SR, Hodgins DC, Casey DM. Validity of the Problem Gambling Severity Index interpretive categories. *J Gambl Stud.* 2013; 29:311–327.

Ferris J, Wynne H. The Canadian problem gambling index: Final report. Submitted for the Canadian Centre on Substance Abuse. Canada, 2001.

Heiskanen M, Hellman M, Jaakkola T, Kinnunen J, Levitski A, Lerkkanen T, Marionneau V, Oksanen A, Pajula M, Salonen A (2020). Rahapeliautomaattien ja automaattipelien haittojen hallinta. Rahapelien toimeenpanosta aiheutuvien haittariskien ja haittojen arviointiryhmän päätelmät haittojen hallinnan tehostamistarpeista ja ryhmän ohjauksessa tehty selvitys. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2020:25. STM.

Ilkas H, Turja T. Rahapelitutkimus 2003. Sosiaali- ja terveysministeriö ja Taloustutkimus. Helsinki, 2003.

Kontto J, Tolonen H, Salonen AH. What are we missing? – The profile of non-respondents in the Finnish Gambling 2015 survey. *Scand J Public H.* 2019. [Doi/full/10.1177/1403494819849283](https://doi.org/10.1177/1403494819849283).

Langham E, Thorne H, Browne M, Donaldson P, Rose J, Rockloff M. Understanding gambling related harm: a proposed definition, conceptual framework, and taxonomy of harms. *BMC Public Health.* 2016;16:80.

Latvala T, Browne M, Rockloff M, Salonen AH. 18-Item version of the Short Gambling Harm Screen (SGHS-18): Validation of screen for assessing gambling-related harm among Finnish population. *Int J Environ Res Public Health.* 2021;18(21):11552.

Lemmens JS, Valkenburg PM, Peter J. Development and validation of a game addiction scale for adolescents. *Media psychol.* 2009;12(1):77–95.

Lesieur H, Blume S. The South Oaks Gambling Screen (SOGS): a new instrument for the identification of pathological gamblers. *American Journal of Psychiatry.* 1987;144:1184–1188.

Lesieur H, Blume S. Revising the South Oaks Gambling Screen in different settings. *Journal of Gambling Studies.* 1993;9: 213–223.

- Li E, Browne M, Rawat V, Langham E, Rockloff M. Breaking Bad: Comparing Gambling Harms Among Gamblers and Affected Others. *J Gambl Stud.* 2017;33(1):223–248.
- Männikkö N, Billieux J, Kääriäinen M. Problematic digital gaming behavior and its relation to the psychological, social and physical health of Finnish adolescents and young adults. *J behav addict.* 2015;4(4):281–288.
- Orford J, Griffiths M, Wardle H, Sproston K, Erens B. Negative public attitudes towards gambling: Findings from the 2007 British Gambling Prevalence Survey using a new attitude scale. *International Gambling Studies.* 2009;9(1):39–54.
- Rahapeliongelma. Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecim ja Suomen Kardiologisen Seuran asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2023 (28.11.2023). Saatavilla internetissä: www.kaypahoito.fi.
- Rydman E, Tukia J. Rahapelilainsäädäntöä koskeva esiselvitys. Sisäministeriön julkaisuja 2019: 25. Sisäministeriö.
- Salonen AH, Castrén S, Raisamo S, Alho H, Lahti T. Rahapeli­riippuvuuden tunnistamiseen kehitetyt mittarit. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti.* 2013;2;113–129.
- Salonen AH, Lind K, Hagfors H, Castrén S, Kontto J. Rahapelaaminen, peliongelmat ja rahapelaamiseen liittyvät asenteet ja mielipiteet vuosina 2007–2019. *Suomalaisten rahapelaaminen 2019.* THL. Raportti 18/2020.
- Salonen AH, Raisamo S. Suomalaisten rahapelaaminen 2015. Rahapelaaminen, rahapeli­ongelmat ja rahapelaamiseen liittyvät asenteet ja mielipiteet 15–74-vuotiailla. THL. Raportti 16/2015.
- Salonen AH, Raisamo S, Alho H. Suomalaisten rahapeliongelmi­en väestötutkimusten haasteet kansainvälisessä vertailussa. *Analyytit. Yhteiskuntapolitiikka.* 2013;78(6):650–660.
- Salonen AH, Castrén S, Raisamo S, Orford J, Alho H, Lahti T. Attitudes towards gambling in Finland: a cross-sectional population study. *BMC Public Health.* 2014;14(1):982.
- Salonen AH, Alho H, Castrén S. (2017). Attitudes towards gambling, gambling participation, and gambling-related harm: cross-sectional Finnish population studies in 2011 and 2015. *BMC Public Health.* 2017;17(1), 122.
- Seppä K. Potilaan haastattelemine­n: kolmen kysymyksen AUDIT-C. Suomen Lääkäriseura. Helsinki.
- Stone CA, Romild U, Abbott M, Yeung K, Billi R, Volberg R. Effects of different screening and scoring thresholds on PGSI gambling risk segments. *Int J Ment Health Addiction.* 2015; 13:82–102.
- Turja T, Halme J, Mervola M, Järvinen-Tassopoulos J, Ronkainen J-E. Suomalaisten rahapelaaminen 2011. Tilastoraportti 14/2012. Helsinki: THL.
- Williams R, Volberg R, Stevens R. The population prevalence of problem gambling: Methodological influences, standardized rates, jurisdictional differences, and worldwide trends. Report prepared for the Ontario Problem gambling Research Centre and the Ontario Ministry of Health and Long-Term Care. 2012:1–273.
- Williams RJ, Pekow PS, Volberg RA, Stanek EJ, Zorn M, Houpt A. Impacts of gambling in Massachusetts: Results of a baseline online panel survey (BOPS). Amherst, MA: School of Public Health and Health Sciences, University of Massachusetts Amherst. 2017.
- Williams RJ, Volberg, R. A., Stevens, R. M. G., Williams, L. A., & Arthur, J. N. (2017). The definition, dimensionalization, and assessment of gambling participation. Report. Prepared for the Canadian Consortium for Gambling Research, 1–157.
- Wardle H, Moody A, Spence S, Orford J, Volberg R, Jotangia D, Griffiths M, Hussey D, Dobbie F. British Gambling Prevalence Survey 2010. UK: National Centre for Social Research. 2011.

Wynne HJ. Introducing the Canadian Problem Gambling Index. Wynne Resources. 2003. Canada.

Tämän julkaisun viite:

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Suomalaisten rahapelaaminen 2023. Tilastoraportti 15/2024.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

ISSN 1798-0887

Laatuseloste

Suomalaisten rahapelaaminen -väestötutkimuksen suunnittelusta ja toteutuksesta vastasi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Arpajaislain (1047/2001) 52 §:n mukaan rahapelihaittoja on seurattava ja tutkittava. Haittojen seurannasta ja tutkimuksesta, rahapelien toimeenpanoon liittyvien haittojen arvioinnista sekä niiden ehkäisyn ja hoidon kehittämisestä vastaa sosiaali- ja terveysministeriö (STM). THL toimeenpanee tehtävää STM:n toimeksiannon mukaisesti. THL:n tehtävistä säädetään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetussa laissa (31.10.2008/668). Arpajaisten haittoja koskevasta tutkimuksesta säädetään arpajaislain 52 §:ssä (23.11.2001/1047), 53 §:ssä (22.12.2021/1284) ja 55 §:ssä (22.12.2021/1284).

STM on tutkimuksen toimeksiantaja ja rahoittaja (arpajaislaki 52 §). Tutkimus on osa kokonaisuutta, jonka päälinjat määritellään STM:n ja THL:n välisillä nelivuotuisilla puitesopimuksilla: kausi 2016–2019 (THL/142/6.00.00/2016), kausi 2020–2023 (THL/1802/6.00.00/2019) ja kausi 2024–2027 (THL/5540/6.00.00/2023). STM:n edustaja kuului tutkimushankkeen ohjausryhmään. Ohjausryhmän rooli oli neuvoa-antava ja sen kokoontumisissa määriteltiin hankkeen suuret linjavedot. STM ei osallistunut tilastoraportin tulosten analysointiin, raportointiin tai tulkintaan.

Tietojen relevanssi

Suomalaisten rahapelaaminen -väestötutkimuksessa tarkastellaan 15–74-vuotiaiden suomalaisten rahapelaamista, rahapeliongelmia ja rahapelaamiseen liittyviä mielipiteitä sekä niihin liittyviä tekijöitä. Tutkimuslomake muodostui seuraavista teemoista: 1) rahapelaamista koskevat asenteet ja mielipiteet, 2) rahapelien pelaaminen, 3) suhde rahapelaamiseen, 4) läheisten rahapelaaminen, 5) digitaalinen pelaaminen, 6) terveys ja hyvinvointi ja 7) taustatiedot.

Tutkimus on keskeisin väestön rahapelaamista koskeva tiedonlähde Suomessa. Se tuottaa luotettavaa ja ajankohtaista tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille, tutkijoille, asiantuntijoille, johtajille ja poliittisille päättäjille sekä rahapelihaittojen ehkäisyn, vähentämisen, hoidon/tuen ja hoitopalvelujen kehittäjille. Aikaisempien vuosien tuloksista on raportoitu laajasti erilaisissa seminaareissa ja konferensseissa sekä useissa kotimaisissa ja kansainvälisissä tieteellisissä julkaisuissa. Suomalaisten rahapelaaminen -tutkimuksen perustuloksia raportoidaan myös vertailukelpoisina indikaattoreina, joka ovat saatavilla maksutta THL:n tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanetistä.

Menetelmäkuvaus

Tilastoraportin tiedot perustuvat vuosina 2007, 2011, 2015, 2019 ja 2023 toteutettuihin Suomalaisten rahapelaaminen -väestötutkimuksen poikittaistutkimusaineistoihin (taulukko 1). Tutkimuksen tavoiteperusjoukon muodostaa 15–74-vuotias Manner-Suomen alueella asuva kotitalousväestö. Laitoksissa asuvat henkilöt, asunnottomat ja ulkomaalaiset (ml. Ahvenanmaalla asuvat) sekä henkilöt, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame, on rajattu tutkimuksen ulkopuolelle. Tutkimuksen tavoiteperusjoukko (3 610 339) kattaa 64,4 % suomalaisesta väestöstä (5 608 881; Tilastokeskuksen väestötietokanta 22.11.2023). Vuoden 2007 tutkimuksessa oli mukana 15-vuotiaat ja sitä vanhemmat, joten sen vuoden aineistosta tähän tilastoraporttiin otettiin mukaan vain 15–74-vuotiaat vastaajat (n = 4 772).

Taloustutkimus keräsi tutkimusaineistot vuosina 2007 ja 2011, kun taas vuosina 2015, 2019 ja 2023 tiedonkeruusta vastasi Tilastokeskus. Vuoden 2003 tutkimusaineiston (Ilkas & Turja 2003) hyödyntämisessä oli merkittäviä vertailukelpoisuuteen liittyviä haasteita (mm. kohderyhmän eri ikä ja käytettyjen mittareiden eri aikajänne), joten sitä ei otettu tähän tilastoraporttiin mukaan. Yksityiskohtaisemmat kuvaukset vuosien 2007, 2011, 2015 ja 2019 tutkimusaineistoista löytyvät kunkin vuoden perusraporteista (Aho & Turja 2007; Turja ym. 2012, Salonen & Raisamo 2015; Salonen ym. 2020).

Taulukko 1. Otos ja vastausprosentit vuosina 2007–2023

	2007	2011	2015	2019	2023
Brutto-otos	20 000	16 000	7 400	7 800	16 250
Ylipeitto	..	1	103	105	35
Lopullinen otos	..	15 999	7 297	7 695	16 215
Saadut vastaukset	5 008	4 484	4 515	3 994	5 977
Kato	..	11 515	2 782	3 701	10 238
Vastausprosentti	25,0	28,0	61,9	51,9	36,9

.. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen.

Tilastokeskuksen Tiedonkeruupalvelut-ryhmä toteutti vuoden 2023 tiedonkeruun. Tutkimukseen sai osallistua suomeksi tai ruotsiksi. Tutkimusaineiston tiedonkeruu vaihtui puhelinhaastatteluista verkko- ja postikyselyn yhdistelmään. Menetelmämuutoksen arvioimiseksi osa aineistosta kerättiin edelleen puhelinhaastatteluun. Tilastoraportin tutkimustulokset on esitetty vuoden 2023 osalta yhdistetyllä aineistolla, joka sisältää sekä verkko- ja postikyselyn että puhelinhaastatteluiden vastaukset. Verkko- ja postikyselyn lomake testattiin Tilastokeskuksessa ja THL:ssä. Tiedonkeruiden tavoitevastausprosentteiksi asetettiin verkko- ja postikyselylle yli 35 prosenttia ja puhelinhaastatteluille yli 50 prosenttia. Tutkimukseen osallistui yhteensä 5 977 henkilöä ja vastausprosentti oli 36,9.

Verkko- ja postikyselyn yhdistelmän tiedonkeruu toteutettiin aikavälillä 7.9.–10.12.2023 ja otoksen koko oli 15 000. Verkko- ja postikyselyyn osallistui 5 349 henkilöä. Ylipeiton vähentämisen jälkeen vastausosuus oli 35,7 prosenttia. Tiedonkeruu aloitettiin verkkokyselyllä, johon oli mahdollista vastata koko tiedonkeruun ajan. Verkkovastaamisen keskikesto oli noin 20 minuuttia. Tiedonkeruun myöhemmässä vaiheessa vastaajille tarjottiin mahdollisuus vastata paperilomakkeella. Verkko- ja postikyselyn yhdistelmän vastauksista 4 596 saatiin verkossa (85,9 %) ja 753 (14,1 %) paperilomakkeella.

Verkko- ja postikyselyyn liittyviä postituksia oli neljä: kaksi ensimmäistä postitusta olivat saatekirjeitä, joissa kerrottiin tutkimuksesta sekä annettiin ohjeet ja henkilökohtaiset tunnukset verkkovastaamiseen. Ensimmäinen saatekirje oli nelisivuinen ja kirjukuoren pullisteena postitettiin pehmoheijastin. Toisen postituksen kirje oli kaksisivuinen, ja siitä tehtiin erilliset versiot nuorille (15–30-vuotiaille) sekä vanhemmille vastaajille. Kolmas postitus sisälsi verkkovastaustunnusten lisäksi paperilomakkeen ja palautuskuoren. Neljäs postitus oli muistutuskortti verkkovastaustunnuksineen. Vastaajia tavoiteltiin myös sähköpostimuistutuksilla, jos väestötietojärjestelmään oli kirjattu henkilön sähköpostiosoite. Sähköpostiosoitetieto löytyi noin 65 prosentille koko otoksesta. Sähköpostimuistutuksissa oli mukana vastaajan henkilökohtainen suoralinkki, josta lomakkeelle pääsi ilman kirjautumistunnusten syöttämistä.

Menetelmämuutoksen vaikutuksen arvioimiseksi vuoden 2023 tutkimusaineiston tiedonkeruuseen sisällytettiin erillinen puhelinhaastatteluun kerätty otos (n = 1 250). Nämä vastaukset kerättiin käyttäen samaa lomaketta kuin verkko- ja postikyselyn otoksen tiedonkeruussa. Puhelinhaastatteluihin osallistui 628 henkilöä ja vastausprosentti oli ylipeiton poistamisen jälkeen 50,7. Puhelinhaastattelujen keskikesto oli noin 31 minuuttia.

Puhelinhaastatteluissa oli kaksi saatekirjepostitusta. Ensimmäinen kirje oli nelisivuinen ja se postitettiin kahdessa jaksossa: 11.9.2023 (1. jakso) sekä 9.10.2023 (2. jakso). Toinen kaksisivuinen kirje postitettiin 2.11.2023, ja siitä tehtiin erilliset versiot nuorille (15–30-vuotiaille) sekä vanhemmille vastaajille. Kirjeiden liitteenä lähetettiin pehmoheijastin. Haastattelijat tavoittelivat tutkittavia soittamisen lisäksi sähköposteilla ja tekstiviesteillä. Puhelinhaastatteluja teki yhteensä 26 Tilastokeskuksen koulutettua tilastohaastattelijaa.

Tilastokeskuksen koulutetuille tilastohaastattelijoille lähetettiin itseopiskelumateriaali, johon sisältyi tutkimuksen työohjeet, kirjeet ja lomake. Haastattelijat tekivät harjoitushaastatteluja työparinsa kanssa. Haastattelijoille järjestettiin ennen tiedonkeruun alkua Teams-koulutustilaisuus, jossa heillä oli mahdollisuus esittää kysymyksiä tiedonkeruusta. Lisäksi haastattelijat vastasivat verkkokyselyyn, jossa heidän piti pohtia muun muassa mitä tarkoitusta varten tietoja kerätään, miten kiireistä vastaajaa suostutellaan ja miten

vastaajia motivoidaan osallistumaan haastatteluun. Kyselyn vastauksista tehtiin tiivistelmä, joka lähetettiin kaikille haastattelijoille tiedonkeruun alkuvaiheessa.

Tilastokeskus hyödynsi tiedonkeruussa suomen- ja ruotsinkielistä esittelyvideota, jonka kohderyhmäksi määriteltiin erityisesti alle 30-vuotiaat vastaajat. Kyseessä oli päivitetty versio vuoden 2019 tutkimuksen tiedonkeruussa käytetystä esittelyvideosta. Linkki esittelyvideoon lähetettiin vastaajille tekstiviestinä ja sähköpostilla. Lisäksi video oli nähtävillä koko tiedonkeruun ajan Tilastokeskuksen Suomalaisten rahapelaaminen -väestötutkimuksen tiedonkeruusivulla.

Koko tiedonkeruun ajan vastausten kertymistä seurattiin ja arvioitiin viikoittain. Vuosien 2015 ja 2019 lailla, vuoden 2023 aineisto valmisteltiin Tilastokeskuksessa ennen sen luovutusta THL:ään. Valmisteluprosessiin kuului aineiston tarkistaminen ja siistiminen. Tämän jälkeen tutkimusaineisto tarkistettiin myös THL:ssä. Lisäksi tilastoraportin laadunvarmistus suunniteltiin, toteutettiin ja dokumentoitiin Suomalaisten rahapelaaminen -työryhmässä. Tilastoraportti arvioitiin ja hyväksyttiin THL:n käytäntöjen mukaisesti. Tilastolla on omat kotisivut osoitteessa (www.thl.fi/tilastot/rahapelaaminen).

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Suomalaisten rahapelaaminen -tutkimuksen vastausprosentit ovat vaihdelleet eri vuosien tutkimuksissa 25,0–61,9 prosentin välillä (taulukko 1). Nämä vastausprosentit eivät ole täysin vertailukelpoisia, sillä Taloustutkimuksen keräämissä tutkimusaineistoissa vuosina 2007 ja 2011 ylipeiton ja kadon osuutta ei ole raportoitu kovin yksityiskohtaisesti. Vuonna 2023 ylipeiton syitä olivat: kuolema, pysyvä vamma tai sairaus, pysyvä muutto ulkomaille, pysyvästi laitoshoidossa, tuntematon osoite ja puhelinnumero ja muu bruttokato. Verkko- ja postikyselyssä ylipeittoon jäi 23 henkilöä ja puhelinhaastatteluissa 12.

Vuosina 2007 ja 2011, jolloin Taloustutkimus keräsi tutkimusaineistot, yleisimmät kadon syyt olivat puhelinnumerotietojen puuttuminen ja tutkimuksesta kieltäytyminen. Sen sijaan Tilastokeskuksen vuosina 2015, 2019 ja 2023 keräämissä tutkimusaineistoissa nämä edellä mainitut syyt olivat selvästi harvinaisempia.

Vuonna 2023 verkko- ja postikyselyssä katoon jäi 9 628 henkilöä, joista kadon syy saatiin selville vain pienelle osalle. Lisäksi osa otokseen poimituista ei enää kuulunut kohdejoukkoon. Vastaaminen jäi kesken 222 henkilöltä, kieltäytymisiä tuli tietoon 64 ja ylipeittoon kuuluvia oli 23. Jos katoon jääneistä olisi saatu enemmän tietoa, olisi netto-otos voinut olla pienempi ja vastausosuus vastaavasti hieman korkeampi. Puhelinhaastatteluissa katoon jäi 610 henkilöä, joista 238 kieltäytyi, 217 ei tavoitettu, 149 ei suoraan kieltäytynyt, kuusi haastattelua keskeytyi ja ylipeittoon kuuluvia oli 12.

Taulukossa 2 on esitetty vastaajien jakautuminen väestöryhmittäin koko aineistossa ja vastaamistavan mukaan. Koko aineistossa naiset osallistuivat aktiivisemmin, ja naisista miehiä useampi osallistui verkko- ja postikyselyyn, mutta puhelinhaastatteluun saatiin miehiä mukaan jopa naisia paremmin. Vastausosuudet ovat nuorimmissa ikäryhmissä huomattavasti matalammat kuin vanhimmista ikäryhmissä. Verkko- ja postikyselyssä vastausaktiivisuus on miesten kahden alimman ikäryhmän välillä kuitenkin yhtä suuri. Puhelinhaastatteluissa vastausaktiivisuus ovat naisten kahden alimman ikäryhmän ja miesten kahden ylimmän ikäryhmän välillä yhtä suuret. Koulutusasteen mukaan erot vastausasteissa ovat selviä. Heikoin vastausosuus oli korkeintaan perusasteen tutkinnon suorittaneilla ja korkein vastausosuus ylimmän korkeakoulu- tai tutkijakoulutusasteen suorittaneilla. Tämä ero näyttäisi korostuvan verkko- ja postikyselyn tiedonkeruussa.

Taulukko 2. Otos, vastanneet ja vastausprosentit vastaamistavan mukaan eri väestöryhmissä vuonna 2023

	Verkko- ja postikysely			Puhelinhaastattelu			Kaikki yhteensä		
	Otos	N	%	Otos	N	%	Otos	N	%
Kaikki yhteensä	14 977	5 349	35,7	1 238	628	50,7	16 215	5 977	36,9
Sukupuoli (p=0,006)									
Nainen	7 427	2 852	38,4	597	298	49,9	8 024	3 150	39,3
Mies	7 550	2 497	33,1	641	330	51,5	8 191	2 827	34,5
Ikäryhmä (p=0,032)									
15–17 vuotta	656	153	23,3	53	21	39,6	709	174	24,5
18–29 vuotta	2 735	701	25,6	226	95	42,0	2 961	796	26,9
30–44 vuotta	3 724	1 164	31,3	294	138	46,9	4 018	1 302	32,4
45–59 vuotta	3 725	1 377	37,0	322	183	56,8	4 047	1 560	38,5
60–74 vuotta	4 137	1 954	47,2	343	191	55,7	4 480	2 145	47,9
Sukupuoli x ikä (p=0,013)									
Miehet 15–17-vuotiaat	342	78	22,8	27	10	37,0	369	88	23,8
Naiset 15–17-vuotiaat	314	75	23,9	26	11	42,3	340	86	25,3
Miehet 18–29-vuotiaat	1 420	319	22,5	123	53	43,1	1 543	372	24,1
Naiset 18–29-vuotiaat	1 315	382	29,0	103	42	40,8	1 418	424	29,9
Miehet 30–44-vuotiaat	1 953	564	28,9	164	80	48,8	2 117	644	30,4
Naiset 30–44-vuotiaat	1 771	600	33,9	130	58	44,6	1 901	658	34,6
Miehet 45–59-vuotiaat	1 911	642	33,6	156	92	59,0	2 067	734	35,5
Naiset 45–59-vuotiaat	1 814	735	40,5	166	91	54,8	1 980	826	41,7
Miehet 60–74-vuotiaat	1 924	894	46,5	171	95	55,6	2 095	989	47,2
Naiset 60–74-vuotiaat	2 213	1 060	47,9	172	96	55,8	2 385	1 156	48,5
Siviilisääty (p=0,910)									
Naimaton	7 009	2 057	29,3	566	240	42,4	7 575	2 297	30,3
Avioliitossa / rek. parisuhteessa	5 883	2 479	42,1	492	288	58,5	6 375	2 767	43,4
Eronnut	1 795	682	38,0	156	86	55,1	1 951	768	39,4
Leski	289	131	45,3	24	14	58,3	313	145	46,3

Taulukko 2. Otos, vastanneet ja vastausprosentit vastaamistavan mukaan eri väestöryhmissä vuonna 2023 (taulukko jatkuu edeltävältä sivulta)

	Verkko- ja postikysely			Puhelinhaastattelu			Kaikki yhteensä		
Maakunta (p=0,616)									
Uusimaa	4 387	1 613	36,8	362	200	55,2	4 749	1 813	38,2
Varsinais-Suomi	1 322	493	37,3	114	60	52,6	1 436	553	38,5
Satakunta	589	186	31,6	47	17	36,2	636	203	31,9
Kanta-Häme	474	182	38,4	39	18	46,2	513	200	39,0
Pirkanmaa	1 506	562	37,3	120	59	49,2	1 626	621	38,2
Päijät-Häme	556	199	35,8	47	22	46,8	603	221	36,7
Kymenlaakso	435	143	32,9	36	16	44,4	471	159	33,8
Etelä-Karjala	342	131	38,3	30	17	56,7	372	148	39,8
Etelä-Savo	363	133	36,6	27	13	48,1	390	146	37,4
Pohjois-Savo	708	249	35,2	60	31	51,7	768	280	36,5
Pohjois-Karjala	458	163	35,6	39	15	38,5	497	178	35,8
Keski-Suomi	777	289	37,2	59	31	52,5	836	320	38,3
Etelä-Pohjanmaa	537	173	32,2	42	20	47,6	579	193	33,3
Pohjanmaa	461	161	34,9	40	30	75,0	501	191	38,1
Keski-Pohjanmaa	183	61	33,3	15	10	66,7	198	71	35,9
Pohjois-Pohjanmaa	1 176	402	34,2	101	44	43,6	1 277	446	34,9
Kainuu	203	62	30,5	18	3	16,7	221	65	29,4
Lappi	500	147	29,4	42	22	52,4	542	169	31,2
Suuralue (p=0,852)									
Helsinki-Uusimaa	4 387	1 613	36,8	362	200	55,2	4 749	1 813	38,2
Etelä-Suomi	3 129	1 148	36,7	266	133	50,0	3 395	1 281	37,7
Länsi-Suomi	3 870	1 371	35,4	308	157	51,0	4 178	1 528	36,6
Pohjois- ja Itä-Suomi	3 591	1 217	33,9	302	138	45,7	3 893	1 355	34,8
Kaupunki-maaseutu-luokitus (p=0,553)									
Sisempi kaupunkialue	5 570	2 094	37,6	457	237	51,9	6 027	2 331	38,7
Ulompi kaupunkialue	3 728	1 342	36,0	301	170	56,5	4 029	1 512	37,5
Kaupungin kehysalue	1 711	578	33,8	150	70	46,7	1 861	648	34,8
Maaseudun paikalliskeskus	789	262	33,2	67	27	40,3	856	289	33,8
Kaupungin läheinen maaseutu	1 067	370	34,7	94	46	48,9	1 161	416	35,8
Ydinmaaseutu	1 364	461	33,8	116	59	50,9	1 480	520	35,1
Harvaan asuttu maaseutu	737	240	32,6	53	19	35,8	790	259	32,8

Taulukko 2. Otos, vastanneet ja vastausprosentit vastaamistavan mukaan eri väestöryhmissä vuonna 2023 (taulukko jatkuu edeltävältä sivulta)

	Verkko- ja postikysely			Puhelinhaastattelu			Kaikki yhteensä		
Koulutus (p=0,022)									
Korkeintaan perusaste tai tuntematon	3 076	728	23,7	263	102	38,8	3 339	830	24,9
Keskiaste	6 711	2 101	31,3	545	258	47,3	7 256	2 359	32,5
Alin korkea-aste	1 303	643	49,3	109	66	60,6	1 412	709	50,2
Alempi korkea-aste	2 003	869	43,4	180	112	62,2	2 183	981	44,9
Ylempi korkea-aste tai tutkija	1 884	1 008	53,5	141	90	63,8	2 025	1 098	54,2
Tuloluokat (p=0,326)									
Alin	5 005	1 534	30,6	422	185	43,8	5 427	1 719	31,7
Keskimmäinen	4 968	1 766	35,5	408	187	45,8	5 376	1 953	36,3
Yliin	4 935	2 044	41,4	408	256	62,7	5 343	2 300	43,0
Ei tietoa	69	5	7,2	0	0	0	69	5	7,2

Tilastollinen merkitsevyys (p) on laskettu Khiin neliö -testillä.

Vuoden 2023 tutkimukseen vastanneista 52,7 prosenttia oli naisia ja 47,3 prosenttia oli miehiä (taulukko 3). Vastaajista 2,9 prosenttia oli 15–17-vuotiaita ja vastaajien osuus nousi ikäryhmittäin. Vastaajia oli jokaisesta Manner-Suomen maakunnasta, mutta eniten Uudeltamaalta.

Tutkimusaineistot painotettiin vastaamaan tutkimuksen tavoiteperusjoukkoa. Tutkimusaineistojen kullekin vastanneelle muodostettiin kaksi painokerrointa. Otospainot ovat korottavat, eli laskettaessa kokonaismääräestimaatteja tulokset ovat tarkasteltavissa tavoiteperusjoukon tasolla. Otospainojen summa vastaa siten tutkimuksen tavoiteperusjoukkoa (N = 3 610 339; Tilastokeskuksen väestötietokanta marraskuu 2023). Jokainen vastaaja edustaa siis keskimäärin 604 ihmistä väestötasolla. Analyysipainot eivät sisällä korottavaa vaikutusta, vaan painojen arvot vaihtelevat ykkösen molemmin puolin ja niiden summaksi tulee vastanneiden määrä tutkimusaineistossa.

Painotus toteutettiin erikseen kussakin osa-aineistossa ja nimettiin seuraavalla tavalla: otospainot (yhdistetty aineisto: OTOSPAINO; verkko- ja postikysely: OTOSPAINO1; puhelinhaastattelu OTOSPAINO2:) että niistä johdetut analyysipainot (yhdistetty aineisto: ANALYYSIPAINO; verkko- ja postikysely: ANALYYSIPAINO1 ; puhelinhaastattelu: ANALYYSIPAINO2). Taulukossa 3 on esitetty tutkimukseen osallistuneiden painottamattomat ja painotetut osuudet vastaajaryhmissä.

Painotus perustuu kalibrointimenetelmään, jossa tutkimusaineistosta estimoidut valittujen muuttujien jakaumat pakotetaan vastaamaan tavoiteperusjoukon jakaumia (ns. painotuskriteerit). Menetelmällä pyritään pienentämään vastauskadon aiheuttamaa harhaa sekä tehostamaan estimointia. Kalibrointiin käytettiin Ranskassa kehitettyä CALMAR2-ohjelmaa ja sen logistista kalibrointimenetelmää, jossa painojen vaihtelua on mahdollista rajoittaa. Painotuskriteereinä käytettiin ikä-sukupuolijakaumaa (sukupuolittain 15–19, 20–24, 25–34, 35–49, 50–64, 65–74; 12 luokkaa), aluetta (maakunta; 18 luokkaa) ja kaupunki-maaseutuluokitusta (7 luokkaa). Puhelinhaastatteluosassa oli tarpeen karkeistaa alueluokitusta yhdistämällä Kainuu ja Pohjois-Karjala -luokat, sillä Kainuussa oli vain kolme vastannutta.

Taulukko 3. Tutkimukseen osallistuneet vastaajaryhmittäin vuonna 2023

	Painottamaton aineisto		Painotettu aineisto	
	n	%	n	%
Kaikki	5 977	100,0	5 977	100,0
Sukupuoli				
Nainen	3 150	52,7	2 983	49,9
Mies	2 827	47,3	2 994	50,1
Ikäryhmä				
15–17 vuotta	174	2,9	264	4,4
18–29 vuotta	796	13,3	1 042	17,4
30–44 vuotta	1 302	21,8	1 495	25,0
45–59 vuotta	1 560	26,1	1 477	24,7
60–74 vuotta	2 145	35,9	1 700	28,4
Alue				
Uusimaa	1 813	30,3	1 750	29,3
Varsinais-Suomi/Satakunta	756	12,6	760	12,7
Päijät-Häme/Kanta-Häme	421	7,0	412	6,9
Pirkanmaa	621	10,4	604	10,1
Keski-Suomi	320	5,4	311	5,2
Kymenlaakso/Etelä-Karjala	307	5,1	309	5,2
Etelä- ja Pohjois-Savo/Pohjois-Karjala	604	10,1	609	10,2
Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa	455	7,6	473	7,9
Pohjois-Pohjanmaa/Kainuu/Lappi	680	11,4	749	12,5

Menetelmämuutoksen vaikutuksen arvioimiseksi kerätyn puhelinhaastattelun otoskoko (n = 1 250) perustui voimalaskelmiin, joissa otoskoot asetettiin verkko- ja postikyselyssä 15 000 henkilöön ja puhelinhaastattelussa 1 250 henkilöön. Vastausaktiivisuuksien oletettiin olevan heikoimmillaan verkko- ja postikyselyssä vähintään 30 prosenttia ja puhelinhaastattelussa vähintään 40 prosenttia. Merkitsevyystasoksi asetettiin 0,025 ja voimaksi 0,80. Näillä valinnoilla 80 prosentin osuuksilla vähintään 5,4–6,1 ero osuuksissa on tilastollisesti merkitsevä. Vastaavasti 1,5 prosentin osuuksilla vähintään 1,2–2,2 ero on tilastollisesti merkitsevä. Tämä tarkoittaa sitä, että noin 1,5 prosentin ja sitä pienempien osuuksien kohdalla ei todennäköisesti havaita tilastollisesti merkitseviä eroja menetelmien välillä.

Taulukossa 4 on esitetty pääindikaattorien osuudet erikseen verkko- ja postikyselyyn ja puhelinhaastatteluun osallistuneille. PGSI-osuuksien tarkastelussa kohtalaisen riskin pelaajat (PGSI = 3–7) ja ongelmapelaajat (PGSI ≥ 8) on yhdistetty samaan luokkaan, sillä puhelinhaastatteluaineiston koko ei riitä menetelmämuutoksen vaikutuksen arviointiin erikseen vähintään kahdeksan PGSI-pisteen osajoukossa.

Taulukko 4. Vastaamistavan vaikutus keskeisiin rahapelaamista koskeviin indikaattoreihin vuonna 2023 (%)

	Verkko- ja postikysely	Puhelin- haastattelu	p
	%	%	
12 viime kuukauden aikana pelanneet			0,180
Kyllä	70,2	67,6	
Ei	29,8	32,4	
Rahapelaamisen useus			0,626
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	6,5	6,1	
Kerran viikossa	18,3	18,1	
1–3 kertaa kuukaudessa	14,7	13,0	
Harvemmin	30,7	30,4	
Ei lainkaan / puuttuva tieto	29,8	32,4	
Pelaamisen kanava			0,010
Vain kivijalassa	23,6	28,2	
Vain internetissä	30,7	25,0	
Internetissä ja kivijalassa	14,0	14,2	
EOS / puuttuva / ei pelannut	31,7	32,6	
Pelannut yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia nettipelejä			0,692
Kyllä	7,1	6,6	
Ei	92,9	93,4	
Rahapeliongelma ja riskitason pelaaminen, PGSI¹			0,173
Pelaaminen ilman ongelmia (PGSI = 0)	55,5	57,0	
Alhainen riski* (PGSI = 1–2)	9,3	6,7	
Kohtalainen riski ja ongelmapelaaminen (PGSI ≥ 3)	4,2	3,9	
Ei pelannut / puuttuva tieto	31,0	32,4	
Läheisellä rahapeliongelma			0,475
Kyllä	20,2	21,4	
Ei	79,8	78,6	
Rahapelaamiseen liittyvät asenteet, ATGS-8			0,395
Myönteinen (> 24 pistettä)	36,8	35,0	
Neutraali (24 pistettä)	7,5	6,4	
Kielteinen (< 24 pistettä)	55,8	58,5	

Tilastollinen merkitsevyys (p) on laskettu Khiin neliö -testillä. Prosentit on laskettu painotetusta aineistosta. PGSI (Problem Gambling Severity Index). ATGS-8 (Attitudes Towards Gambling Scale). ¹Tilastolliset merkitsevyydet tarkistettiin myös luokittain dikotomisilla muuttujilla. *Alhaisen riskin (PGSI = 1–2) ero on tilastollisesti merkitsevä, p=0,030.

Vain kivijalassa pelaavien osuus on pienempi verkko- ja postikyselyyn vastanneiden joukossa kuin puhelinhaastatteluun vastanneissa. Vastaavasti vain internetissa pelaavien osuus on suurempi verkko- ja postikyselyssä kuin puhelinhaastattelussa. Lisäksi alhaisen riskin pelaajien osuus on pienempi puhelinhaastattelussa kuin verkko- ja postikyselyssä, kun verrattiin vain alhaisen riskin pelaajien osuuksia dikotomisella muuttujalla. Nämä tulokset tarkoittavat sitä, että vertailtaessa vuoden 2023 pelaamisen kanavaan tai alhaisen riskin pelaajiin liittyviä tuloksia edellisiin tuloksiin on huomioitava menetelmämuutos. Esimerkiksi nettipelaajien osuuden nousu vuodesta 2019 vuoteen 2023 (liitetaulukko 7) voi johtua osittain siitä, että verkko- ja postikyselyyn vastanneiden joukossa on enemmän vain internetissä pelaavia kuin puhelinhaastatteluun vastanneissa. Yleisesti ottaen menetelmämuutoksella ei näyttäisi olevan vaikutusta tuloksiin.

Tietojen ajantasaisuus ja tarkkuus

Suomalaisten rahapelaaminen -väestötutkimusta on tehty vuodesta 2003 alkaen neljän vuoden välein. Säännöllisesti toistettava ja kansallisesti edustava seurantatieto on ainoa luotettava tapa tarkastella sitä, miten rahapelaaminen, rahapeliongelmien ja mielipiteet/asenteet sekä niihin keskeisesti liittyvät ilmiöt muuttuvat ajassa. Tutkimuksen peruserä valmistuu noin 2–4 kuukautta tiedonkeruun päättymisen jälkeen. Vuonna 2023 THL tuotti STM:lle ennakkotiedot suomalaisten rahapelaamisesta runsaan kolmen viikon kuluessa aineiston toimituksesta rahapelijärjestelmän uudistukseen liittyvää lainvalmistelua varten.

Tutkimus on toteutettu neljän vuoden välein ja kussakin tutkimuksessa tarkastellaan rahapelaamista 12 viime kuukauden ajalta. Näin ollen aineiston keruiden väliin jää aina kolmen vuoden aukko. Vuoden 2023 menetelmämuutoksella (eli siirtymällä puhelinhaastatteluista verkko- ja postikyselyyn yhdistelmään) THL on varautunut tekemään tarvittaessa tiiviimpää ja nopeampaa seurantaa hallitusohjelmaan kirjatus rahapelijärjestelmän muutosvaiheessa.

Tietojen saatavuus ja selkeys

Tutkimukselle on saatu Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuseettisen lautakunnan puoltava lausunto (THL/1700/6.02.01/2023). Verkko- ja postikyselyin ja puhelinhaastatteluin kerättyä tutkimusaineistoa on tarkoitus täydentää myöhemmin myös muilla hallinnollisista rekistereistä saatavilla tiedoilla. Erikseen määriteltyjen rekisteritietojen hyödyntämiselle jatkoanalyysissä on saatu Tilastokeskuksen tilastoeettisen lautakunnan puolto (kokous 17.4.2023), ja sen jälkeen tutkittaville jaettavaan materiaaliin tehtiin Tilastokeskuksen ehdottamat täsmennykset. Tilastokeskus on myöntänyt käyttöluvan kyselyaineistoon myöhemmin yhdistäville erikseen määritellyille aineistoille (Asianumero TK/1632/07.03.00/2023). THL on tutkimuksen rekisterinpitäjä ja Tilastokeskus puolestaan tietojen käsittelijä.

Aiempien vuosien tutkimusaineistot ovat saatavilla sekä avoimesti tutkijoiden ja tiedeyhteisön käytettävissä Tietoarkistosta (FSD). Tilastokeskus toimittaa vuoden 2023 aineiston ilman siihen yhdistettyjä rekisteritietoja FSD:hen heti kun kaikki tutkimuksen keskeiset tulokset on julkaistu. Henkilötietoja ei tulla siirtämään EU:n tai ETA:n ulkopuolelle. Vuoden 2023 osalta tieteellisen tutkimuksen tietosuojailmoitus löytyy Suomalaisten rahapelaaminen väestötutkimuksen internetsivuilta (www.thl.fi/rahapelitutkimus). Tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi (DPIA, Data Protection Impact Assessment) on tehty.

Tilastolliset analyysit tehtiin pääasiassa IBM SPSS Statistics -ohjelmistolla (versio 27). Rahapelikulutuksen kumuloidumisen tarkastelu, rahapelaamiseen liittyvien asenteiden tarkastelu, voimalaskelmat sekä osa grafiikasta ja tarkistusajoista tehtiin R-ohjelmalla (versio 4.3.3.). Painotettujen osuuksien laskemisessa ei odotetuille frekvensseille tai painoille tehty pyöristyksiä. Analyysissä ei käytetty ikävakiointeja.

Tilastollisesti merkitsevät tulokset ($p \leq 0,05$) on raportoitu. Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettiin prosenttijakaumille Khiin neliö -testillä ja keskiarvoille riippumattomien otosten t-testillä verraten ensisijaisesti ensimmäistä mittausajankohtaa (enimmäkseen vuosi 2007) ja vuotta 2023 sekä edellistä mittausajankohtaa (vuosi 2019) ja vuotta 2023. Vertailut on toteutettu pääosin kaikkien vastaajien osalta. Niiden alaryhmien tuloksia, joissa vastaajamäärä on alle viisi, ei ole raportoitu lainkaan. Tilastoraportin

liitetaulukoissa vastaajamäärä (n) on raportoitu käyttämättä painokerrointa ja prosenttiosuus (%) painokertoimen kanssa.

Tietojen vertailukelpoisuus

Suomalaisten rahapelaaminen -väestötutkimuksen toteuttamista on ohjannut ajallisen vertailukelpoisuuden säilyttäminen ja keskeisten indikaattorien osalta muutosten tarkastelu ajassa. Keskeiset indikaattorit liittyvät rahapelaamiseen (pelityypit, rahapelaamisen useus jne.), rahapeliongelman yleisyyteen sekä rahapelaamiseen liittyviin asenteisiin ja mielipiteisiin. Ajallisen vertailukelpoisuuden varmistamiseksi tiedonkeruu on pyritty toteuttamaan asetelmaltaan ja kysymyksiltään mahdollisimman samankaltaisena koko aikasarjan ajan. Ajallisen vertailun mahdollistamiseksi vuoden 2023 tutkimusaineisto yhdistettiin vuosien 2007, 2011, 2015 ja 2019 datan sisältävään SPSS-matriisiin. Jotta aikaisemmat tutkimusaineistot saatiin yhdenmukaisiksi vuoden 2023 tutkimuksen luokittelujen kanssa, vertailtavia muuttujia yhdistettiin ja luokiteltiin uudelleen. Tilastoraportissa käytetyt vastaajaryhmät olivat: sukupuoli (rekisteripohjainen), ikä (rekisteripohjainen) ja nettotulot (kyselylomakkeesta). Nettotulot jaettiin tertiileihin kunkin vuoden aineiston osalta erikseen. Lisäksi kunkin vuoden aineiston osalta tehtiin vielä erilliset tulotertiilit kaikille vastaajille ja vain rahapelejä pelanneille vastaajille. Keskeiset tarkasteltavat indikaattorit nimettiin yhtenäisesti. Vuonna 2023 mitään puuttuvia arvoja ei korvattu. Indikaattoreita muodostettaessa puuttuvat tiedot luokiteltiin 0-kategoriaan.

Vuonna 2023 tiedonkeruun tapa vaihdettiin puhelinhaastatteluista verkko- ja postikyselyyn yhdistelmään. Osa aineistosta kerättiin kuitenkin puhelinhaastatteluin, jotta menetelmämuutoksen vaikutuksia voidaan arvioida. Alustavat tulokset osoittivat, että menetelmämuutos ei vaikuttanut valtaosaan tuloksista. Eroja kuitenkin ilmeni nettipelaajien osuudessa ja rahapeliongelman vakavuuden arvioinnissa. Puhelinhaastattelulla tavoitettiin enemmän ns. kivijalassa pelaavia ja verkko- ja postikyselyllä puolestaan tavoitettiin enemmän alhaisen riskitason pelaajia. Nämä tulokset on syytä huomioida tulosten tulkinnessa. Menetelmämuutoksen vaikutusta tuloksiin arvioidaan yksityiskohtaisemmin jatkoanalyseissä.

Tutkimuksen toteuttamiseen on liittynyt muitakin eroavuuksia seurantavuosien välillä. Vuoden 2015 jälkeen tutkimukset on toteutettu yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa, sitä aikaisemmin tiedonkeruusta vastasi Taloustutkimus. Vastausaktiivisuus on vaihdellut eri vuosina (taulukko 1); vuoden 2007 tutkimusaineistossa oli alhaisin vastausaktiivisuus (25 %) ja vuoden 2015 tutkimusaineistossa oli korkein vastausaktiivisuus (62 %). Vuoden 2023 yhdistetyn aineiston vastausaktiivisuus oli 37 prosenttia, joka on alhaisempi kuin vuosina 2015 ja 2019, mutta korkeampi kuin sitä aikaisemmin. Vuoden 2023 alhaisempi vastausaktiivisuus johtuu suurelta osin menetelmämuutoksesta. Alhaisempi vastausaktiivisuus lisää tulosten epävarmuutta, mutta vuoden 2023 aineisto on kuitenkin edelleen edustava. Vuosien 2007 ja 2015 tutkimusaineistot kerättiin keväällä, kun taas vuosien 2011, 2019 ja 2023 syksyllä ja/tai talvella. Alkuperäisaineistoissa puuttuvat tiedot on korvattu hieman eri tavalla, mutta tätä raporttia varten nämä käytännöt on pyritty yhtenäistämään. Vuoden 2007 otoksessa ei ollut yläikärajaa. Muina vuosina tavoiteperusjoukkona on ollut 15–74-vuotias Manner-Suomen alueella asuva kotitalousväestö. Vuoden 2007 osalta tähän tilastoon otettiin mukaan vain 15–74-vuotiaat.

Tutkimuslomakkeessa on käytetty useita kansainvälisiä mittareita, jonka takia tulokset ovat monelta osin vertailukelpoisia vastaavien kansainvälisten tutkimusten kanssa. Lisäksi tässä tutkimuksessa käytetty PGSI-mittaria käytetään muissa kotimaisissa väestötutkimuksissa (esim. Terve Suomi) sekä myös useissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa Suomessa.

Rahapelien valikoima ja tarjonta muuttuu jatkuvasti: uusia pelejä ja uudenlaisia pelityyppejä tulee markkinoille. Pelitarjonnan muuttumisen takia eri pelityyppien pelaamista on kartoitettu hieman eri tavalla eri vuosina. Ajallisen vertailukelpoisuuden mahdollistamiseksi joitain pelityyppejä on yhdistetty tätä tilastoraporttia varten (liitetaulukko 8). Pelityyppien määrän tarkastelussa on niin ikään hyödynnetty edellä mainittua pelityyppilistää, jonka lisäksi mukaan on laskettu yksityinen rahapelaaminen ja yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolinen rahapelaaminen. Kyseessä ei siis ole yksittäisten rahapelien määrä. Pelikehittelyn seurauksena myös saman pelityypin piirteet ja ominaisuudet sekä pelaamisen

jakelukanava(t), ja näin ollen myös pelien haitallisuus, ovat saattaneet muuttua vuoden 2007 ja 2023 välillä.

Vuonna 2019 ja vuonna 2023 vastaajat saivat ilmoittaa oman rahapelikulutuksensa haluamansa pelaamistiheyden mukaan. Aikaisempina vuosina rahapelikulutusta oli tiedusteltu hieman eri tavalla, minkä vuoksi tässä raportissa rahapelikulutuksesta ei tehdä aikavertailuja muuten kuin vuosien 2019 ja 2023 osalta. Luottamusvälit on esitetty, kun on tarkasteltu rahapelikulutusta jatkuvana muuttujana tai pelikulutuksen kumuloitumista, koska näihin rahapelikulutusmuuttujiin sisältyy paljon epävarmuutta. Vuoden 2019 aineistoissa oli yksi poikkeava havainto, ja se korvattiin saman tutkimuksen toiseksi suurimmalla arvolla. Vuoden 2023 aineistossa korvauksia ei tehty.

Rahapelaamisen motivaatiotekijöitä koskeva kysymys on alun perin yhdysvaltalaiseen tutkimukseen kehitetty kysymys, jota samainen työryhmä on muokannut (Williams, Volberg ym. 2017; Williams, Pekov ym. 2017). Vuonna 2023 motivaatiotekijöistä kysyttiin hieman eri tavalla kuin vuonna 2019.

Vuosina 2003–2007 vastaajan oman rahapelaamisen ongelmallisuutta kartoitettiin ainoastaan SOGS-mittarilla (South Oaks Gambling Screen; Lesieur & Blume 1987; 1993). SOGS- ja PGSI-mittareita käytettiin rinnakkain vuosina 2011–2019. Vuodesta 2023 alkaen rahapeliongelman vakavuutta arvioidaan kuitenkin ainoastaan PGSI-mittarilla (Problem Gambling Severity Index; Ferris & Wynne 2001). PGSI-mittari mittaa yhdeksän kysymyksen avulla vakavuudeltaan eri asteista rahapeliongelmaa ja/tai riskialtistapelaamista. Luokittelutarkkuudeltaan PGSI on SOGS:a tiukempi käytettäessä katkaisukohtana kahdeksaa pistettä (Salonen ym. 2014). PGSI mahdollistaa SOGS:a paremman vertailukelpoisuuden kansallisesti ja kansainvälisesti. PGSI soveltuu sekä väestötutkimuksiin että kliinisen työn apuvälineeksi. Aikaisempien vuosien kokemusten perusteella Suomalaisten rahapelaaminen – tutkimuksen vastaajat keskeyttivät tavallisimmin SOGS:n aikana: SOGS-mittari on pitkä. Toisesta ongelmamittarista piti luopua myös siksi, ettei se vaikuta siten kielteisesti vastausaktiivisuuteen.

PGSI:n pisteytyksistä on esitetty alkuperäisen (Ferris & Wynne 2001) lisäksi vaihtoehtoisia luokittelutapoja (Currie ym. 2010, Stone ym. 2015). Tilastoraportin liitetaulukoissa 20–27 esitetään luvut, joita on mahdollista hyödyntää useampiin luokitteluvaihtoehtoihin. Tilastoraportissa PGSI-mittarin tulokset on kuitenkin raportoitu ensisijaisesti alkuperäisen pisteytystavan mukaan (Ferris & Wynne 2001). Tämän ratkaisun taustalla on THL:n kesällä 2022 toteuttama kansainvälinen sidosryhmäkysely, jonka perusteella alkuperäistä pisteytystapaa suositetaan kansainvälisesti erityisesti vertailukelpoisuuden takaamiseksi.

Vuonna 2023 rahapelihaittojen mittaamisessa hyödynnettiin Australiassa kehitetyn Harms Checklist -mittarin lyhyitä versioita, joita on käytetty aiemmin muun muassa THL:n Rahapelikysely -väestötutkimuksessa. SGHS-10 sisältää kymmenen erityyppistä rahapelaamisen kielteistä seurausta: taloudelliset haitat (5 kpl), tunnetason haitat (4 kpl) ja ihmissuhdehaitat (1 kpl) (Browne ym. 2018). Kymmenen kysymystä sisältävän SGHS-10-mittari soveltuu rahapelihaittojen tunnistamiseen, myös henkilöillä, jotka pelaavat alhaisen riskin tasolla (Boyle et al. 2022). 18 kysymystä sisältävä SGHS-18 soveltuu tilanteisiin, joissa haittoja halutaan tarkastella helposti täytettävällä mittarilla, mutta hieman monipuolisemmin (Latvala ym. 2021). SGHS-18 kartoittaa taloudellisia haittoja (3 kpl), työhön ja opiskeluun liittyviä haittoja (3 kpl), terveyshaittoja (3 kpl), tunnetason haittoja (3 kpl), ihmissuhdehaittoja (3 kpl) ja muita haittoja (3 kpl). Edellä mainitut haittakategoriat ovat samat mitä alkuperäisessä 72 eri haittaa sisältävässä Harms Checklist-mittarissa (Browne ym. 2016; Langham ym. 2016; Li ym. 2016). Nämä rahapelihaittoja koskevat kysymykset kysyttiin vain verkko- ja postikyselyyn vastanneilta.

Tarkasteltaessa ongelmallisen pelaamisen yleisyyttä läheisnäkökulmasta, kyseessä on vastaajan oma näkemys läheisensä rahapelaamisesta. Jo vuosia käytössä olleissa kysymyksissä tarkastelun aikajännettä ei ole määritelty, joten ne vastaukset heijastelevat enemmänkin koko elämänmittaista aikajännettä. Vuonna 2023 lomakkeeseen lisättiin kuitenkin tarkentava kysymys, jolla arvioidaan tilannetta 12 viime kuukauden ajalta. Ongelman yleisyysluvut läheisnäkökulmasta eivät ole vertailukelpoisia 12 kuukauden aikajänteellä arvioituun esiintyvyyteen ja/tai vastaajan oman peliongelman yleisyyteen (PGSI).

Läheisen henkilön, joko perheenjäsenen tai muutoin pelaajalle läheisen henkilön, kokeemat haitat ovat usein samantyyppisiä kuin pelaajaan itsensä kokeemat haitat (Li ym. 2016).

Rahapelaamiseen liittyviä asenteita tarkasteltiin Attitudes Towards Gambling Scale -mittarilla (ATGS-8; Orford ym. 2009; Wardle ym. 2011). Väittämien vastausasteikko oli 1–5 (1 = täysin samaa mieltä, 5 = täysin eri mieltä). Summapisteitä varten puolet väittämistä käännettiin (taulukko 43; väittämät 1, 4, 6 ja 7). Pisteiden pohjalta laskettiin summapisteet, joiden mahdollinen minimi oli kahdeksan pistettä ja maksimi 40 pistettä. Summapisteet laskettiin vain henkilöille, jotka olivat vastanneet jokaiseen kahdeksaan kysymykseen. Puuttuvia arvoja ei korvattu. Näin ollen vastaukset jäivät puuttumaan 648 henkilöltä vuonna 2011, 259 henkilöltä vuonna 2015 ja 275 henkilöltä vuonna 2019 ja 224 henkilöltä vuonna 2023. Summapisteiden perusteella kielteisen ja myönteisen suhtautumisen raja-arvo oli keskipiste eli 24: alle 24 pistettä kuvaa kielteistä asennetta, 24 pistettä neutraalia asennetta ja yli 24 pistettä myönteistä asennetta (Wardle ym. 2011). ATGS-8-mittari on osoittautunut sisäisesti johdonmukaiseksi suomalaisissa tutkimuksissa: alfa-arvo on 0,71–0,73 (Salonen, Castrén, Raisamo ym. 2014; Salonen, Alho & Castrén 2017).

Lisäksi yksittäisten mielipidekysymysten avulla on pyritty kartoittamaan ja seuraamaan ajankohtaisia aiheita. Tämän takia osa yksittäisistä mielipidekysymyksistä on kysytty kaikkina tutkimusvuosina ja osa vain tiettyinä vuosina. Keskeisimmät kysymykset on pyritty pitämään jokseenkin samoina tiedonkeruusta toiseen.

Tutkimuslomakkeessa tiedusteltiin myös vastaajan hyvinvointiin ja elämäntapoihin liittyviä kysymyksiä, joita ei ole raportoitu tässä tilastoraportissa. Psykkistä kuormittuneisuutta mitattiin viisi kysymystä sisältävällä Mental Health Inventory -mittarilla (MHI-5; Berwick ym. 1991). MHI-5 mittaa hermostuneisuutta, alakuloisuutta ja surumielisyyttä sekä rauhallisuutta ja onnellisuutta. Vastaajan yksinäisyyttä mitattiin yksittäisellä kysymyksellä. Alkoholinkulutusta mitattiin kolme kysymystä sisältävällä Alcohol Use Disorders Identification Test -mittarilla (AUDIT-C; Seppä 2010). AUDIT-C mittaa juomisen useutta, kertamääriä ja sitä, kuinka usein juo runsaasti eli kuusi tai useampia annoksia kerralla. Digipelaamisen ongelmallisuutta tiedusteltiin käyttämällä seitsemän kysymyksen Gaming Addiction Scale -mittaria (GAS-7, Lemmens ym. 2009) ja sen suomenkielistä versiota (Männikkö ym. 2015). Kyseinen mittari perustuu DSM-tautiluokituksen riippuvuuskeriteeristöön. GAS mittaa riippuvuuden ulottuvuuksia: kärsimättömyyttä, toleranssia, mielialan muuttumista, uusiutumista, vieroitusoireita, konflikteja ja digipelaamisen aiheuttamia ongelmia. Vastaajan omaa näkemystä digipelaamisen ongelmallisuudesta tarkasteltiin vuosina 2011, 2015, 2019 ja 2023 myös yksittäisellä kysymyksellä.

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Suomalaisten rahapelaaminen -väestötutkimuksen toteuttamista on ohjannut ajallisen vertailukelpoisuuden säilyttäminen ja keskeisten indikaattorien osalta muutosten tarkastelu ajassa. Keskeiset indikaattorit liittyvät rahapelaamiseen (pelityypit, rahapelaamisen useus jne.), rahapeliongelman yleisyyteen sekä rahapelaamiseen liittyviin mielipiteisiin. Toisaalta tutkimuksen avulla pyritään myös seuraamaan ja kartoittamaan ajankohtaisia tutkimusteemoja sekä pysymään mukana rahapelitarjonnan, pelaamisen tapojen ja toimintaympäristöjen kehityksessä sekä myös tutkimusmenetelmien kehityksessä. Kysymysten muotoiluun on kuitenkin tehty parannuksia ja niitä on ajanmukaistettu muun muassa rahapelitarjonnan ja havaittujen haasteiden mukaan.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1: Rahapelaamisen yleisyys 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Liitetaulukko 2: Pelannut päivittäin tai useita kertoja viikossa 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Liitetaulukko 3: Pelannut kerran viikossa 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Liitetaulukko 4: Pelannut 1–3 kertaa kuukaudessa 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Liitetaulukko 5: Pelannut harvemmin kuin kuukausittain 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Liitetaulukko 6: Pelannut vähintään neljää eri pelityyppiä 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Liitetaulukko 7: Pelannut internetissä 12 viime kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Liitetaulukko 8: Pelannut seuraavia yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavia rahapelejä, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista sukupuolittain ja ikäryhmittäin vuonna 2023 (%)

Liitetaulukko 9: Pelannut seuraavia yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavia rahapelejä 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Liitetaulukko 10: Pelannut seuraavia yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tarjottavia rahapelityyppejä, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista sukupuolittain ja ikäryhmittäin vuonna 2023 (%)

Liitetaulukko 11: Pelannut vähintään yhtä yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tarjottavaa nettirahapeliä (sis. Paf tai muu operaattori, ei yksityinen eikä Pafin pelejä laivalla) 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Liitetaulukko 12: Pelannut seuraavia yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tarjottavia rahapelejä 12 viime kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Liitetaulukko 13: Yleisimmät 15–17-vuotiaiden pelaamat rahapelityypit, osuus 15–17-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Liitetaulukko 14: Rahapelaajien yhden viikon aikana rahapelaamiseen tavallisesti käyttämä rahamäärä (€) rahapelaamisen useuden mukaan vuonna 2019 ja 2023

Liitetaulukko 15: Kuukausittain rahapelaamiseen käytetyt rahamäärät (€) 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista rahapelaajista vuonna 2023 (%)

Liitetaulukko 16: Kuinka suuri osa rahapelikulutuksesta tuli Veikkauksen rahapeleistä (kaikki pelaajat / internetpelaajat / yksinoikeusjärjestelmän ulkopuoliseen rahapelaamiseen rahaa käyttäneet) (%)

Liitetaulukko 17: Pääasiallinen syy pelata rahapelejä, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 sukupuolittain (%)

Liitetaulukko 18: Vähintään yhden tai kahden rahapelihaitan (SGHS-10 ja SGHS-18)* kokeminen, osuus 15–74-vuotiaista verkko- ja postikyselyn vastaajista vuonna 2023 (%)

Liitetaulukko 19: Oman rahapelaamisen aiheuttamat haitat vastaajille, osuus 15–74-vuotiaista verkko- ja postikyselyn vastaajista vuonna 2023 (%)

Liitetaulukko 20: Rahapeliongelmiin yleisyys vuosina 2011–2023, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista (PGSI-mittarin alkuperäinen pisteytystapa, %)

Liitetaulukko 21: Rahapeliongelmiin yleisyys, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011–2023 (PGSI-mittarin uudistettu pisteytystapa, %)

Liitetaulukko 22: Rahapeliongelmiin yleisyys vuosina 2011–2023, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista (PGSI-dikotomiat, %)

Liitetaulukko 23: Pelannut vähintään alhaisen riskin tasolla 12 viime kuukauden aikana (PGSI \geq 1 pistettä), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011–2023 (%)

Liitetaulukko 24: Pelannut vähintään kohtalaisen riskin tasolla 12 viime kuukauden aikana (PGSI \geq 3 pistettä), osuus 15 – 74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011 – 2023 (%)

Liitetaulukko 25: Pelannut vähintään ongelmatasolla 12 viime kuukauden aikana ongelmallisella tasolla (PGSI \geq 5 pistettä), osuus 15 – 74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011 – 2023 (%)

Liitetaulukko 26: Pelannut vähintään ongelmatasolla 12 viime kuukauden aikana (PGSI \geq 8 pistettä), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011 – 2023 (%)

Liitetaulukko 27: Pelannut ilman ongelmia (PGSI = 0) 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011–2023 (%)

Liitetaulukko 28: Rahapeliongelmiin yleisyys pelaamiseen osallistumisen mukaan 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

Liitetaulukko 29: Rahapeliongelmiin yleisyys yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavia eri pelityyppejä pelanneilla 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023

Liitetaulukko 30: Rahapeliongelmiin yleisyys Veikkauksen ja yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia nettirahapelejä pelanneilla, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

Liitetaulukko 31: Koetut ihmissuhteisiin liittyvät hyödyt ja haitat rahapelaamisesta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

Liitetaulukko 32: Koetut terveyteen liittyvät hyödyt ja haitat rahapelaamisesta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

Liitetaulukko 33: Koetut taloudelliset hyödyt ja haitat rahapelaamisesta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

Liitetaulukko 34: Vähintään yhdellä läheisellä ollut ongelmallista rahapelaamista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Liitetaulukko 35: Vähintään yhdellä perheenjäsenellä ollut ongelmallista rahapelaamista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Liitetaulukko 36: Vähintään yhdellä ystävällä ollut ongelmallista rahapelaamista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Liitetaulukko 37: Niiden 15–74-vuotiaiden vastaajien osuus vuosina 2007–2023 (%), joiden läheisillä on ollut ongelmallista rahapelaamista ja pelaajan suhde vastaajaan

Liitetaulukko 38: Läheisen rahapeliongelman aiheuttamat haitat vastaajalle, osuus kaikista vastaajista vuosina 2015–2023 (%)

Liitetaulukko 39: Asenteet rahapelaamista kohtaan (ATGS-8), osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011–2023 (%)

Liitetaulukko 40: Rahapelaamiseen liittyvät asenteet (ATGS-8), vastaajien summapisteyden keskiarvot, keskihajonnat, mediaanit sekä ala- ja yläkvartiilit vuosina 2011–2023

Liitetaulukko 41: Mielipiteet tärkeimmistä rahapelitoiminnan ohjaamisen, valvonnan ja sääntelyn tavoitteista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuonna 2023 (%)

Liitetaulukko 42: Vastaajien mielipide siitä, onko yksinoikeusjärjestelmä hyvä tapa rajoittaa rahapelaamisen haittoja, osuus samaa mieltä olevista 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Liitetaulukko 43: Vastaajien mielipide siitä, onko rahapelien ongelmapelelaaminen vakava ongelma Suomessa, osuudet samaa mieltä olevista 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

Liitetaulukko 44: Mielipiteet rahapeliautomaattien sijoittamisesta erillisin pelisaleihin, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2015–2023 (%)

Liitetaulukko 45: Mielipiteet rahapeliyhtiö Veikkauksen mainonnasta Suomessa, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista, jotka ovat tyytyväisiä tämänhetkiseen mainontaan vuosina 2019–2023 (%)

Liitetaulukko 46: Mielipiteet yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten rahapeliyhtiöiden mainonnasta Suomessa, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista, jotka ovat tyytyväisiä tämänhetkiseen mainontaan vuosina 2019–2023 (%)

Liitetaulukko 1. Rahapelaamisen yleisyys 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	73,2	77,9	80,0	78,4	69,9	<0,001	<0,001
Sukupuoli							
Nainen	67,2	72,9	75,1	74,5	65,1	0,129	<0,001
Mies	79,4	83,0	85,0	82,2	74,7	<0,001	<0,001
Ikäryhmä							
15–17 vuotta	65,8	47,0	37,4	40,8	36,5	<0,001	0,364
18–29 vuotta	71,2	78,2	81,4	77,6	62,7	<0,001	<0,001
30–44 vuotta	78,6	82,2	83,7	84,2	72,8	<0,001	<0,001
45–59 vuotta	75,5	82,1	82,8	80,6	76,2	0,670	0,009
60–74 vuotta	68,6	73,7	79,3	77,8	71,5	0,109	<0,001
Tuloluokat							
Alin	67,9	71,2	72,8	70,6	62,1	0,001	<0,001
Keskimmäinen	79,0	82,4	84,6	83,3	75,1	0,013	<0,001
Ylin	79,5	83,6	85,0	83,0	75,2	0,010	<0,001
Ei tietoa	64,3	70,4	69,2	68,8	64,2	0,959	0,201

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen.

Liitetaulukko 2. Pelannut päivittäin tai useita kertoja viikossa 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	10,9	9,5	8,9	7,0	6,4	<0,001	0,266
Sukupuoli							
Nainen	6,2	4,6	5,2	3,1	3,1	<0,001	0,962
Mies	15,7	14,4	12,6	10,9	9,8	<0,001	0,183
Ikäryhmä							
15–17 vuotta	13,8	8,6
18–29 vuotta	11,9	8,3	7,7	3,0	3,3	<0,001	0,653
30–44 vuotta	11,1	8,5	6,3	6,9	4,2	<0,001	0,004
45–59 vuotta	12,0	11,5	9,3	8,5	10,0	0,113	0,202
60–74 vuotta	7,9	9,4	12,8	9,0	8,1	0,881	0,376
Tuloluokat							
Alin	10,0	8,1	8,7	6,4	6,2	<0,001	0,792
Keskimmäinen	11,9	9,8	10,1	7,4	7,5	<0,001	0,941
Ylin	12,5	11,6	8,0	7,6	6,4	<0,001	0,245
Ei tietoa	8,6	7,7	7,6	5,6	4,4	0,002	0,470

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen.

Liitetaulukko 3. Pelannut kerran viikossa 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	29,7	26,2	25,1	22,2	18,3	<0,001	<0,001
Sukupuoli							
Nainen	25,1	20,7	20,7	17,2	13,5	<0,001	<0,001
Mies	34,4	31,6	29,5	27,1	23,0	<0,001	<0,001
Ikäryhmä							
15–17 vuotta	16,7	10,6	4,1	2,1	1,8	<0,001	0,836
18–29 vuotta	21,3	15,4	14,9	10,1	6,5	<0,001	0,005
30–44 vuotta	27,4	22,7	21,4	17,0	13,7	<0,001	0,026
45–59 vuotta	34,8	32,0	29,9	26,9	21,7	<0,001	0,003
60–74 vuotta	36,2	35,0	34,1	33,1	29,1	<0,001	0,026
Tuloluokat							
Alin	27,3	23,0	19,3	17,6	14,6	<0,001	0,023
Keskimmäinen	31,2	29,5	29,1	24,4	20,1	<0,001	0,003
Ylin	33,1	27,9	26,7	24,7	19,7	<0,001	0,002
Ei tietoa	26,8	20,9	26,1	21,1	21,0	0,013	0,958

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.

Liitetaulukko 4. Pelannut 1–3 kertaa kuukaudessa 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	18,1	20,7	22,7	18,1	14,5	<0,001	<0,001
Sukupuoli							
Nainen	17,3	19,1	18,5	16,6	12,7	<0,001	<0,001
Mies	18,9	22,4	26,8	19,7	16,2	0,015	0,001
Ikäryhmä							
15–17 vuotta	20,9	8,1	12,2	3,0	5,9	<0,001	0,151
18–29 vuotta	22,2	29,8	29,9	20,7	13,9	<0,001	<0,001
30–44 vuotta	23,0	23,7	26,9	21,9	15,7	<0,001	<0,001
45–59 vuotta	14,8	18,1	21,7	19,1	17,3	0,086	0,250
60–74 vuotta	12,7	14,8	16,2	14,8	12,6	0,948	0,109
Tuloluokat							
Alin	16,9	18,9	20,3	13,6	12,3	<0,001	0,278
Keskimmäinen	20,7	21,7	23,3	21,1	15,8	<0,001	<0,001
Ylin	19,5	21,9	25,5	20,0	15,7	0,012	0,004
Ei tietoa	14,2	20,2	17,3	15,5	14,0	0,909	0,580

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.

Liitetaulukko 5. Pelannut harvemmin kuin kuukausittain 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	14,4	21,5	23,3	31,1	30,7	<0,001	0,689
Sukupuoli							
Nainen	18,5	28,5	30,6	37,6	35,7	<0,001	0,171
Mies	10,2	14,5	16,0	24,5	25,7	<0,001	0,356
Ikäryhmä							
15–17 vuotta	14,0	19,7	19,9	33,7	28,3	<0,001	0,229
18–29 vuotta	15,8	24,8	28,9	43,8	39,0	<0,001	0,045
30–44 vuotta	17,0	27,1	29,0	38,4	39,2	<0,001	0,685
45–59 vuotta	13,7	20,5	21,8	26,1	27,1	<0,001	0,596
60–74 vuotta	11,5	14,2	16,2	20,9	21,7	<0,001	0,632
Tuloluokat							
Alin	13,7	21,2	24,4	33,0	29,0	<0,001	0,017
Keskimmäinen	15,2	21,3	22,1	30,4	31,7	<0,001	0,430
Ylin	14,1	22,1	24,7	30,8	33,4	<0,001	0,153
Ei tietoa	14,5	21,3	18,2	26,6	24,8	<0,001	0,585

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.

Liitetaulukko 6. Pelannut vähintään neljää eri pelityyppiä 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	18,9	15,9	21,5	20,7	12,8	<0,001	<0,001
Sukupuoli							
Nainen	10,1	7,9	12,7	12,7	7,1	<0,001	<0,001
Mies	27,7	23,9	30,5	28,7	18,5	<0,001	<0,001
Ikäryhmä							
15–17 vuotta	12,5	7,3	7,1	4,8	4,1	<0,001	0,735
18–29 vuotta	29,7	24,4	33,8	29,4	15,1	<0,001	<0,001
30–44 vuotta	22,3	18,5	29,6	29,5	17,7	0,004	<0,001
45–59 vuotta	16,3	14,8	18,3	20,2	14,3	0,167	<0,001
60–74 vuotta	10,4	8,5	10,9	10,6	7,2	0,005	0,002
Tuloluokat							
Alin	15,3	13,9	17,7	14,6	11,0	<0,001	0,003
Keskimmäinen	22,3	18,2	24,6	24,3	12,9	<0,001	<0,001
Ylin	25,1	18,2	23,8	24,5	15,1	<0,001	<0,001
Ei tietoa	11,0	9,9	14,4	14,6	11,3	0,865	0,190

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.

Liitetaulukko 7. Pelannut internetissä 12 viime kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	9,2	19,5	23,6	36,6	44,1	<0,001	<0,001
Sukupuoli							
Nainen	6,0	13,4	17,1	27,2	35,8	<0,001	<0,001
Mies	12,4	25,6	30,1	46,0	52,4	<0,001	<0,001
Ikäryhmä							
15–17 vuotta	2,9	4,8	4,2	4,0	6,5	0,083	0,275
18–29 vuotta	13,5	26,0	30,7	41,4	35,0	<0,001	0,006
30–44 vuotta	13,1	27,7	33,4	48,9	47,8	<0,001	0,589
45–59 vuotta	9,0	18,9	23,2	40,8	55,4	<0,001	<0,001
60–74 vuotta	3,0	8,4	12,9	24,1	42,5	<0,001	<0,001
Tuloluokat							
Alin	6,5	14,9	17,2	22,8	34,0	<0,001	<0,001
Keskimmäinen	10,4	22,3	26,1	42,6	49,4	<0,001	<0,001
Ylin	14,9	25,0	29,5	47,6	52,5	<0,001	0,014
Ei tietoa	4,2	11,6	14,8	24,6	36,3	<0,001	0,001

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.

Liitetaulukko 8. Pelannut seuraavia yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavia rahapelejä, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista sukupuolittain ja ikäryhmittäin vuonna 2023 (%)

	Kaikki	Nainen	Mies	p	15–17 vuotta	18–29 vuotta	30–44 vuotta	45–59 vuotta	60–74 vuotta	p
Vähintään yhtä Veikkauksen rahapeliä	67,8	64,0	71,5	<0,001	28,5	57,4	70,7	75,1	71,3	<0,001
Viikoittaiset lottopelit ja/tai Jokeri	51,9	46,2	57,6	<0,001	2,3	29,3	52,7	63,5	62,8	<0,001
Arpapelit	39,9	43,4	36,4	<0,001	25,5	40,3	47,0	44,0	32,2	<0,001
Raha-automaattipelit muualla kuin kasinolla	18,0	11,2	24,8	<0,001	5,3	26,0	22,6	18,1	11,1	<0,001
Päivittäiset arvontapelit ¹	16,7	14,2	19,3	<0,001	..	9,1	16,3	22,4	19,2	<0,001
Vedonlyönti ² / vakio- tai moniveikkaus	10,5	2,9	18,2	<0,001	2,3	11,9	12,9	12,4	7,3	<0,001
Rahapelit Helsingin tai Tampereen kasinolla	1,4	0,4	2,4	<0,001	..	3,4	1,6	1,1	0,3	<0,001
Pöytäpelit (sis. pokeri) pelipisteissä tai netissä	2,0	0,7	3,2	<0,001	1,2	2,2	2,4	2,8	0,8	<0,001
Hevospelejä	3,9	2,8	5,1	<0,001	2,3	3,1	3,0	5,1	4,6	0,005

Pelityyppjä kysyty eri vuosina eri tavoilla ja luokittelua on pyritty yhtenäistämään vuosivertailua varten.; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettyväksi tai se on salassapitosäännön alainen. ¹ Sisältää Veikkauksen nopeat päivittäiset nettiarvontapelit ja muut päivittäiset arvontapelit kuten Keno. ² Sisältää vedonlyönnin ja vakio- tai moniveikkauksen.

Liitetaulukko 9. Pelannut seuraavia yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavia rahapelejä 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Vähintään yhtä Veikkauksen rahapeliä	73,2	77,6	79,4	77,9	67,8	<0,001	<0,001
Vain Veikkauksen pelejä	68,8	73,6	65,8	62,8	55,8	<0,001	<0,001
Viikoittaisia lottopelejä tai jokeria	63,4	68,2	69,1	63,6	51,9	<0,001	<0,001
Päivittäisiä arvontapelejä	16,6	17,7	23,8	22,7	16,7	0,903	<0,001
Arpapelejä	35,3	34,3	43,0	47,2	39,9	<0,001	<0,001
Vedonlyöntiä	15,1	12,2	14,9	13,5	10,5	<0,001	<0,001
Rahapelit kasinolla*	2,6	2,2	1,5	1,7	0,8 *	<0,001	<0,001
Rahapelit Tampereen kasinolla	-	-	-	-	0,8	-	-
Rahapeliautomaateilla muualla kuin kasinolla	36,3	33,0	29,8	30,6	18,0	<0,001	<0,001
Pöytäpelit (sis.pokeri) pelipisteissä tai netissä	8,5	7,3	8,1	4,1	2,0	<0,001	<0,001
Hevospelejä	5,5	5,5	5,3	4,8	3,9	<0,001	0,042

Pelityyppejä kysytty eri vuosina eri tavoilla ja luokittelua on pyritty yhtenäistämään vuosivertailua varten. *Ei sisällä Tampereen kasinoa. Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä; - ei yhtään havaintoa.

Liitetaulukko 10. Pelannut seuraavia yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tarjottavia rahapelityyppejä, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista sukupuolittain ja ikäryhmittäin vuonna 2023 (%)

	Kaikki	Nainen	Mies	p	15–17 vuotta	18–29 vuotta	30–44 vuotta	45–59 vuotta	60–74 vuotta	p
Vähintään yhtä yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolista rahapeliä	15,4	8,7	22,1	<0,001	20,9	29,2	21,4	12,2	3,7	<0,001
Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuoliset nettirahapelit (sis. Paf ja muu operaattori)	7,0	2,4	11,5	<0,001	4,7	15,0	9,8	5,4	1,3	<0,001
Pafin nettirahapelit	2,7	1,2	4,2	<0,001	..	4,5	4,0	2,7	0,7	<0,001
Ulkomaisen tarjoajan nettirahapelit	5,6	1,6	9,7	<0,001	4,0	13,4	8,1	3,5	0,7	<0,001
Pafin tai ulkomaisen tarjoajan pelit pelipisteissä tai pelisaleissa	0,8	0,4	1,2	<0,001	..	1,5	1,2	0,4	0,3	0,002
Pafin laivalla tarjottavat pelit	8,2	6,1	10,3	<0,001	9,2	15,3	11,7	7,0	1,8	<0,001
Yksityinen vedonlyönti tai korttipelit	4,2	0,7	7,6	<0,001	13,6	7,2	5,7	2,5	0,8	<0,001

.. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen.

Liitetaulukko 11. Pelannut vähintään yhtä yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tarjottavaa nettirahapeliä (sis. Paf tai muu operaattori, ei yksityinen eikä Pafin pelejä laivalla) 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	4,4	4,1	5,1	6,2	7,0	<0,001	0,147
Sukupuoli							
Nainen	1,3	1,0	2,0	2,2	2,4	0,008	0,613
Mies	7,4	7,2	8,3	10,3	11,5	<0,001	0,169
Ikäryhmä							
15–17 vuotta	4,7	2,6	4,7	0,981	0,271
18–29 vuotta	11,4	9,8	11,4	16,3	15,0	0,025	0,456
30–44 vuotta	4,9	5,6	7,8	9,4	9,8	<0,001	0,769
45–59 vuotta	1,7	2,1	3,0	2,9	5,4	<0,001	0,003
60–74 vuotta	0,7	..	1,1	0,7	1,3	0,195	0,115
Tuloluokat							
Alin	4,1	3,4	4,2	5,1	7,2	<0,001	0,017
Keskimmäinen	4,7	4,8	4,7	7,2	6,4	0,045	0,407
Ylin	6,3	4,9	7,0	7,5	7,9	0,133	0,720
Ei tietoa	2,0	2,3	3,1	..	5,0	0,002	..

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen.

Liitetaulukko 12. Pelannut seuraavia yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tarjottavia rahapelejä 12 viime kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Yksityistä vedonlyöntiä tai korttipeliä rahapölköksiin	6,0	5,6	4,5	4,2	4,2	<0,001	0,861
Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuoliset nettirahapelit (sis. Paf tai muu operaattori)	4,4	4,1	5,1	6,2	7,0	<0,001	0,147
• Pafin nettirahapelit	2,4	2,5	2,8	1,8	2,7	0,370	0,005
• Ulkomaisen tarjoajan nettirahapelit	2,9	2,4	3,3	5,4	5,6	<0,001	0,587
Pafin tai ulkomaisen tarjoajan pelit pelipölkössä tai pelialissa	0,9	0,8	..	0,545
Pafin laivalla tarjottavat pelit	11,0	11,0	8,2	..	<0,001

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen. Pafin laivapeliä pelaaminen on vähentynyt myös vuodesta 2015 vuoteen 2019 (p-arvo <0,001).

Liitetaulukko 13. Yleisimmät 15–17-vuotiaiden pelaamat rahapelityypit, osuus 15–17-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Veikkauksen arpapelit	31,4	19,8	15,7	31,3	25,5	0,164	0,185
Yksityinen vedonlyönti tai korttipeli	17,1	16,3	8,3	8,4	13,6	0,302	0,094
Pafin laivapelit	-	-	19,2	13,1	9,2	-	0,186
Veikkauksen raha-automaattipelit	58,2	38,2	18,8	11,6	5,3	<0,001	0,015
Veikkauksen vedonlyönti	19,0	7,5	9,8	3,6	2,3	<0,001	0,417
Veikkauksen viikoittaiset lottopelit	18,1	7,5	7,7	..	2,3	<0,001	..

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen; - ei yhtään havaintoa.

Liitetaulukko 14. Rahapelaajien yhden viikon aikana rahapelaamiseen tavallisesti käyttämä rahamäärä (€) rahapelaamisen useuden mukaan vuonna 2019 ja 2023

	2019			2023		
	n	Keskiarvo	95 % luottamusväli	n	Keskiarvo	95 % luottamusväli
12 viime kuukauden aikana pelanneet	3 122	10,33	7,85–12,80	4 075	12,18	9,95–15,09
Naiset	1 459	4,47	3,62–5,74	1 994	5,04	4,32–5,87
Miehet	1 663	15,60	11,25–21,09	2 081	18,32	13,91–24,44
Rahapelaamisen useus						
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	291	61,37	34,92–87,81	392	72,72	49,13–106,82
Kerran viikossa	943	10,47	9,13–11,81	1 152	13,12	11,49–15,17
1–3 kertaa kuukaudessa	713	6,10	4,53–7,66	823	6,99	5,88–8,26
Harvemmin	1 175	1,17	0,80–1,55	1 708	1,37	1,05–1,96

Frekvenssit ovat painottamattomasta aineistosta.

Liitetaulukko 15. Kuukausittain rahapelaamiseen käytetyt rahamäärät (€) 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista rahapelaajista vuonna 2023 (%)

	≤ 4,00 €	4,01–20,00 €	> 20,00 €	Ei tietoa	p
Kaikki	37,3	30,7	29,3	2,7	
Sukupuoli					<0,001
Nainen	48,5	30,2	18,0	3,3	
Mies	27,5	31,1	39,2	2,2	
Ikäryhmä					<0,001
15–17 vuotta	77,4	12,8	
18–29 vuotta	56,8	20,8	21,1	1,3	
30–44 vuotta	46,3	33,1	20,2	0,4	
45–59 vuotta	30,4	35,3	32,8	1,5	
60–74 vuotta	21,9	31,8	40,4	5,9	
Tuloluokat					<0,001
Alin	42,0	25,6	27,6	4,8	
Keskimmäinen	37,4	32,2	29,2	1,2	
Ylin	34,2	34,5	30,7	0,6	
Ei tietoa	32,5	27,9	30,3	9,3	

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen. Luokkien rajoina on käytetty kulutuksen tertiilejä pyöristettynä lähimpään kokonaislukuun (€).

Liitetaulukko 16. Kuinka suuri osa rahapelikulutuksesta tuli Veikkauksen rahapeleistä (kaikki pelaajat / internetpelaajat / yksinoikeusjärjestelmän ulkopuoliseen rahapelaamiseen rahaa käyttäneet) (%)

	2019	95 % luottamusväli	2023	95 % luottamusväli	p 2019 vs. 2023
Kaikki pelaajat					
Veikkauksen pelit	62,2	53,7–73,3	66,4	54,9–82,4	0,633
Veikkauksen ulkopuoliset pelit	37,8	26,7–46,3	33,6	17,6–45,1	
Nettipelaajat					
Veikkauksen pelit	52,0	41,8–65,0	63,9	52,0–81,6	0,234
Veikkauksen ulkopuoliset pelit	48,0	35,0–58,2	36,1	18,4–48,0	
Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia pelejä pelanneet (sis. Paf, ulkomaiset, yksityinen)					
Veikkauksen pelit	37,3	25,8–52,2	40,6	23,7–71,3	0,827
Veikkauksen ulkopuoliset pelit	62,7	47,8–74,2	59,4	28,7–76,3	
Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuoliset pelit internetissä (sis. Paf ja ulkomainen operaattori)					
Veikkauksen nettipelit	26,5	14,3–46,5	35,0	16,3–66,2	0,619
Veikkauksen ulkopuoliset nettipelit	73,5	53,5–85,7	65,0	33,8–83,7	

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu t-testillä.

Liitetaulukko 17. Pääasiallinen syy pelata rahapelejä, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 sukupuolittain (%)

	Kaikki		Naiset		Miehet		p
	n	%	n	%	n	%	
Pelasit jännityksen, mielihyvän tai hauskuuden takia	1042	26,0	485	24,3	557	27,4	0,019
Pelasit voittaaksesi rahaa	2307	53,4	1119	52,8	1188	53,9	0,484
Pelasit kehittääksesi taitojasi, kilpaillaksesi tai haastaaksesi itsesi tai koska se sai sinut tuntemaan, että olet hyvä tai taitava	32	0,8	5	0,3	27	1,3	<0,001
Pelasit seurustellaksesi muiden kanssa	124	3,4	52	2,8	72	3,9	0,049
Pelasit tukeaksesi hyvää tarkoitusta	152	3,3	89	3,9	63	2,7	0,025
Pelasit paetaksesi, rentoutuaksesi tai lievittääksesi stressiä	42	1,1	19	1,0	23	1,1	0,648
Jokin muu syy	359	9,2	215	11,4	144	7,2	<0,001
Puuttuva / EOS	146	3,0	88	3,6	58	2,5	0,039

Tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.

Liitetaulukko 18. Vähintään yhden tai kahden rahapelihaitan (SGHS-10 ja SGHS-18)* kokeminen, osuus 15–74-vuotiaista verkko- ja postikyselyn vastaajista vuonna 2023 (%)

	Vähintään yksi rahapelihaitta		Vähintään kaksi haittaa	
	%	n	%	n
Kaikki	9,8	465	4,5	205
Sukupuoli				
Nainen	5,9	161	2,3	64
Mies	13,6	304	6,6	141
	<0,001		<0,001	
Ikäryhmä				
15–17 vuotta	5,4	8	2,1	..
18–29 vuotta	14,4	95	8,2	53
30–44 vuotta	13,1	145	6,4	72
45–59 vuotta	9,5	124	3,6	46
60–74 vuotta	4,8	93	1,6	31
	<0,001		<0,001	
Tuloluokat				
Alin	10,9	151	5,9	80
Keskimmäinen	8,6	134	4,1	59
Ylin	9,9	145	3,8	54
Ei tietoa	7,9	35	2,7	12
	0,074		0,004	

Vastaajaryhmittäisten erojen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu.; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen. *Rahapelihaittojen tarkastelu perustuu kahden rahapelihaittamittarin kysymyksiin (SGHS-10, SGHS-18). Huom! Kysymykset kysytyt ainoastaan verkko- ja postikyselyyn (n = 5 349) vastanneilta.

Liitetaulukko 19. Oman rahapelaamisen aiheuttamat haitat vastaajille, osuus 15–74-vuotiaista verkko- ja postikyselyn vastaajista vuonna 2023 (%)

	Kaikki		Naiset		Miehet		p
	n	%	n	%	n	%	
Taloudelliset haitat							
Vähintään yksi taloudellinen haitta	284	6,0	88	3,2	196	8,9	<0,001
Viikoittainen käyttörahasi määrä väheni ^{1,2}	180	3,8	62	2,2	118	5,4	<0,001
Käytit säästöjäsi ^{1,2}	80	1,8	14	0,5	66	3,1	<0,001
Käytit vähemmän rahaa vapaa-ajan toimintaan, kuten ravintolassa syömiseen, elokuvissa käyntiin tai muuhun harrastamiseen ^{1,2}	110	2,4	38	1,5	72	3,3	<0,001
Nostit luottokorttisi käyttörajan, otit lainan tai pikavipin ¹	22	0,5	5	0,2	17	0,9	<0,001
Myyt henkilökohtaista omaisuuttasi ¹	16	0,4	12	0,6	..
Muu taloudellinen haitta	37	0,8	11	0,4	26	1,2	0,008

.. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen.; ¹SGHS-10, 10-item Short Gambling Harm Screen;

²SGHS-18, 18-item Short Gambling Harm Screen. Huom! Kysymykset kysytyt ainoastaan verkko- ja postikyselyyn (n = 5 349) vastanneilta.

Liitetaulukko 19. Oman rahapelaamisen aiheuttamat haitat vastaajille, osuus 15–74-vuotiaista verkko- ja postikyselyn vastaajista vuonna 2023 (%) (taulukko jatkuu edeltävältä sivulta)

	Kaikki		Naiset		Miehet		p
	n	%	n	%	n	%	
Työhön ja opiskeluun liittyvät haitat							
Vähintään yksi työ- tai opiskeluhaitta	66	1,6	14	0,6	52	2,6	<0,001
Suoriutumisesi töissä tai opinnoissa oli alentunut (esim. väsymyksen tai keskittymiskyvyn puutteen takia) ²	30	0,7	5	0,2	25	1,3	<0,001
Käytit työ- ja opiskeluaikaasi rahapelaamiseen ²	51	1,3	9	0,4	42	2,2	<0,001
Käytit työpaikkasi tai oppilaitoksesi varoja tai välineitä rahapelaamiseen ²
Muu työ- tai opiskeluhaitta
Terveyshaitat							
Vähintään yksi terveyshaitta	88	2,0	24	0,9	64	3,1	<0,001
Unen puute rahapelaamisesta johtuen ²	40	0,9	9	0,3	31	1,5	<0,001
Tupakka- tai nikotiinituotteiden käyttösi lisääntyi ²	34	0,8	7	0,3	27	1,4	<0,001
Masentuneisuuden lisääntyminen ²	55	1,3	14	0,6	41	2,0	<0,001
Muu terveyshaitta	14	0,3	11	0,5	..
Tunnetason haitat							
Vähintään yksi tunnetason haitta	297	6,3	111	4,0	186	8,5	<0,001
Olit ahdistunut rahapelaamisestasi ¹	55	1,3	15	0,6	40	2,0	<0,001
Häpesit rahapelaamistasi ^{1,2}	76	1,7	26	1,0	50	2,5	<0,001
Kaduit rahapelaamistasi ^{1,2}	181	4,0	61	2,3	120	5,7	<0,001
Tunsit epäonnistuneesi ^{1,2}	115	2,4	35	1,2	80	3,6	<0,001
Muu tunnetason haitta	34	0,7	16	0,6	18	0,8	0,343
Ihmissuhdehaitat							
Vähintään yksi ihmissuhdehaitta	72	1,6	20	0,8	52	2,4	<0,001
Vietit vähemmän aikaa läheisesi kanssa ^{1,2}	45	1,0	14	0,5	31	1,4	0,001
Osallistuit vähemmän sosiaalisiin tapahtumiin (ei tarkoiteta rahapelaamiseen liittyviä tapahtumia) ²	40	0,9	7	0,3	33	1,6	<0,001
Koit enemmän jännitteitä ihmissuhteissasi (epäilyä, valehtelua, kaunaa jne.) ²	32	0,8	7	0,3	25	1,2	<0,001
Muu ihmissuhdehaitta	10	0,2	5	0,2	5	0,2	0,621
Muut haitat							
Vähintään yksi muu haitta	47	1,1	11	0,4	36	1,7	<0,001
Koiv olevasi hylkiö yhteisössäsi ²	23	0,5	19	0,9	..
Osallistuit vähemmän yhteisösi toimintaan ²	23	0,6	5	0,2	18	1,0	<0,001
Annoit katteettomia lupauksia velkojesi takaisinmaksusta ²	18	0,4	14	0,7	..
Muu rahapelaamiseen liittyvä haitta	8	0,2	6	0,2	..

.. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen.; ¹SGHS-10, 10-item Short Gambling Harm Screen;

²SGHS-18, 18-item Short Gambling Harm Screen. Huom! Kysymykset kysytyt ainoastaan verkko- ja postikyselyyn (n = 5 349) vastanneilta.

Liitetaulukko 20. Rahapeliongelmienv yleisyys vuosina 2011–2023, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista (PGSI-mittarin alkuperäinen pisteytystapa, %)

		PGSI = 0	PGSI 1–2	PGSI 3–7	PGSI ≥ 8
Kaikki					
	2011	65,3	9,6	2,4	0,6
	2015	68,1	8,7	2,7	0,5
	2019	68,6	6,7	2,3	0,7
	2023	55,6	9,0	2,9	1,3
	p 2011 vs. 2023	<0,001	0,283	0,108	0,001
	p 2019 vs. 2023	<0,001	<0,001	0,061	0,006
Sukupuoli					
Nainen					
	2011	65,8	5,9	0,9	0,3
	2015	67,5	6,2	1,2	0,3
	2019	67,9	4,8	1,6	..
	2023	55,4	6,6	1,3	0,5
	p 2011 vs. 2023	<0,001	0,285	0,276	0,383
	p 2019 vs. 2023	<0,001	0,007	0,346	..
Mies					
	2011	64,8	13,4	3,9	0,9
	2015	68,8	11,2	4,3	0,7
	2019	69,2	8,6	3,1	1,2
	2023	55,9	11,4	4,6	2,0
	p 2011 vs. 2023	<0,001	0,032	0,211	0,002
	p 2019 vs. 2023	<0,001	0,001	0,006	0,023

PGSI, Problem Gambling Severity Index; PGSI-mittarin alkuperäinen pisteytys (Ferris & Wynne 2001); ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen.

Liitetaulukko 21. Rahapeliongelmienv yleisyys , osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011–2023 (PGSI-mittarin uudistettu pisteytystapa, %)

	Ei pelaa	PGSI = 0	PGSI = 1–4	PGSI = 5–7	PGSI ≥ 8
Kaikki					
2011	22,1	65,3	11,5	0,6	0,6
2015	20,0	68,1	10,4	0,5	0,5
2019	21,7	68,6	8,1	0,7	0,7
2023	31,2	55,6	11,0	1,0	1,3
p 2011 vs. 2023	<0,001	<0,001	0,429	0,019	0,001
p 2019 vs. 2023	<0,001	<0,001	<0,001	0,471	0,006
Sukupuoli					
Nainen					
2011	27,1	65,8	6,6	..	0,3
2015	24,9	67,5	6,9	0,5	0,3
2019	25,5	67,9	5,8	0,6	..
2023	36,3	55,4	7,4	0,5	0,5
p 2011 vs. 2023	<0,001	<0,001	0,275	..	0,383
p 2019 vs. 2023	<0,001	<0,001	0,025	0,659	..
Mies					
2011	17,0	64,8	16,3	0,9	0,9
2015	15,0	68,8	14,0	1,5	0,7
2019	18,0	69,2	10,5	1,1	1,2
2023	26,1	55,9	14,5	1,5	2,0
p 2011 vs. 2023	<0,001	<0,001	0,078	0,081	0,002
p 2019 vs. 2023	<0,001	<0,001	<0,001	0,257	0,023

PGSI, Problem Gambling Severity Index; Alkuperäisen pisteytyksen lisäksi PGSI-mittarille on esitetty myös uudempiä pisteytystapoja (Currie ym. 2010; Stone ym. 2015). Tässä taulukossa on esitetty PGSI-mittarin yksi uudempi pisteytystapa (Currie ym. 2010), jotta tulokset ovat monipuolisesti vertailukelpoisia; ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salsapitosäännön alainen.

Liitetaulukko 22. Rahapeliongelmienv yleisyys vuosina 2011–2023, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista (PGSI-dikotomiat, %)

		PGSI = 0	PGSI ≥ 1	PGSI ≥ 3	PGSI ≥ 5	PGSI ≥ 8
Kaikki						
	2011	65,3	12,6	3,0	1,2	0,6
	2015	68,1	11,9	3,3	1,5	0,5
	2019	68,6	9,7	3,0	1,6	0,7
	2023	55,6	13,2	4,2	2,3	1,3
	p 2011 vs. 2023	<0,001	0,426	0,002	<0,001	0,001
	p 2019 vs. 2023	<0,001	<0,001	0,002	0,013	0,006
Sukupuoli						
Nainen						
	2011	65,8	7,1	1,3	0,5	0,3
	2015	67,5	7,7	1,5	0,8	0,3
	2019	67,9	6,6	1,8	0,8	..
	2023	55,4	8,4	1,8	1,0	0,5
	p 2011 vs. 2023	<0,001	0,109	0,165	0,072	0,383
	p 2019 vs. 2023	<0,001	0,019	0,937	0,483	..
Mies						
	2011	64,8	18,1	4,8	1,8	0,9
	2015	68,8	16,2	5,0	2,2	0,7
	2019	69,2	12,8	4,2	2,3	1,2
	2023	55,9	18,0	6,6	3,5	2,0
	p 2011 vs. 2023	<0,001	0,884	0,006	<0,001	0,002
	p 2019 vs. 2023	<0,001	<0,001	<0,001	0,014	0,023

PGSI, Problem Gambling Severity Index; ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen.

Liitetaulukko 23. Pelannut vähintään alhaisen riskin tasolla 12 viime kuukauden aikana (PGSI ≥ 1 pistettä), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011–2023 (%)

	2011	2015	2019	2023	p 2011 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	12,6	11,9	9,7	13,2	0,426	<0,001
Sukupuoli						
Nainen	7,1	7,7	6,6	8,4	0,109	0,019
Mies	18,1	16,2	12,8	18,0	0,884	<0,001
Ikäryhmä						
15–17 vuotta	23,0	8,2	4,7	6,0	<0,001	0,576
18–29 vuotta	20,7	20,0	15,6	17,8	0,113	0,222
30–44 vuotta	10,4	11,5	10,4	14,3	0,005	0,006
45–59 vuotta	10,7	10,9	8,5	12,7	0,115	<0,001
60–74 vuotta	8,3	8,2	7,2	10,9	0,033	<0,001
Tuloluokat						
Alin	14,1	13,7	9,9	14,8	0,572	<0,001
Keskimmäinen	12,9	12,4	10,7	12,5	0,731	0,108
Ylin	9,9	10,3	8,6	11,7	0,166	0,014
Ei tietoa	13,8	8,2	6,8	14,5	0,732	0,002

PGSI, Problem Gambling Severity Index; ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.

Liitetaulukko 24. Pelannut vähintään kohtalaisen riskin tasolla 12 viime kuukauden aikana (PGSI \geq 3 pistettä), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011–2023 (%)

	2011	2015	2019	2023	p 2011 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	3,0	3,3	3,0	4,2	0,002	0,002
Sukupuoli						
Nainen	1,3	1,5	1,8	1,8	0,165	0,937
Mies	4,8	5,0	4,2	6,6	0,006	<0,001
Ikäryhmä						
15–17 vuotta	4,4
18–29 vuotta	4,9	5,9	5,6	6,9	0,061	0,241
30–44 vuotta	2,5	3,2	3,6	5,4	<0,001	0,038
45–59 vuotta	2,8	3,1	2,3	3,6	0,296	0,067
60–74 vuotta	1,8	1,9	1,8	2,6	0,214	0,194
Tuloluokat						
Alin	3,7	4,2	3,8	5,1	0,066	0,072
Keskimmäinen	2,8	3,3	3,0	3,5	0,257	0,439
Ylin	2,6	2,0	2,6	3,8	0,100	0,085
Ei tietoa	2,8	4,0	..	4,5	0,162	..

PGSI, Problem Gambling Severity Index; ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen.

Liitetaulukko 25. Pelannut vähintään ongelmatasolla 12 viime kuukauden aikana ongelmallisella tasolla (PGSI \geq 5 pistettä), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011–2023 (%)

	2011	2015	2019	2023	p 2011 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	1,2	1,5	1,6	2,3	<0,001	0,013
Sukupuoli						
Nainen	0,5	0,8	0,8	1,0	0,072	0,483
Mies	1,8	2,2	2,3	3,5	<0,001	0,014
Ikäryhmä						
15–17 vuotta
18–29 vuotta	2,0	2,8	2,2	4,1	0,010	0,032
30–44 vuotta	0,9	1,6	2,2	3,4	<0,001	0,089
45–59 vuotta	1,3	1,2	1,2	1,6	0,569	0,421
60–74 vuotta	0,6	0,9	1,0	0,9	0,383	0,900
Tuloluokat						
Alin	1,5	2,0	1,6	2,8	0,018	0,030
Keskimmäinen	1,2	1,8	1,7	2,0	0,087	0,627
Ylin	1,0	0,7	1,4	2,0	0,053	0,318
Ei tietoa	2,1

PGSI, Problem Gambling Severity Index; ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen.

Liitetaulukko 26. Pelannut vähintään ongelmatasolla 12 viime kuukauden aikana (PGSI ≥ 8 pistettä), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011–2023 (%)

	2011	2015	2019	2023	p 2011 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	0,6	0,5	0,7	1,3	0,001	0,006
Sukupuoli						
Nainen	0,3	0,3	..	0,5	0,383	..
Mies	0,9	0,7	1,2	2,0	0,002	0,023
Ikäryhmä						
15–17 vuotta
18–29 vuotta	1,1	0,8	0,8	2,2	0,059	0,032
30–44 vuotta	0,5	0,7	1,4	2,0	0,004	0,274
45–59 vuotta	0,6	0,5	0,6	1,1	0,186	0,167
60–74 vuotta	0,3
Tuloluokat						
Alin	0,7	0,9	0,7	1,3	0,112	0,123
Keskimmäinen	0,6	..	0,7	1,3	0,045	0,074
Ylin	0,5	0,4	0,8	1,1	0,126	0,474
Ei tietoa	1,4

PGSI, Problem Gambling Severity Index; ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen.

Liitetaulukko 27. Pelannut ilman ongelmia (PGSI = 0) 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011–2023 (%)

	2011	2015	2019	2023	p 2011 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	65,3	68,1	68,6	55,6	<0,001	<0,001
Sukupuoli						
Nainen	65,8	67,5	67,9	55,4	<0,001	<0,001
Mies	64,8	68,8	69,2	55,9	<0,001	<0,001
Ikäryhmä						
15–17 vuotta	24,0	29,2	36,1	30,5	0,144	0,226
18–29 vuotta	57,6	61,3	62,0	44,8	<0,001	<0,001
30–44 vuotta	71,8	72,7	73,6	58,5	<0,001	<0,001
45–59 vuotta	71,4	71,9	72,1	63,1	<0,001	<0,001
60–74 vuotta	65,3	71,1	70,3	57,2	<0,001	<0,001
Tuloluokat						
Alin	57,1	59,1	60,6	45,9	<0,001	<0,001
Keskimmäinen	69,5	72,3	72,7	61,8	<0,001	<0,001
Ylin	73,7	74,6	74,3	63,3	<0,001	<0,001
Ei tietoa	56,7	61,0	60,7	45,9	<0,001	<0,001

PGSI, Problem Gambling Severity Index; ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.

Liitetaulukko 28. Rahapeliongelmienv yleisyys pelaamiseen osallistumisen mukaan 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

	Vähintään kerran viikossa pelanneiden osuus (%)	Pelattujen pelityyppien määrä, keskiarvo	PGSI 1–2 pistettä	PGSI ≥ 3 pistettä
12 viime kuukauden aikana pelanneet	35,4	2,3	12,9	6,0
Pelaamisen useus				
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	-	3,5	27,2	23,2
Kerran viikossa	-	2,5	14,0	7,2
1–3 kertaa kuukaudessa	-	2,8	17,9	5,6
Harvemmin	-	1,8	6,9	1,8
Rahapelityyppien määrä				
5 tai useampia pelityyppejä	54,8	-	32,1	23,0
4 pelityyppiä	50,9	-	18,4	12,8
3 pelityyppiä	43,4	-	17,6	6,0
2 pelityyppiä	35,1	-	11,7	3,5
1 pelityyppi	23,1	-	5,4	1,9
Pelaamisen kanava				
Vain internetissä	46,0	2,4	14,9	6,9
Internetissä ja kivijalassa	45,8	3,5	20,4	11,6
Vain kivijalassa	16,8	1,6	6,5	1,9
EOS/puuttuva	25,4	1,1	4,6	..

PGSI, Problem Gambling Severity Index.; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen; - ei yhtään havaintoa.

Liitetaulukko 29. Rahapeliongelmienv yleisyys yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavia eri pelityyppejä pelanneilla 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023

	Vähintään kerran viikossa pelanneiden osuus (%)	Pelattujen pelityyppien määrä, keskiarvo	PGSI 1–2 pistettä	PGSI ≥ 3 pistettä
Kaikki pelaajat	35,4	2,3	12,9	6,0
Viikoittaisia lottopelejä tai Jokeria	44,8	2,6	13,7	6,6
Päivittäisiä arvontapelejä	57,0	3,7	22,6	11,0
Arpapelejä	29,6	2,7	13,2	5,9
• Veikkauksen pahviset raaputusarvat	28,5	2,7	12,6	5,8
• Veikkauksen nettiarvat	45,5	3,7	21,4	10,8
Vedonlyöntiä	56,1	4,2	23,9	14,6
Rahapelejä Helsingin tai Tampereen kasinolla	37,2	4,7	20,4	14,7
Raha-automaattipelit muualla kuin kasinolla	42,1	3,8	24,5	14,6
• Pelipisteissä	38,2	3,8	22,5	14,1
• Pelisaleissa	53,5	4,5	29,7	25,5
• Veikkauksen nettisivuilla	52,1	4,2	28,7	20,3
Pöytäpelejä pelipisteissä tai Veikkauksen nettisivuilla (sis. pokeri)	57,0	5,4	32,1	18,2
Hevospelejä	59,6	4,4	25,5	12,6

PGSI, Problem Gambling Severity Index.

Liitetaulukko 30. Rahapeliongelmienv yleisyys Veikkauksen ja yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia nettirahapelejä pelanneilla, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

	Vähintään kerran viikossa pelanneiden osuus (%)	Pelattujen pelityyppien määrä, keskiarvo	PGSI 1–2 pistettä	PGSI ≥ 3 pistettä
Kaikki pelaajat	35,4	2,3	12,9	6,0
Pelannut ainoastaan Veikkauksen pelejä	35,4	2,0	11,2	3,2
Pelannut ainoastaan yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tarjottavia nettirahapelejä (sis. Paf tai muu operaattori)	32,4	1,4	26,4	20,9
Pelannut sekä Veikkauksen pelejä että yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia nettirahapelejä (sis. Paf tai muu operaattori)	50,6	4,5	25,8	32,1

PGSI, Problem Gambling Severity Index.

Liitetaulukko 31. Koetut ihmissuhteisiin liittyvät hyödyt ja haitat rahapelaamisesta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

	Erittäin tai melko hyödyllisiä	Ei hyödyllistä eikä haitallista	Erittäin tai melko haitallista	EOS/puuttuva	p
Kaikki	6,3	88,7	2,7	2,2	
Sukupuoli					<0,001
Nainen	4,4	90,6	2,0	3,0	
Mies	7,9	87,2	3,3	1,6	
Ikäryhmä					<0,001
15–17 vuotta	17,6	79,4	
18–29 vuotta	9,4	85,8	4,1	0,8	
30–44 vuotta	6,4	89,9	3,6	0,2	
45–59 vuotta	5,3	92,1	1,7	0,9	
60–74 vuotta	4,5	87,0	2,3	6,2	

Vastaajaryhmittäisten erojen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen.

Liitetaulukko 32. Koetut terveyteen liittyvät hyödyt ja haitat rahapelaamisesta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

	Erittäin tai melko hyödyllisiä	Ei hyödyllistä eikä haitallista	Erittäin tai melko haitallista	EOS /puuttuva	p
Kaikki	3,8	90,9	2,9	2,4	
Sukupuoli					<0,001
Nainen	2,3	92,4	2,1	3,2	
Mies	5,1	89,6	3,6	1,7	
Ikäryhmä					<0,001
15–17 vuotta	9,6	86,0	
18–29 vuotta	4,5	90,5	4,2	0,8	
30–44 vuotta	3,6	91,6	4,3	0,5	
45–59 vuotta	3,9	93,2	1,8	1,2	
60–74 vuotta	3,1	88,7	2,1	6,1	

Vastaajaryhmittäisten erojen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.; .. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen.

Liitetaulukko 33. Koetut taloudelliset hyödyt ja haitat rahapelaamisesta viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2023 (%)

	Erittäin tai melko hyödyllisiä	Ei hyödyllistä eikä haitallista	Erittäin tai melko haitallista	EOS/puuttuva	p
Kaikki	4,5	83,2	10,0	2,3	
Sukupuoli					<0,001
Nainen	2,9	86,8	7,1	3,2	
Mies	5,9	80,0	12,5	1,6	
Ikäryhmä					<0,001
15–17 vuotta	16,5	74,3	1,5	7,7	
18–29 vuotta	6,9	75,6	16,8	0,8	
30–44 vuotta	3,2	83,8	12,7	0,3	
45–59 vuotta	4,4	87,0	7,6	1,0	
60–74 vuotta	3,6	83,8	6,8	5,8	

Vastaajaryhmittäisten erojen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.

Liitetaulukko 34. Vähintään yhdellä läheisellä ollut ongelmallista rahapelaamista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	19,0	19,3	19,3	21,2	20,3	0,098	0,270
Sukupuoli							
Nainen	17,0	18,7	19,3	20,6	19,9	0,010	0,538
Mies	20,9	19,9	19,3	21,8	20,7	0,852	0,345
Ikäryhmä							
15–17 vuotta	18,2	17,1	9,5	9,5	11,9	0,058	0,445
18–29 vuotta	24,0	21,3	24,0	27,1	26,8	0,174	0,883
30–44 vuotta	21,8	20,4	23,3	26,6	26,9	0,004	0,849
45–59 vuotta	16,5	19,7	18,0	20,4	17,8	0,393	0,109
60–74 vuotta	14,6	16,1	15,0	15,5	14,0	0,629	0,260
Tuloluokat							
Alin	20,4	20,1	19,7	21,1	21,2	0,588	0,928
Keskimmäinen	21,3	20,6	19,9	23,0	22,7	0,387	0,847
Ylin	17,9	17,6	19,7	20,1	18,9	0,521	0,454
Ei tietoa	14,9	16,8	12,6	16,1	14,4	0,784	0,524

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä. Vuoden 2023 luvuissa ei ole mukana "entinen puoliso".

Liitetaulukko 35. Vähintään yhdellä perheenjäsenellä ollut ongelmallista rahapelaamista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	6,7	8,6	9,3	10,0	12,4	<0,001	<0,001
Sukupuoli							
Nainen	8,2	10,3	11,7	11,9	14,8	<0,001	0,004
Mies	5,1	6,8	7,0	8,0	9,9	<0,001	0,021
Ikäryhmä							
15–17 vuotta	4,6	6,8	3,8	4,0	8,0	0,149	0,094
18–29 vuotta	8,6	8,4	9,7	11,9	14,9	<0,001	0,079
30–44 vuotta	6,1	7,5	11,7	11,8	15,9	<0,001	0,004
45–59 vuotta	6,7	10,1	9,3	10,2	10,8	<0,001	0,592
60–74 vuotta	5,9	8,3	7,7	7,9	9,7	<0,001	0,116
Tuloluokat							
Alin	7,8	9,1	8,9	10,7	13,4	<0,001	0,023
Keskimmäinen	7,6	9,2	10,2	10,8	13,7	<0,001	0,012
Ylin	5,5	7,3	9,6	8,6	11,0	<0,001	0,045
Ei tietoa	5,3	8,4	5,5	6,8	8,8	0,011	0,353

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.

Liitetaulukko 36. Vähintään yhdellä ystävällä ollut ongelmallista rahapelaamista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	13,4	12,4	12,6	13,7	10,7	<0,001	<0,001
Sukupuoli							
Nainen	9,9	10,3	10,2	11,2	7,5	0,003	<0,001
Mies	16,9	14,4	15,0	16,2	13,9	0,003	0,022
Ikäryhmä							
15–17 vuotta	15,2	12,6	6,6	7,0	4,5	<0,001	0,264
18–29 vuotta	16,8	14,5	17,6	19,1	15,5	0,461	0,051
30–44 vuotta	17,2	14,9	15,3	17,9	15,4	0,240	0,113
45–59 vuotta	10,7	11,6	11,2	11,7	8,8	0,110	0,018
60–74 vuotta	9,2	8,8	9,0	9,6	6,1	0,003	<0,001
Tuloluokat							
Alin	13,5	12,8	13,0	13,3	10,6	0,018	0,024
Keskimmäinen	14,9	12,9	11,8	15,0	11,6	0,011	0,005
Ylin	13,7	12,2	13,9	12,8	10,7	0,022	0,096
Ei tietoa	10,6	10,3	8,6	11,7	7,7	0,078	0,072

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.

Liitetaulukko 37. Niiden 15–74-vuotiaiden vastaajien osuus vuosina 2007–2023 (%), joiden läheisillä on ollut ongelmallista rahapelaamista ja pelaajan suhde vastaajaan

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Vähintään yhdellä läheisellä	19,0	19,3	19,3	21,2	20,3	0,098	0,270
Isällä	1,4	2,0	2,2	2,5	3,2	<0,001	0,022
Äidillä	0,5	0,8	1,2	0,9	2,0	<0,001	<0,001
Veljellä tai siskolla	2,1	2,7	2,9	3,2	3,2	<0,001	0,953
Isovanhemmalla/isovanhemmilla	0,7	1,0	1,5	1,3	2,4	<0,001	<0,001
Puolisolla	1,4	1,7	1,8	2,1	2,2	0,002	0,665
Entisellä puolisoilla*	-	-	-	-	3,0	-	-
Omalla lapsella/lapsilla	1,2	1,6	1,7	1,5	1,8	0,029	0,307
Itselle tärkeällä ystävällä	13,4	12,4	12,6	13,7	10,7	<0,001	<0,001

* tiedot vain vuoden 2023 osalta. Entinen puoliso ei mukana vuoden 2023 osalta "vähintään yhdellä läheisellä" -luvussa. Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä; - ei yhtään havaintoa.

Liitetaulukko 38. Läheisen rahapeliongelman aiheuttamat haitat vastaajalle, osuus kaikista vastaajista vuosina 2015–2023 (%)

	2015	2019	2023	p 2015 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Tunne-elämän kuormittuneisuutta, kuten stressiä, levottomuutta, ahdistusta, masennusta, toivottomuutta tai syyllisyyttä	6,8	8,7	7,7	0,091	0,065
Kielteisiä vaikutuksia terveydentilaan, kuten uniongelmat, päänsäryt, selkävauriot tai vatsavaivat	1,4	1,5	2,6	<0,001	<0,001
Parisuhteongelmia, kuten riidat, epäluottamus, asumusero tai avioero	2,0	2,0	3,4	<0,001	<0,001
Muita ihmissuhteongelmia, kuten erimielisyydet, eristäytyminen tai ystävyysuhteiden katkeaminen	3,8	3,9	4,5	0,075	0,131
Kodin tai asunnon menetystä tai sen uhkaa	0,5	0,6	1,2	<0,001	0,002
Muita taloudellisia ongelmia, kuten maksuvaikeudet, pelilainat tai luottotietojen menetys	2,1	1,9	2,7	0,044	0,005
Huolta oman lapsen terveydestä tai hyvinvoinnista	1,3	1,6	2,0	0,008	0,128
Huolta muun läheisen terveydestä tai hyvinvoinnista	7,4	9,6	7,0	0,389	<0,001
Henkistä väkivaltaa, kuten kiristämistä, painostamista tai pelottelua	0,5	0,8	1,1	<0,001	0,179
Fyysistä väkivaltaa, sen seuraamista sivusta tai sen uhkaa	0,3	0,3	0,3	0,983	0,673
Muun rikoksen, esimerkiksi varkauden tai identiteettivarkauden, uhriksi joutumisen	0,4	0,4	0,4	0,849	0,993
Työelämä- tai opiskeluhaittaa	-	0,4	0,7	-	0,078
Muita haittoja	0,4	1,7	1,8	<0,001	0,852

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä; - ei yhtään havaintoa.

Liitetaulukko 39. Asenteet rahapelaamista kohtaan (ATGS-8), osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011–2023 (%)

	Vuosi	Täysin samaa tai jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri tai täysin eri mieltä	EOS / puuttuva
Ihmisillä pitäisi olla oikeus pelata rahapelejä milloin vain haluavat					
	2023	57,5	12,8	29,3	0,4
	2019	61,3	8,7	29,6	0,5
	2015	66,4	6,5	26,8	0,3
	2011	52,4	6,4	40,2	1,1
Rahapeliin pelaamiseen on nykyisin liikaa mahdollisuuksia					
	2023	60,6	23,4	15,4	0,6
	2019	70,9	12,0	16,2	0,8
	2015	61,7	12,3	24,8	1,2
	2011	71,6	9,3	17,2	1,9
Rahapelaamiseen ei pitäisi kannustaa					
	2023	89,9	6,8	2,9	0,4
	2019	91,4	4,4	3,7	0,5
	2015	85,9	6,6	6,9	0,5
	2011	91,2	3,8	4,3	0,7
Useimmat ihmisistä, jotka pelaavat rahapelejä, pelaavat maltillisesti					
	2023	51,9	24,3	22,2	1,6
	2019	49,5	17,8	28,9	3,7
	2015	57,7	14,3	25,6	2,3
	2011	62,1	7,1	26,2	4,6
Rahapeliin pelaaminen on vaaraksi perhe-elämälle					
	2023	54,6	24,6	20,2	0,6
	2019	61,3	17,3	20,2	1,2
	2015	54,5	15,7	28,8	1,0
	2011	63,7	12,0	21,3	3,1
Rahapeliin pelaaminen on kaikkiaan hyväksi yhteiskunnalle					
	2023	20,2	27,4	51,8	0,6
	2019	33,4	18,9	45,9	1,7
	2015	46,1	19,5	33,0	1,4
	2011	37,3	14,8	43,9	4,0
Rahapeliin pelaaminen pirstää ihmisten elämää					
	2023	40,5	27,0	32,0	0,6
	2019	44,9	19,3	34,4	1,3
	2015	53,4	15,5	30,0	1,0
	2011	50,9	12,3	33,8	3,0
Olisi parempi, jos rahapelaaminen olisi kokonaan kielletty					
	2023	17,2	15,3	67,0	0,4
	2019	13,2	7,4	78,8	0,6
	2015	10,0	6,5	82,9	0,6
	2011	14,0	5,8	78,8	1,4

Liitetaulukko 40. Rahapelaamiseen liittyvät asenteet (ATGS-8), vastaajien summapisteyden keskiarvot, keskihajonnat, mediaanit sekä ala- ja yläkvartiilit vuosina 2011–2023

	2011	2015	2019	2023	p 2011 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki						
ka (kh)	22,7 (5,6)	24,3 (5,5)	22,5 (5,2)	22,5 (5,4)	0,052	0,782
mdi	23	25	23	23		
Q1; Q3	19; 27	21; 28	19; 26	19; 26		
Sukupuoli						
Nainen						
ka (kh)	21,4 (5,4)	23,2 (5,4)	21,6 (5,1)	21,5 (5,2)	0,584	0,433
mdi	22	23	22	22		
Q1; Q3	18; 25	20; 27	18; 25	18; 25		
Mies						
ka (kh)	24,0 (5,4)	25,4 (5,5)	23,4 (5,2)	23,4 (5,5)	0,002	0,674
mdi	24	26	24	24		
Q1; Q3	20; 28	22; 29	20; 27	20; 27		
Ikäryhmät						
15–17 vuotta						
ka (kh)	22,2 (5,8)	22,6 (5,1)	21,5 (4,7)	19,9 (5,3)	<0,001	0,002
mdi	22	23	21	20		
Q1; Q3	17; 26	20; 25	18; 25	16; 23		
18–29 vuotta						
ka (kh)	23,6 (5,4)	25,0 (5,3)	22,3 (5,0)	21,1 (5,5)	<0,001	<0,001
mdi	24	25	22	21		
Q1; Q3	20; 27	21; 29	19; 26	18; 25		
30–44 vuotta						
ka (kh)	23,3 (5,5)	25,1 (5,5)	23,4 (5,2)	22,6 (5,6)	0,004	<0,001
mdi	23	25	24	23		
Q1; Q3	20; 28	22; 29	20; 27	19; 26		
45–59 vuotta						
ka (kh)	22,8 (5,5)	24,4 (5,8)	22,8 (5,3)	23,6 (5,3)	<0,001	<0,001
mdi	23	25	23	24		
Q1; Q3	19; 26	20; 29	20; 26	20; 27		
60–74 vuotta						
ka (kh)	21,3 (5,5)	23,3 (5,4)	21,9 (5,3)	22,8 (5,1)	<0,001	<0,001
mdi	21	23	22	23		
Q1; Q3	18; 25	20; 27	19; 25	19; 26		

ATGS-8, Attitudes Towards Gambling Scale; ATGS-tulkinta: > 24 pistettä = myönteinen asenne, 24 pistettä = neutraali asenne, < 24 pistettä = kielteinen asenne; tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu t-testillä. Lyhenteet: ka = keskiarvo, kh = keskihajonta, md = mediaani, Q1 = alakvartaali ja Q3 = yläkvartaali. Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu riippumattomien otosten t-testillä.

Liitetaulukko 41. Mielenpitoet tärkeimmistä rahapelitoiminnan ohjaamisen, valvonnan ja sääntelyn tavoitteista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuonna 2023 (%)

	Kaikki	Naiset	Miehet	p naiset vs. miehet
Rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäiseminen ja vähentäminen	82,6	88,1	77,2	<0,001
Rahapelaamiseen liittyvän rikollisuuden vähentäminen	51,6	55,0	48,3	<0,001
Pelaajien kuluttajansuojan takaaminen	22,7	18,8	26,5	<0,001
Rahapelien markkinoinnin rajoittaminen	21,8	21,9	21,7	0,732
Ilman lupaa toimivien rahapeliyhtiöiden toiminnan estäminen	52,7	55,3	50,2	<0,001
Rahapelaamisen ohjaaminen luvalliseen pelaamiseen	30,9	31,3	30,5	0,527
Pelaajien valinnanvapauden lisääminen	7,2	2,9	11,5	<0,001
Rahapeliyhtiöiden välisen kilpailun lisääminen	8,4	3,2	13,6	<0,001
Tulojen kerääminen valtiolle	28,4	25,8	30,9	<0,001
Rahapelaamisen vähentäminen	29,7	34,1	25,3	<0,001
Jokin muu	1,4	1,1	1,8	0,052

Liitetaulukko 42. Vastaajien mielipide siitä, onko yksinoikeusjärjestelmä hyvä tapa rajoittaa rahapelaamisen haittoja, osuus samaa mieltä olevista 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	71,1	75,4	77,4	71,7	73,6	0,006	0,036
Sukupuoli							
Nainen	71,3	75,2	80,6	72,7	82,4	<0,001	<0,001
Mies	70,9	75,5	74,1	70,7	64,9	<0,001	<0,001
Ikäryhmä							
15–17 vuotta	71,8	78,7	78,4	79,6	78,6	0,094	0,795
18–29 vuotta	71,2	74,9	71,8	70,0	71,6	0,844	0,469
30–44 vuotta	72,2	74,8	74,3	69,6	66,7	0,004	0,132
45–59 vuotta	72,6	77,2	79,1	70,6	73,6	0,606	0,108
60–74 vuotta	68,1	73,6	82,3	74,3	80,2	<0,001	<0,001

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.

Liitetaulukko 43. Vastaajien mielipide siitä, onko rahapelien ongelmapelaaminen vakava ongelma Suomessa, osuudet samaa mieltä olevista 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2023 (%)

	2007	2011	2015	2019	2023	p 2007 vs. 2023	p 2019 vs. 2023
Kaikki	62,7	69,4	44,8	67,6	53,3	<0,001	<0,001
Sukupuoli							
Nainen	66,1	73,5	51,1	71,3	59,1	<0,001	<0,001
Mies	59,4	65,4	38,6	63,9	47,5	<0,001	<0,001
Ikäryhmä							
15–17 vuotta	43,6	55,8	30,7	55,3	39,9	0,427	0,001
18–29 vuotta	51,3	57,4	36,1	65,3	58,8	<0,001	0,006
30–44 vuotta	60,1	66,6	40,2	61,0	51,9	<0,001	<0,001
45–59 vuotta	69,6	72,6	47,2	68,9	49,1	<0,001	<0,001
60–74 vuotta	71,4	81,7	55,2	75,5	57,6	<0,001	<0,001

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.

Liitetaulukko 44. Mielenpitoet rahapeliautomaattien sijoittamisesta erillisiin pelisaleihin, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2015–2023 (%)

	Kannatan	Vastustan	Ei kumpikaan	EOS / puuttuva
Kaikki				
2015	36,6	34,5	28,5	0,4
2019	52,1	21,9	25,5	0,5
2023	56,9	19,5	23,0	0,6
2015 vs. 2023 p <0,001				
2019 vs. 2023 p <0,001				
Sukupuoli				
Nainen				
2015	42,8	26,5	30,2	0,4
2019	54,7	16,7	27,9	0,7
2023	60,2	13,0	26,2	0,7
2015 vs. 2023 p <0,001				
2019 vs. 2023 p <0,001				
Mies				
2015	30,3	42,4	26,8	0,5
2019	49,6	27,0	23,0	0,3
2023	53,6	26,0	19,8	0,6
2015 vs. 2023 p <0,001				
2019 vs. 2023 p = 0,009				

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.

Liitetaulukko 45. Mielenpitoet rahapeliyhtiö Veikkauksen mainonnasta Suomessa, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista, jotka ovat tyytyväisiä tähänhetkiseen mainontaan vuosina 2019–2023 (%)

	Liian vähäistä	On tyytyväinen	Liian runsasta	EOS / puuttuva
Kaikki				
2019	0,9	60,6	31,7	6,8
2023	1,2	72,8	24,3	1,8
2019 vs. 2023 p <0,001				
Sukupuoli				
Nainen				
2019	0,7	62,1	28,8	8,4
2023	0,7	74,9	22,3	2,2
2019 vs. 2023 p <0,001				
Mies				
2019	1,1	59,0	34,6	5,2
2023	1,6	70,8	26,3	1,3
2019 vs. 2023 p <0,001				

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.

Liitetaulukko 46. Mielenpitoet yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten rahapeliyhtiöiden mainonnasta Suomessa, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista, jotka ovat tyytyväisiä tähänhetkiseen mainontaan vuosina 2019–2023 (%)

	Liian vähäistä	On tyytyväinen	Liian runsasta	EOS / puuttuva
Kaikki				
2019	4,3	54,2	24,8	16,7
2023	5,9	59,9	29,9	4,2
2019 vs. 2023 p <0,001				
Sukupuoli				
Nainen				
2019	3,3	52,8	23,2	20,6
2023	3,0	63,8	27,3	5,9
2019 vs. 2023 p <0,001				
Mies				
2019	5,2	55,6	26,4	12,8
2023	8,9	56,0	32,5	2,6
2019 vs. 2023 p <0,001				

Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettu Khiin neliö -testillä.